John Adams Library,

IN THE CUSTODY OF THE BOSTON PUBLIC LIBRARY.

HISTORIE

DER

ADMISSIE

VAN

Jr. J. D. VAN DER CAPELLEN,

TOT DEN POL.

HISTORIE DER ADMISSIE IN DE RIDDERSCHAP VAN OVERYSSEL,

VAN

J[r]. JOHAN DERK VAN DER CAPELLEN

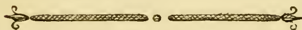
HEER VAN DEN POL, APPELTERN, ALTFORST, HAGEN &c.

DOOR

FR. ADR. VAN DER KEMP.

Quem sui raptum gemuere cives
Hic diu vixit.

M. C: Sarbiev. Lyr. Od. 2 L. 11.

TE LEYDEN

BY L. HERDINGH.

MDCCLXXXV.

Geloof mij, waerde YORICK! *dat, als het, tot voldoening van eenige bizondere begeerte,* ééns *besloten is, dat een onschuldig en hulpeloos Schepsel het slagtoffer zijn* moet, *het alsdan zeer ligt valt, om van alle de takken, over welke het immer gestruikeld heeft, houts genoeg te verzamelen, om 'er een offervuur van te maeken.*

L. Sterne Tristr. Shan. I. 12.

AEN DEN

HOOGWELGEBOREN GESTR. HEERE,

DEN *HEERE*

ROBERT JASPAR

BARON

VAN DER CAPELLEN,

HEER VAN DE MARSCH EN ENGELENBURG, LID DER RIDDERSCHAP DER GRAEFSCHAP ZUTPHEN ETC. ETC. ETC.

* HOOG-

HOOGWELGEBOREN GESTRENGE HEER,

GEACHTE VRIEND!

De betrekkingen van CAPELLEN TOT DEN POL op U Hoogwelg. — de kennis uwer zeldzaeme verdienſten —— het vertrouwen, dat het beste en waerdigſte deel des Volks mijne keuze zal billijken, bepaelden mij om dit Stuk U te wijen.

Ik heb de grootheid —— de nog onbetaelde dienſtenvan uw Doorlugtig Huis aen Neêrlands Volk leeren kennen, en het geluk gehadt van in alles der waerheid te hebben kunnen hulde bieden. Ik hebbe uwen Bloedverwant, uwen en mijnen Vriend, de WELDOENER van *Overijsſel*, CAPELLEN TOT

DEN

DEN POL recht gedaen en tegens de beſchuldigingen des STADHOUDERS verdedigd.

Alles, wat dien voortreffelijken Man te beurt viel, ſtaet U, die het zelvde voetſpoor volgt, het welk hij drukte, te wagten — der zwakken moed-benemende tegenſtribbelingen, — de haet des Princen van Orange; en deeze Admisſie-Historie, deze Opdragt zal de laetſte aenzetten; maer de eerbiedige liefde des Volks, de bewonderende Hoogachting van waerdige Mede-Regenten kunnen tegens den bitterſten wrok van eenen Vorst met zijne vuige Afhangelingen (*) dubbel worden

op-

(*) Tot opheldering hier van kan dienen het gezegde van den Generaal Major *van Stokken* aen de Marechals tafel, na het in 't licht brengen der Propoſitie van den Heere *van de Marsch*, om volledige *ouvertures* van den Stadhouder te eiſchen. *Ca m'étonne, que ceux qui l'entourent, ne le masſacrent pas!!*

opgewogen; en de Vaderlanſche Held ziet op Beiden uit de hoogte met eenen glimlach van verachting neder.

Wordt Gelderlands Weldoener! gelijk VAN DEN POL 't was van Overijsſel: De Drostendienſten in het Graefſchap, het ſchandelijk en onwettig Regeerings Reglement wachten op eenen VAN DE MARSCH, en uw Stadhouder ſchijnt U door zijne willekeurige beſchikkingen — gelijk onlangs te Arnhem — te willen aenzetten tot deze roemvolle onderneeming.

Blijf hem met uwe Vriendſchap begunſtigen, die zich met ongeveinsde hoogachting noemt

Leyden 18. Febr. 1785.

HOOGWELGEB. GESTR. HEER!

U Hoogwelgeb. Geſtr. Gehoorz. Dr. en Vriend,
F. ADR. VAN DER KEMP.

Le-

LEEZER!

Zie daer de zo lang beloofde Historie der Admissie van mijnen, nu overleeden, Vriend Jr. JOHAN DERK VAN DER CAPELLEN. *Behoeve ik u wel te melden, dat geene vreeze, maer eene reeks van gewigtige bezigheden de spoediger vervulling mijner belofte beletteden? Een langer gerekt stilzwijgen zoude misdaedig in mij worden, daer ik in staet ben (a) ook in dezen opzichte, s'mans gedagtenis van allen blaem van ondankbaerheid - onedelmoedig - onverdiend Hem aengewreven, te zuiveren.*

Toen

(*a*) De onverwagte dood van mijnen vriend heeft mij van de stukken, door hem beloofd, verstooken, en alle de moeite, door mij aengewend, om de wederzijdsche deductien van de Ridderschap en Steden, welke te gelijk aen den Stadhouder zijn gezonden, te bekomen, is vruchteloos geweest. Eens heeft de Ridderschap eene groote Memorie ingeleverd, denkelijk bij Ridderschap en Steden. Op deze heeft VAN DER CAPELLEN eene breedvoerige weerlegging geschreven, welke, volgens bericht, aen Z. D. H. aen den Hertog en den Heere P. VAN BLEISWIJK zoude zijn medegedeeld. Zoude het mogelijk zijn, dat Z. D. H. dat de meerderheid der Ridderschap van *Overijssel* deze stukken te voorschijn bragt? zoude het mogelijk zijn, als die stukken mijn geschiedverhael staevden?

Toen die uitmuntende Voorſtander der Vrijheid, zo onwaerdiglijk uit de Raedzael was geſtooten, om den opgevatten wrok te koelen, waegde ik het verdedigen zijner zaeke, in eene taele, der verdrukte onnozelheid voegende, der beledigde onſchuld, zo ik waende, niet onwaerdig, bragt de getuigenisſen voor beide uit heure donkere ſchuilhoeken te voorſchijn, belette, door deeze (*a*) *voor het* PUBLICQ *openteleggen, derzelver vervalſching of verdonkering, en gaf Hem, dien God voor Neerlands heil, der dwingelandij ten ſchrik ſchiep, den ſmeekende Overijsſelſchen, der opluikende vrijheid weder.*

Nu zoude ik mij op Z. D. H. kunnen beroepen, om der waerheid ditmael getuigenis te geven, maer —— Gode zij lof! het eenvouwig verhael zal een elk, wiens hart wel geplaetst is, tot de erkentenis dwingen, dat CAPELLEN TOT DEN POL, *in geenerlei opzichte, een Vorſtelijk getuigenis behoeve ter zijner verdediging. Vaer wel!*

(*a*) Jr. JOHAN DERK VAN DER CAPELLEN *Regent.*

BIJ DE

G R A F Z U I L

VAN DEN

ONSTERFFELIJKEN RIDDER

JOHAN DERK BARON VAN DER CAPELLEN

TOT DEN POL.

Bataven! ai, wilt mij, bij 't Graf van mijn' CAPELLEN,
Dien Held, die 't Vaderland zoo duur zich heeft verpligt,
Dien wakkren Palinuur, een' ogenwenk verzellen;
Men ſtorte bij dees Zuil, hier door mijn hand geſticht,
Tot eer diens eedlen Mans, een traan! . . . die liefdeblijken,
Die teedre zuchten van den braven Batavier,
Vereeuwigen zijn deugd en roem in 's Lands Kronijken,
Hoe zeer de Lastergeest van wraakzucht woede en tier'!...
Die groote Zon van Staat, die voor u heeft geblonken,
Die voor de Vrijheid ſcheen met onbezwalkten glans,
Is veel te vroeg, helaas! beneên de kim gezonken,
Doch blinkt nu, ſchooner nog, aan beter' hemeltrans! —

Rust, mijn CAPELLEN! rust! hier zij uwe asſche veilig,
Hier blijſt uw kout gebeente, uw dierbaar overſchot,
Met uwe glorie, ons, elk' Vaderlander heilig,
Terwijl uw Heldenziel verheerlijkt is bij God! ——
Mijn hand heeft, waar wij ſteeds de nagedachtnis vieren
Van Neêrlands Zuilen (*), en hun glorie word verbreid,
Een bloemenkrans, doormengd met treurwilg en laurieren,
Met diepen eerbied, om uw Eerezuil geleid,
Die 't Nakroost zal tot een geheugnisteken ſtrekken;
Ik heb uw heilige asch, met een ontroerd gemoed,
Uw asch, die *Barnevelds* — *Capellens* moet verwekken!
Volzalige! beſproeid met heeten traanenvloed,
En op den marm'ren voet voor de eeuwigheid geſchreven;
Wat immer moog' vergaan, uw roem zal eeuwig leven.

C^s. VAN DER POT.

(*) t. w. Op de Buitenplaets van dezen Vaderl. Dichter, daer s' jaerlijks de Gedagtenis van OLDEN-BARNEVELD en H. DE GROOT gevierd wordt, en dit jaer door zijn Wel Ed. een Grafnaeld voor den Overijsſelſchen Ridder is opgericht.

JO-

JOHAN DERK
VAN DER CAPELLEN
VERDEDIGD.

Paſcitur in vivis Livor: poſt fata quieſcit,
Cum ſuus ex merito quemque tuetur honos.

Kan ſchaamt, zoo wel als toorn, u 't bars gelaat doen gloeijen,
Dan, Heerschzucht, ſtijgt gewis u 't bloed naar 't aangezicht:
Uw valscheid, thans ontdekt, doet u van elk verfoeijen,
En de onſchuld zegepraalt, hoe listig ook beticht!
Laet vrij een ſchenziek Hof van al, wat braaf is, gruwen;
Laat hoofſche Vleijerij, die 's Meesters taal beaêmt,
Op Eerlijkheid, op Deugd haar giftig zwadder ſpuwen;
Eens treên ze in 't licht, en wordt de Lasteraar beſchaamd!

Capellen, Neêrlands heil, en Schutsheer in uw leven,
Gij, zijn Beſchermgod nu, nu Gij 't te vroeg ontvielt,
Daar de invloed van uw deugd, hoe moeilijk na te ſtreven,
Een' elk, wie vrijheid aêmt in Nederland, bezielt!
Capellen, ed'le ziel, door wie wij alles pogen;
Sla op dit Land nog eens uw vriendlijke oogen neêr;
Zie 't Monſter, dat U ſchondt, het masker afgetogen:
Uw naam, zoo ſnood bevlekt, krijgt all' zijn' luiſter weêr.
Gij waart, met hulp van 't Hof, tot hoogheid niet geſtegen;
Gij bedelde geen gunst; neen, te edel was uw doel:
Uw' rang, al wat Ge waart, hadt Gij naar recht verkregen;
Geen lage kuiperij tilde U ten eereſtoel.
't Was ronde billijkheid, en die behoeft geen treken,
Waarop Ge, in uwen eisch, U ſteeds gerust verliet:
Oranje, Oranje zelf, kon dit niet tegenſpreken;
Met reên, hij kende uw recht, hij kende uw braafheid niet.
Dus, midden in een' hoop onwaerdige Edellieden,
Een' omgekoften hoop van ſlaven, bleeft Ge vrij;
Dorst Gij, en Gij alleen, der Heerschzucht weêrſtand bieden,
En braakt Ge 't prangendst juk der wreedſte Slavernij.
Dus kon geen ſchat, als 't loon eens ſchelmſtuks, U behagen,
Met weinig vergenoegd, in middelbaren ſtaat.
Dus, daar Gij 't ſnoodst geweld en onrecht moest verdragen,
Weêrſtondt Ge dat geweld, trotſeerde Gij den haat.

Gij

Gij toonde U altijd groot, en een dier ed'le loten
  Eens Stams, die, eeuwen lang, zoo veel voor Neêrland deedt;
Gij toonde U waerdig uit van BASSENN voortgeſproten,
  Van BASSENN, die, als Gij, voor Recht en Vrijheid leedt.
Vergeefsch noemt Dwinglandij, op logentaal en listen
  Geſpitst, daar zij 't bedrog ten hoogſten toppunt voert,
Uw vrije tael alleen de bron der burgertwisten,
  En wijt U 't ſtaatsgeſchil, dat Leeuwendaal beroert;
Vergeefsch beticht een drom van laffe Vorſten-ſlaven,
  Vergeefsch beticht hun Hoofd U van ondankbaarheid:
De blijken zijn te ſterk, die uwe braafheid ſtaven;
  Geen daad in uw gedrag, die voor uwe eer niet pleit!
Ja Neêrland ſpreekt U vrij: en, zag 't zijn hoop verzwinden,
  Toen 't zich in U zijn' ſteun te ontijdig zag ontrukt,
Het troost zich, daar 't dien ſteun ten volle weêr mag vinden
  In braven VAN DE MARSCH, die uwe ſtappen drukt.

PIETER VAN SCHELLE.

TER

TER NAGEDAGTENIS

VAN DEN

HOOGWELGEBOREN EN GESTR. HEERE

JOHAN DERK,

BARON

VAN DER CAPELLEN.

Gij, Vriend van 't Vaderland, uit onzen arm gerukt,
Gelijk een frifche bloem ontijdig afgeplukt!
Gij, die het Vrijheidslicht in Neêrland hebt ontftoken,
Gij fterven, eer zijn gloed is helder doorgebroken!
 Zal dan 's Lands goede zaak fteeds dobbren, goede God!
Is beurtlings hoop en vrees en vreugde en fmart ons lot?
En moet de dood zijn zeis ftraks voor dien braven wetten,
Wiens vuist met wisfen flag 's Lands beulen zou verpletten?
 Juicht, Aterlingen! juicht weêr bij dit eerlijk graf!
De brave DERK, uw vloek, lei 't dierbaer leven af,
Die vijand van 't belang, dat gij zoo fnood durft ftaven,
Die echte Vrijheidszoon, die Vader der Bataven,

Die

Die Zwartgeteekende aen het Hof van uwen Heer;
Springt op! uw Vaderland heeft Jonker DERK niet meer.
Alwijze! op u alleen bepaelt zich ons vertrouwen.
Zoudt gij de heete ſmart van duizenden aenſchouwen
Eén' enklen ten geval? Schenkt gij hem eene Kroon,
Op dat het alles kwijne en ſidd're voor zijn' Troon?
Neen. 't Kortziend oog moog' ſoms uw' heilweg niet beſpeuren,
De vroege dood een's DERKS mooge onze ziel verſcheuren;
Maer midden in dien druk lagt zoete hoop ons aen:
Wij zien 'er duizenden ſtraks in zijn ſtappen gaen;
Wij zien gantsch Nederland ſtraks moedig zamenſpannen,
Om van zijn' vrijen grond het ſchandjuk weg te bannen.
Een akelige nagt hadt zich rondsom verſpreid,
't Ontzenuwd hart des Belgs was reeds voor 't juk bereid,
De ſlag ontbrak alleen, die Vrijheid moest verpletten,
En hier op d'elpen Troon een Overheerſcher zetten.
In zulk een tijdbeſtek tradt Jonker DERK in 't licht.
Hij rukt der Ondeugd ſtout de mom van 't aengezicht,
Wekt het mishandeld volk, dat zorgloos lag te ſlapen;
't Scheen, als hadt ſtraks zijn mond heel Nederland herſchapen,
't Zag zijn gevaer, het ſchrikt, en dingt, in deezen nood,
Fluks naer de zegeprael, of naer een' heldendood.

Ver-

Verbrijzelt zulk een' kop, gij ſnoode Waereldgrooten!
Hij tragt u van uw' Troon, oproerig, af te ſtooten,
Hij ſtoort de zoete rust, en hitst den burger aen,
Op dat dees regten eisch', reeds lang te niet gedaen.
Die Snoodaert voele uw wraek! Slaet toe! — maer dat uw treffen
Hem, zoo als Jonker DERK, niet doe ten eertop heffen.
O Belgen! ſtaren wij op zijne heilige asch,
Herdenken wij, wie DERK, uw Vriend, uw Broeder, was!
De Vijverberg beroere op deeze tael zijn ſtroomen,
Zou waerheid voor de wraek van Overheerſching ſchroomen?
Is onze Vrijheid dan tot heden toe ſlechts ſchijn?
Wat baet het leven ons, zoo 't zonder haer moet zijn.
Mij dunkt, ik hoor den Held, in ijvergloed ontſteken,
In Overijsſels Raed voor 's Lands belang nog ſpreeken.
'k Zie nog, voor 't Vaderland, hem onverwrikbaer ſtaen;
Wel lijden voor 's Lands heil, maer nooit dat heil verraên.
'k Herdenk nog, hoe zijn trouw, die Heerschzucht deedt verſtom-(men,
Den aenwas wederſtondt van 's Lands gehuurde drommen,
Die geesſels van den Staet, dat ſchild der Dwinglandij,
Dat werktuig van geweld, verrasſing, ſlavernij!
O Eng'land! wist gij niet, dat hier CAPELLEN leefde,
Toen nog op uwen wenk hier alles bukte en beefde,

En

En ge ons te flingren dacht in uwen Burgertwist?
Hebt gij toen in uw doel flechts in één' Man gemist?
In éénen Man — één' DERK —, die, fchoon het alles bukte,
Het veege Vaderland noch aen 't verderf ontrukte?

Staek Landman! ftaek dien toon, die mij het hart doorgrieft:
'k Weet, dat ge uw braven DERK, gelijk uw hartaêr, lieft!
Dan ach, die Zalige is aen ons gezicht ontweeken!
Geen grootfcher Zuil voor hem, dan daer uw traenen fpreeken!
Ik weet, hij heeft uw Juk door mannen moed vergruisd.
Ja braven! 'k zie de ftriem noch aen uw heldenvuist.
Toont die aen elk' Bataaf! en zeg: CAPELLEN wilde,
Rechtfchaepen Landgenoot! dat uwe toorn niet ftilde,
Voor dat de laetfte man, die ons dus heeft gehoond,
Zich voor het Vaderland een' trouwen vriend betoont.

Van waer die fiere tael, dat onverfchrokken poogen,
Dat in den minften Belg een' Vrijman ftelt voor oogen?
Van waer dat juist bezef van pligt en Staetsbelang,
Dat kenmerk van een volk, dat ketens kent, noch dwang?
Van waer die duizenden, verfierd met helm en wapen,
Wier heldenvuist, zoo 't fchijnt, is voor den krijg gefchapen?
Dat blijk, dat de oude deugd bij Batoo's Kroost herleeft,
En hem op nieuw gevoel van zijne grootheid geeft?

Te lang kon ſchijn alleen 't verbijſterd oog behagen;
Te lang moest Nederland, onkundig, ketens dragen:
In 't eind ſpreekt Jonker Derk. Het volk herkent zijn' ſtaet;
't Schudt fluks zijn ketens af; en vloekt de bron van 't kwaed.
Affchuuwlijk wangedrogt, dat de afgrond loeïend baerde,
Tot ſchrik en tot verderf der anders heilrijke aerde!
Gij, Heerschzugt! die', verdwaesd, nu één' ten zetel voert;
Dan weêr, met toverklank, aen veelen 't hart beroert,
Hen 't ſpoor van Eed en pligt onzalig doet verlaeten,
Van Burgervad'ren vormt gevloekte Ariſtocraten:
Gij, die, in elk geval, het Volk vertrapt, verlaegt,
Door ſlaefſche afhanglijkheid uw ſnoode poging ſchraegt,
Hoe grimt uw wraek hem aen! die, trots uw gunst en vloeken,
De zaek van 't volk aenvaert, zijn regt weet op te zoeken,
De hoogſte magt des Staets te rug brengt in zijn vuist,
En dus uw ſchandlijk doel, uw' ijs'ren ſtaf, vergruist.
Is 't wonder; zoude uw ſchigt het hoofd eens Derks' niet ſchaden?
Zoudt gij, in uwe wraek, uw ſnoodheid niet verraden?
Of zoekt gij nimmer ſchuld, waer de onſchuld ſtaet ten toon?
Verwijst gij, onverhoord, nooit eenen vrijheidszoon?
Spreek, Ysfelzoom! neen zwijg - 't zoude u tot ſchand verſtrekken!
Om één' regtvaerdigen moet m'aller ſchuld bedekken.

Of

Of voegt uw achtb'ren Grijz', uw ZUHTEM niet die lof?
Was DERK min grootsch herſteld, wie weet, wat lot hem trof!

Welk een mishandelde ſtijgt gints ten glorie wagen?
Wat Held wordt op s'volks ſtem ter Raedzaele ingedraegen?
T'is Jonker DERK. Jö! — hem voegt die eerekrans!
Hij voegt der blanke trouw diens weergalozen mans,
Zijn edelheid van hart, dat groot bleef in zijn ſmarten,
Zijn fierheid, die 't gevaer dorst onverſchrokken tarten,
Zijn eerlijkheid, die nooit zijn' Eed of pligten ſchondt,
Zijn gulle minzaemheid, die elk aen zich verbondt,
Zijn oogwenk, zijn gelaet, die eerbied konden wekken,
En, door hun tooverkragt de harten tot zich trekken,
Hij voegt den groten Held, die 't glorie-ſpoor betradt,
Zijn Vaderland verloste, en ſteeds zich zelv' vergat.

Triumf! ik zie in 't eind het Nakroost der Bataven,
Een heilrijk hulpverbond met de oude Franken ſtaven;
Één bee tot beider heil ſtijgt nae d'Alzegenaer.
Natuur ſchiep dezen band, een DERK vlogt ze aen malkaêr.
Vergeefs is 't, jaeren lang, zich listig af te ſlooven,
Op dat een valsch belang het waere ſtreev' te boven;
Vergeefs de Jeugd misleid door Franſche tierannij;
Geeft aen een volk een' DERK, en 't is gered, en vrij.

Eén man vermag veel meer, dan gantſche Burgerſtaeten.
Eén man ſtuit ſoms den trots van magtige onverlaeten.
Eén man verlost het volk ſoms van zijn' ſlaefſchen dwang,
Verheft s'Lands kwijnende eer, en ſchraegt zijn waer belang.
Eén man doet ſoms alleen, voor 't oog der dwingelanden,
Het waere Vrijheidsvuur in aller hart ontbranden.
Eén man! Ja, VAN DE MARSCH! dit is 't, waerop gij roemt,
Dat gij dien éénen man uw' hals-uw' bloedvriend noemt.
Een dwaeze haet van 't Hof mogt beider Hoofd verzellen;
Dit toont den Adeldom van 't ſtamhuis van CAPELLEN:
Of was vervolging, moord, verbeurtverklaering, hoon,
Niet voor zijn' trouwen dienst, ſints Eeuwen her, het loon?
En zal die wrok zoo lang dat Stamhuis niet begrimmen;
Als 'er CAPELLENS zijn, en één ten Troon wil klimmen?
Rust, Hemelling! o DERK, rust in uw eerlijk graf.
Trek in uw heerlijkheid van ons uwe oogen af;
Smaek, in Gods dierſte gunst, vergoeding voor uw poogen!
Zoo Neêrland zegeviert, dan zal 't uw' naem verhoogen;
Zoo 't wordt geboeidt, voor 't minst woont aen het eind der aerd,
Dan noch één vrije ziel, aen wie Gij eerbied baert.

PIETER VREEDE.

INLEIDING.

Vreemd heeft het veelen geschеenen, dat ik, die der belangrijkste Stukken tot de Admisfie van den Heere J. D. Baron VANDER CAPELLEN, magtig was, toen ik dien grooten Man, in zyne verdrukking, der Natie als REGENT leerde kennen, het gebeurde by gelegenheid van die *Admisfie* niet aen het hoofd van dat werk plaetste. Zulks, oordeelde men, zoude den laster den mond gestopt, en den onwaerdigen Hoveling met den loontrekkenden Papierbekladder buiten de mogelijkheid gesteld hebben, om het character des Edelen Ridders, uit hoofde van ondankbaerheid, te kunnen bezoedelen.

Dan echter zouden zij ligt iet anders hebben gevonden, als die niet naeugezet zijn in de keuze der middelen. Was immers de braefheid, was de onschuld een veilig dekzel tegens der zulken laster, dan hadt men het nimmer durven waegen een DE GIJZELAAR, een CAPELLEN VAN DE MARSCH,

een Kamerheer VAN DER CAPELLEN (*a*), een CAPELLEN TOT DEN POL, aenteranden: — maer dan ook zoude men nimmer dien Edelman uit der Staeten Vergadering hebben durven zetten; —— dan ook zoude men nog 's Lands Vader OLDENBARNE-

(*a*) Zie *Deszelfs* Gedrag aen het Publiek open gelegd. 's Hage bij *C. Plaat*, en het Vertoog in den Post van N. Rhijn No. 277, Bladz. 1054 — 1064.

Op dezen grooten Man is eene zeer aenmerkelijke plaetse uit Lord CHESTERFIELD's Schriften eigenaertig toepasselijk.

Toen die Heer het Ministerie verliet, werdt zulks schielijk door de Hofpartij, gelijk nu ook in het geval van den Kamerheer, in een ongunstig licht geplaetst, terwijl in tegendeel het waerdigst deel des Volks een waerdiger oordeel over Hem velde. Na 't optellen zijner menigvuldige diensten en uitmuntende hoedanigheden, besluit een Schrijver, (*the* CRAFTSMAN No. 354. Apr. 14.) „ De „ waereld is grootelijks over deze onverwagte gebeurte„ nis verwonderd; en zij, welken de ieverigste Voor„ standers zijn der tegenwoordige Koninglijke Familie, zien „ met leedwezen, *dat zulk een bekwaem en getrouw Dienaer* „ *in zulk een hagchelijk tijdsgewricht wordt ontslagen.*" Men was ijlings, gelijk ook nu, bij de Hofpartij in de weer, om den Edelen Graef met zijne vrienden van *ondankbaerheid* te beschuldigen, en trachtte een ieder heimelijk inteboezemen, gelijk ook nu, dat 'er, ongetwijfeld, het een of ander misdrijf plaets moest hebben, het welk Zijne Majesteit genoodzaekt hadt, eenen Dienaer van zich te verwijderen, welken hij boven anderen hadt begunstigd; ja men voegde 'er bij, dat men wel in staet zoude wezen de redenen voor die verwijdering aentewijzen, indien niet de vrees voor 't *Scandalum Magnatum* (en hier was het 's Princen *goedhartigheid!*) hun terug hield. Chesterfield *misc. works* V. I. Sect. III. p. 127.

NEVELD gehoond, op 't Hofſchavot vermoord, nog het Edel Broederpaer de WITTEN aen het woedend graeuw hebben overgegeven.

Gewigtige redenen verhinderden dit Bijvoegzel bij de uitgave van het eerſte ſtuk des REGENTS, welke grootendeels bij die van het eerſte *Vervolg* reeds waren weggenomen.

Het aenwijzen van eenige derzelver zal voldoende zijn, om deze verſchuiving te billyken. De dringende aenzoeken van kundige aenzienelijke Vrienden, die veel deels namen in het lotgeval van dien Edelen Ridder, en van oordeel waren, dat men alles, wat de *Re-admiſſie* van den Heer VAN DE POL beletten konde, wat ſlegts ten voorwendzel, om deze uitteſtellen, konde ſtrekken, zorgvuldig moest vermijden; die verzekerden, dat die uitgave ten HOVE met geen onverſchillig oge zoude aengezien worden —— naer 't voorgevallen over het handhaven van het REGEERING 'sREGLEMENT — naer de inboezemingen omtrent de onverplichte bewezene dienſten aen

dien oorſprongelijk Gelderſchen Edelman, hadden aen dezelve een niet gering aendeel.

Het valt dikwerf moeilijk uitdrukkingen te mijden, welke het gehoor van zommigen onaengenaem treffen, en tevens der waerheid onbewimpeld hulde te bewijzen; voor al, wanneer de Grooten belang hebben in derzelver verdonkering, en met weinig moeite afhangelingen vinden, welken bewoordingen, den waeren aert der dingen uitdrukkende, en eigenaertig aen het onderwerp voegende, al ſtraks met den naem van *haetelijkheden* beſtempelen, en elke weigering van onbillijke eiſchen met dien van *ondankbaerheid* doopen.

Voegt hier bij, dat de verregaende verbittering, welke men ten HOVE tegens dien Edelman voedde, mij niet onbekend was; en daer ter plaetſe wist ik, was bij veelen deugdzaem te zijn misdaedig, en het fronſen van des Meeſters gelaet was overbodig genoeg, om de kwaedſprekende tongen zijner knegten in ſnijdende zwaerden te veranderen. 't Is toch maer de waerheid, gelijk MAROT zong

— *En*

— En Palais —— ——
Foy n'y eſt rien, langues y ſont couſteaux.
Par trop medire. ——

Er was alle reden, om den ſchijn des aenſtoots te mijden, of noch het bezef van plicht, en de bewustheid van des Edelmans bekwaemheid en voortreffelijk character, op wiens onwrikbaere verkleefdheid Z. D. H. in die gevallen ſtaet hadde *kunnen* maeken, in welke het recht aen Hoogstdeszelfs zijde geweest ware, hun, die Hem uit OVERIJSSEL's Raedzael hadden geſtooten, mogten overhaelen, om derzelve deuren voor dit waerdig Medelid te ontſluiten.

Gelijk men lang te voren, zedert het Advis over het leenen der Schotſche Brigade, een wenk hadt gegeven, om den Heere VAN DER CAPELLEN, ware het mogelijk, te vatten — gelijk men op eene, voor dit doel gunſtige, gelegenheid geloerd hadt, en der onbedagtzaeme tonge zoms liet ontglippen. *Hij zal zich wel vergaloppeeren, laten wij maer wagten*, zo ook ſnakte men na het tijdſtip, dat die Heer, eindelijk der lijdzaemheid, van welke hij zulk een zeldzaem voorbeeld hadt gegeven, moede, door de-

zen of geenen min wel beraeden ſtap een voorwendzel aen de hand zoude geven, om zijne onwettige uitzetting uit der Staeten Vergaderinge een glimp bijtezetten, en dan Hem, als volgens rechten veroordeeld, te doen beſchouwen.

De overweging van dit alles deed het toeven met die uitgave oorbaerst keuren; zo lange ten minſten, als de Ingezetenen zich de zaeke van hunnen Beſchermheer niet aentrokken, zo lange de Steeden geen openlijk deel naemen aen de belediging van eenen hunner Mede-Regenten; vooral, toen men zich hadt laten ontvallen, *dat* CAPELLEN *een gevaerlijke Kaerel was; dat men dien Kaerel in de Regeering niet* WILDE *hebben*, toen men zich bevlijtigde, om, bij voorkeuze, die laege zielen te begunſtigen, welken zich in het vervolgen van hunnen Mede-Regent het driftigst hadden gekweten.

Hier bij kwam, dat 'er in het begin des Jaers van 1779. eenige flaeuwe hoope aen Z. H. Welg. ſcheen geboren tot herſtel zijner grieven; en toen vleide zich die Heer, eene korte poos, met het gunſtig gevoelen

zo

zo wel van Z. D. H. als van den Heer Hertog van Brunswijk in zijne zaeke! Dit werdt aennemelijker door het overdenken van den niet geringen prijs, welken men nevens een voornaem Hollands Heer, wiens Character ik liever met weinige regelen wil opgeven (*b*), dan deszelvs naem ſchrijven, op den Perſoon en de correspondentie van den Heer VANDER CAPELLEN, in den aenvang van zijn REGENTSCHAP, geſteld hadt; toen men nog niet, bij ondervinding, geleerd hadt, dat het Bloed van VAN BASSENN door zijne adren zweefde; toen men nog waende van dien

(*b*) *His ſtep, his gait, deſcribe the man,*
They paint hem better than j can,
Waddling from ſide to ſide.

Each hour a different face he wears,
Now in a fury, now in tears,
Now laughing, now in ſorrow,
Now he'll command, and now obey,
Bellows for liberty to day,
And roars for power to-morrow.

At noon the Tories had him tight,
With ſtaunchest Whigs he ſupp'd at night,
Each party thought t'have won him:
But he himſelv did ſo divide,
Shuffled and cut from ſide to ſide,
That now both Parties ſhun him.

dien RECHTVAERDIGEN te zullen kunnen winnen; maar ook eerlang was die hoop verdweenen.

Schoon ik lang overtuigd was, dat het ſtilzwijgen niets ter zijner herſtellinge toebrengen zoude, en het verdedigen van zijnen ſchandelijk bezwalkten goeden naem, en de onbeſchaemdheid zijner vijanden, mij, voor wien zijne geheele ziele open lei, tot ſpreeken verplichtte, keurde ik het langer marren misdaedig, toen ik het gantsch onvoldoend antwoord van Z. D. H. op eene Misſive vàn den Heer VAN DER CAPELLEN van 1 Apr. 1770 hadt gelezen, en verwittigde het Publicq van dit mijn voornemen (*c*).

De vernieuwde verregaende mishandelingen van,en de allezints wederrechtelijke *Procedures* tegens dien Edelen man, welke volgens het onzijdig oordeel van wijlen den Edelen Drost van Vollenhoe DE VOS VAN STEENWIJK niet verdedigd konden worden, als ſtelde men Hem ook ſchuldig, en de beſchuldiging van *ondankbaerheid*, zo

(*c*) Tweede vervolg op CAPELLEN Regent p. 239. envolg.--

zo listig, met zo veel ſchijn van waerheids verzonnen, als driftig en lasterlijk den onkundigen ingeboezemd, „ als of zijn „ Hoogwelg. door den veelvermogenden „ invloed van Z. D. H., als Stadhouder „ van OVERIJSSEL, tegens de conſtitu„ tie der Provintie, in die Ridderſchap „ was ingedrongen" bewogen 'er mij toe.

Uit dit mijn beknopt geſchiedverhael, uit de Regiſters getrokken, zal een elk kunnen blijken, dat deze voortreffelijke Man tot de *Admisſie* in de Ridderſchap van OVERIJSSEL volkomen was gerechtigd; en na dit betoog, zal elk Nederlander, die belang ſtelt in het handhaven van de zaeke der deugd en gerechtigheid; die niet onverſchillig is omtrent de Vrijheid van zijn VADERLAND, omtrent het mishandelen en beledigen zijner Hooge Vertegenwoordigers, het mij dank wijten, dat ik den Edelen VAN DER CAPELLEN van *ondankbaerheid* vrij gepleit, en dien VADERS DES VADERLAND tegens de hoonende beſchuldigingen van Z. D. H. WILLEM V., als of Hij de *eerſte oorzaek en aenſtooker was, van alle de tegenwoordige troubles, en het Hoofd van*

eene Partije in de Republiek, die het Stadhouderlijk Huis zogt over hoop te werpen, hebbe verdedigd.

Dan zal elk NEDERLANDER de ſtoute onderneminge, om zulken Man uit de Regeering te zetten, met verbaesdheid overdenken, en zich een levendig denkbeeld, van de laegheid kunnen vormen, tot welke het grootſte deel van den Landaert moet vernederd zijn, wanneer één Man, om dat de belooningen in zijne hand waren, een elk, die hem in den weg was, den voet door eene van hem afhangende meerderheid dwars kon doen zetten, of op 't harte drukken; dan zal elk NEDERLANDER moeten beamen, dat de vuurigſte dankbaerheid van 't VOLK VAN NEDERLAND nooit naer waerde de dienſten van dien Ridder kan vergelden, ſchoon het voor de lasterlijke beſchuldigingen, met welke een ondankbaar Hof en nijdige Grooten dien Beſchermer onzer Vrijheid bij zijn leven vervolgden, moge kunnen boeten.

HISTORIE
DER
ADMISSIE
IN DE RIDDERSCHAP
VAN
OVERYSSEL,
VAN
Jr. JOHAN DERK VANDER CAPELLEN.

Justum & tenacem propositi virum,
Non Civium ardor prava jubentium,
Non vultus instantis tyranni
Mente quatit solida: ——

HORAT. *od. L.* III. *od.* 3.

JOHAN DERK Baron VANDER CAPELLEN, Heer VAN DE POL, APPELTERN, ALTFORST en HAGEN, Beschreven in de Ridderschap van OVERYSSEL, een der zeven Vereenigde Gewesten, in welke bij zijn leven der zieltogende Vrijheid de eerste lavenis werdt toegebragt, was geboren den 2 November 1741 te THIEL in GELDERLAND.

Oud

Oud en Edel is de oorſprong van dit doorlugtig Geſlagt, het welk eeuwen lang aen de magtigſte Huiſen van Nederland en Cleef was vermaegſchapt. Oorſprongelijk was het uit Frankrijk herkomſtig, aen het Hof der Franſche Koningen reeds in de elfde en twaelfde eeuw bekend, en met eerambten begiftigd (*a*).

Maer wat baet de oudheid van geſlagt, wat de aenzienelijkſte herkomst zonder verdienſten? in opzicht tot de eerſte mogen deze en geene met dat van VANDER CAPELLEN om den prijs kunnen dingen, weinige zullen het overtreffen met betrekking tot de laetſte.

Het zijn de VANDER CAPELLENS, welken een voornaem deel hadden in het afſchudden van het juk van Spanje, in het vastzetten van den gezuiverden Godsdienst, en hun *onbezwaerd* goed en haeve, geheel belanggeloos, den Lande den Godsdienst ten nut opofferden: Het zijn de VANDER CAPELLENS, die moeds genoeg hadden de geweldige beſluiten der Stadhouders aftekeuren, en eenen moe-

(*a*) Zie de voorrede van den Hoogweigb. Geſtr. Heer ROBERT JASPER Baron VANDER CAPELLEN, Heer VAN DE MARSCH, en ENGELENBURG, Beſchreven in de Ridderſchap der Graefſchap ZUTPHEN, voor de Gedenkſchriften van Jonkheer ALEXANDER VANDER CAPELLEN Heer van *Aertsbergen*, *Boedelhof*, en *Mervelt*, den Oud-over-groot-Vader van de Heeren van de POL en de MARSCH, vergeleken met het Geſlachtregister van den Huize VANDER CAPELLEN, 1783.

moedigen Willem II. de hagchelijke gevolgen zijner onzinnige ondernemingen durvden onder het oge brengen: Het zijn de VANDER CAPELLENS (*b*) welken, ook in onzen leeftijd, de Voorstanders der Vrijheid, de Handhavers der Gerechtigheid, de Verdedigers van des Volks onvervreemdbaere Rechten, de Begunstigers der Burgerwapening en de vijanden van een willekeurig krijgs-

(*b*) Het mag Neêrland's Volk nog gebeuren op de volgende uitmuntende Mannen uit dit Doorluchtig geslagt te kunnen roemen.

De Zoonen van FRED. ROB. EVERT VANDER CAPELLEN Heer van *Boedelhof*, *Dam* en *Marhulzen* en ANNA MARGARETHA ELISABETH VAN LYNDEN:

ALEXANDER HENDRIK VANDER CAPELLEN, als Heer van den *Dam* in 1754. beschreven in de Ridderschap der Graefschap ZUTPHEN, in 1780. Richter der Stad en des Ambts van *Doesburg* geworden.

FREDRIK BENJAMIN VANDER CAPELLEN Heer van *Rijssel*, beschreeven in de Ridderschap der Graefschap ZUTPHEN, en Burgemeester te ZUTPHEN.

ROBERT JASPER VANDER CAPELLEN Heer VAN DE MARSCH, en *Engelenburg*, eerst Capt. van een Comp. Dragonders in 't Regiment van *Byland*, thans beschreeven in de Ridderschap der Graefschap ZUTPHEN, als Heer van de *Marsch*.

ALEXANDER PHILIP VANDER CAPELLEN, Heer van *Berkoude* en *Agterbroek*, Collonel van de Cavallerij, eerste Lieutenant van het Esquadron Guardes du Corps van Z. D. H. en

De Zoon van GERLACH FREDRIK VANDER CAPELLEN, Heer van *Mijdrecht*, en CATHARINA DE LEEUW:

GERLACH THEODORUS VANDER CAPELLEN, Heer van *Schonauwen*, *Houten* en *'t Gooi*, beschreeven in de Ridderschap 's Lands van *Utrecht*.

krijgsbestuur waren; welken door hunne schranderheid door hunne onkreukbaere eerlijkheid en zeldzaeme edelaertigheid des harten den overmoed en de bedoelingen van Z. D. H. WILLEM V. meer dan eens hebben te leur gesteld; en welken het, indien zy wilden, aen geene gelegenheid zoude mangelen, om Z. D. H. of, ten minsten, het onzijdig Publicq, door onwraekbaere bewijzen, EIGENHANDIGE BRIEVEN, te overtuigen, dat wijlen Hoogstdeszelfs Vader WILLEM IV. de VANDER CAPELLEN, wel om gunsten hadt gebedelt, maer niet bewezen; zo dat 'er voor den Zoon nog veele onbetaelde schulden zouden overblyven, indien de dankbaerheid een deel der Nalatenschap geweest was van WILLEM den IV.

Heer JACOB VANDER CAPELLEN tot RANDWYK, Drost tot BREDEVOORT, Lid der Ridderschap des Quartiers van NYMEGEN, was een der eerste Geldersche Edelen, die de nadere Unie ondertekenden en den Koning van Spanje afzwoeren, na zich alvorens in 't jaer 1566 met de verbonden Edelen te hebben vereenigd.

Heer JOHAN VANDER CAPELLEN, GERRIT VANDER CAPELLEN *in den Dam*, en EVERT VANDER CAPELLEN *van den Dam* hadden insgelijks de acte van vereeniging der algemeene Staeten tegens de Spanjaerden in 1576 en 1578 ondertekend (*c*). De

(*c*) P. BONDAM verzameling van onuitg. stukken. I. 96. 32.

De vierde van dezen naem, welke zich bij uitſtekendheid voor de Vrijheid van zijn Vaderland kweet, en met gemelde zijne Bloedverwanten de Acte tot aenneming der Unie met de Algemeene Staeten tekende, was Jonkheer HENDRIK VANDER CAPELLEN *tot Rijsſel:* Burgemeeſter, Hoofd der Regeering van ZUTPHEN was Hij in naem en daed een VADER DES VADERLASND.

Hij was het, die het geweld der Spaenſche overheerſching durfde tegenſtand bieden; hij was het, die voor de geſchondene voorrechten in de breſſe ſprong; hij was het, die alles veil hadt, goed en bloed, ter bewaering der Burgerlijke en Godsdienſtige Vrijheid.

Hij drukte het voetſpoor zijner Vaderen, onttrok zich aen het juk der Roomſche Geeſtelijkheid, begunſtigde met iever de voortplanting van den Gezuiverden Godsdienst, en poogde de onderdrukking van Philips den II. te weeren. Hij was het, die, met bijſtand van weinigen uit de Ridderſchap, de Unie van Utrecht, in de Stad en het Graefſchap deed aennemen. Hij was het, die, alleen aen het Hoofd der Regeering, van zijne Ambtgenooten in den Raed, uit vreeze voor den Spanjaerd, verlaten, zich genoodzaekt vondt, op den gewoonen dag der keure, *uit de Oldſte en voornaemſte Burgeren van de Gereformeerde Religie*, nieuwe

Sche-

Schepenen te verkiezen; hij was het, die de Burger-Compagnien onder een Hoofd bragt.

Om deze zijn Patriottische deugden werden zijne goederen verbeurd verklaert door den Koning van Spanjen, en zijn huis in 1583 *gedemolieerd*. uit den zoen van den Hertog van Parma in 1585 was Heer HENRIK VANDER CAPELLEN nevens verscheiden Edelen uitgesloten, en het scheelde weinig, of men zoude deszelvs dood ligchaem hebben opgegraven.

Zulk een Vader was eenen Zoon als GERLACH VANDER CAPELLEN *toe Rijssel en Boedelhoff* waerdig, die zijn Vaderland grootelijks aen zich verplichtte, het zij men op hem als Krijgsman en Lid van de Ridderschap, het zij als Raed in den Hove en Cancelaer des Vorstendoms Gelre en Graeffchap Zutphen zijn aendagt vestige.

Uitstekende waren zijne verdiensten, groot zijne bedrijven, onvermoeid zijn iever in het verdedigen der Burgerlijke en Godsdienstige Vrijheid, door het welk al vroeg van den Hertog van Parma belangs genoeg in dien Edelman gesteld werdt, om denzelven met zijnen overleden Vader uit den zoen te sluiten. In zijne vroege jeugd beoefende hij de schoone Wetenschappen, werdt door CUJACIUS in de Rechtsgeleerdheid onderwezen en zag zich, door het bevel des wreeden ALVA's gedrongen, Heidelbergs Hooge Schoole met die van Italie, in

in welke de Kunsten en Wetenschappen haeren zetel hadden gevestigd, te verwisselen.

Naeulijks was die jeugdige Held in zijne Vaderstad te rug gekeerd, of hij hadt reeds in zo verre zijner medeburgeren vertrouwen gewonnen, dat hem het bevel over de gewapende Burgerij plechtig werdt opgedragen: ook bleek het schielijk, dat zij eene verstandige keuze gedaen hadden; daer VANDER CAPELLEN aen het Hoofd van eenige Zutphensche en Deventersche Burgers, met eenig Staets-Krijgsvolk, de Stad Deutichem den wijdberoemden MARTEN SCHENK ontweldigde en den Spaenschen een gevoeligen slag toebragt.

Toen bleek het, hoe veel krachts en voordeels 'er ware in eene rustige en welgewapende Burgerij; toen bleek het, dat Deze door de liefde des Vaderlands aengevuurd, door de liefde voor hunne Echtgenooten en Kinderen, voor hunne haerdsteden en altaren, door eene onbedwingelijke zugt, om zich bij hunne onafhangelijkheid, hunne onvervreemdbaere Rechten en Vrijheden, te handhaven, om alles te verduuren, gehard, tegens de best gewapende Huurlingen was opgewassen. Maar toen ook hadden noch WILLEM VAN ORANGE, noch Aristokratische Grooten belang, moed of magts genoeg, om de wapening te kunnen beletten, of belemmeren; en de invloed van één HENDRIK en GERLACH VANDER CAPELLEN op de harten der Burgers was meer dan over-

vloedig, om der Spaansgezinden of anderer kwaedwilligen tegenkantingen te veriedelen.

Hij was het, die *Zutphen* van bezetting verzorgde, die, namens de Zutphensche Ridderschap, de nadere Unie te *Utrecht* hielp sluiten, *Rennenbergs* onderneming stuitte, *Steenwijk* van manschap, geld en kruid voorzag, en *Hattem*, door verraed in *Parma's* handen gevallen, terug bragt aen de Staetsche zijde.

Hij was een der afgezondenen, die te *Amsterdam* het Zeeweezen bestuurden, ontdekte tijdig de slinksche treken van den heerschzugtigen LEYCESTER, liet niets onbeproefd, om 's Lands Vrijheid en Voorrechten tegens dezen trouw'loozen Landvoogd te handhaven, hield steeds een wakend oge over de kronkelende paden, langs welke dit heerschzugtig Engelsch Krijgshoofd ten toppunt des willekeurigen gezags wilde klimmen, en bezat de kunst, om den kleinmoedigen een riem onder het hart te steken, den waggelenden in hunne trouwe te onderschragen.

Hij was het, die de beroerten, door den Landvoogd en zijnen aenhang gestookt, door eene onkundige Geestelijkheid aengekweekt, stilde, en de opgeruide meenigte, hier en elders, aen het bedaeren bragt. Hij was een der voornaemsten, onder de Raedslieden van Graef MAURITS en bragt met JOHAN VAN OLDENBARNEVELD, door hun beleid, niet weinig toe tot des Jongen

Stad-

Stadhouders gelukkige geslaegde Krijgsverrichtingen, en Veroveringen van *Zutphen*, *Deventer*, *Knodzenburg* en andere Forten. Hij was het, door wiens beleid en iever de Stad *Bommel*, lang aen Holland als verbonden gerekend, op nieuw met Gelderland werdt vereenigd. Hij was het, door wiens Raed de Stad *Breevoort* den Vijanden, door den dapperen DORTH uit de vuist werdt gewrongen.

Geen wonder, dat de Spaenschen ieverden, om dezen voortreffelijken Man uit den weg te ruimen. Het gelukte hun ook in zo verre, dat hij te *Arnhem*, gereed zijnde om naer den Raed te gaen, door eenen omgekogten Vreemdeling, die heimelijk was in de Stad geslopen, op eene verraederlijke wijze aengerand, en zeer gevaerlijk gewond werdt; hij herstelde gelukkig, tegens verwagting, en verdubbelde zijnen iever in het behartigen der belangens van zijn Vaderland.

Zo groot zijne dapperheid, zo uitstekende zijne wijsheid ware, zo verwonderlijk was zijne belanggeloose edelmoedigheid, zo verplichtende zijner Mede-Burgeren zeldzaeme dank-erkentenis; voor beide kan het volgende tot een bewijs dienen.

Het blijkt, dat die van *Zutphen*, ziende de Vaderlijke wooning van dezen Edelman verwoest, hem voor zijne ongemeene trouw en iever, eenige Geestelijke Gebouwen, en wel in het bijzonder het Klooster Rondeel, aenbooden. Maer het blijkt ook, tot zijnen onstervelijken roem, dat hij heu-

ſchelijk voor deze blijken van achting bedankte; gelijk naderhand bij de vernieuwde aenbiedingen insgelijks gedaen werdt door zijne Kinderen. In de Groote Kerk te *Zutphen*, werdt een Gedenkteken ter zijner eere opgericht; en de Gelderſche Landdags Receſſen draegen getuigenis, dat de Staeten na deszelfs dood, de groote dienſten door hem den Lande beweezen, zouden beloond hebben, indien ook dit blijk van erkentenis door de Weduwe niet was afgeſlagen.

Alexander vander Capellen. Heer van *Aertsbergen*, *Boedelhof* en *Mervelt*, de tweede Zoon van Gerlach, was in eenen min goeden reuk bij de ieverige Gemeenebest-gezinden van zijnen tijd, ſchoon hij in meer dan een opzicht tot hunne hoogachting was gerechtigd.

Ik wil niet zeggen, dat hij zijnen Vader en Grootvader in allen deele evennaerde, maer in deugd, in belanggeloosheid, in oprechte zucht voor zijn Vaderland behoefde hij geen van Beiden te wijken; en niemand zijner tijdgenooten zoude het gewaegd hebben, zulks in twijffel te trekken, ware het niet, dat zijne verkleefdheid aen het Doorlugtig Huis van Orange, welkers ſteeds toenemende grootheid hem zelvs niet zelden veel kommers verwekte, hem in eene bezending, zo ſtrijdig tegens de Hoogheid en gerechtigheid der Provintie van Holland, als met de Vrijheid der deliberatien van elk der Geweſten in het bijzonder onbeſtaenbaer, hadt in-

ge-

gewikkeld, welke den toenmaeligen Stadhouder Willem II. zo veel onaengenaemheids berokte, en de bedoelingen van den Heer van *Aertsbergen* uit het ongunstigst oogpunt deed beschouwen.

Jonkheer R. J. vander Capellen tot den Marsch heeft de gedagtenisse van zijnen oud-over-groot-vader van dezen blaem trachten te zuiveren, en is in zo verre gelukkig genoeg geslaegd (*d*), dat geen onzijdig Lezer der Oordeelkundige Gedenkschriften van dien Staetsman, den Heer van *Aertsbergen* voordaen zal kunnen verdenken, als of hij de geweldige bedrijven der Stadhouders van zijnen tijd goedgekeurd, en de belangens van zijn Vaderland aen baetzugtige oogmerken hadt opgeöfferd; schoon hij den hoogen toon van dien Heer in den Oud-Raed te *Dordrecht* onverdedigbaer blijve vinden.

Het inlasschen van weinige trekken uit deze Gedenkschriften zal niet weinig lichts over het character en denkwijze van dien Edelman verspreiden, het meer of min berispelijke van zijn gedrag in die bezendinge aenwijzen, en teffens overtuigelijk toonen, dat hij, de gebreken van eenen Maurits en Fredrik Hendrik nimmer verbloemde, terwijl hij recht deed aen derzelver uitmuntende ver-

(*d*) Zie de Voorrede voor de *Gedenkschriften* van den *Heer van* Aertsbergen p. 31 & 43. *De Gedenks.* II. d. & 274-314. en J. Wagenaar Beschr. van Amst. XIII st. 274-281.

verdienften, en eenen WILLEM DE II. de gevolgen zijner onbezonne ondernemingen durfde onder het oge houden.

Zijne denkbeelden omtrent het Stadhouderfchap ademen eene levendige zugt voor de Vrijheid en onafhangelijkheid en zouden het doorlugtig Broederpaer tot eer geftrekt hebben.

De langbekookte woorden van dien belanggeloozen Voorftander van het Huis van Orange, zullen hier den twijffelaer doen bloozen.

Hij ftelde (*e*) dat de Staet des Stadhouders
„ van groot aenzien en gezag door de civile
„ factien was vermeerdert; oordeelde, dat, in-
„ dien men Prins HENDRICK, of een ander Heer
„ uit het Huis van Nasfouw daertoe naeme, het te
„ beduchten was, dat de authoriteit geufurpeerd
„ zoude worden, tot nadeel van onze liberteit en
„ Privilegien, en foo niet hereditaire, immers
„ zoo fterk en vastgebonden worden aen de Nas-
„ foufche Heeren (die ook over het Krijchs-
„ volck, ende d'andre Provintien het meefte ge-
„ zach hebben) dat men haer geen Wetten zal
„ kunnen ftellen, indien ze haer magt te buiten
„ gaen, het welk in zulken ftaet ligt zoude gebeuren
„ kunnen: — Hij keurde het raedzaemer, een
„ ander Heer daermede te verzien, die aen de eene
„ zijde zelfs de liberteit niet *kan* onderdrukken,

en

(*e*) I. 203. 1623.

„ en ter andere zijden contrequarreren die van Nas-
„ fouw, indien zij het wilden doen ".

Het was zijns bedunkens gevaerlijk, „ dat die
„ Heer, welken men wilde kiezen, zelvs of door
„ zijne Bloedverwanten ftemme hadt in de Verga-
„ deringe der Staeten, en daer door alle autoriteit
„ kon aen zich trekken, tot onderdrukkinge van
„ de liberteit der Landfchap, en veranderinge
„ van Regeeringe ".

Men zoude dan, volgens het oordeel des Hee-
ren van *Aertsbergen*, „ *den Stadhouder eene geli-*
„ *miteerde inftructie hebben moeten geven*, en doen
„ bezweeren, vervattende daer in onder andere,
„ dat zijne genade, gedeurende zijn Stadholder-
„ ambt zelfs in geene Lands of Quartiers Verga-
„ deringen zoude mogen erfchijnen, om aldaer
„ ftemme te hebben, en de tegenwoordige Regee-
„ ringe moeten maintineeren — dat zijne genade
„ geen Gouverneurs in de Steden zoude ftellen,
„ maer zulks ftaen bij de Steeden en de Landfchap,
„ op behagen van den Generael *de la Milice*, en
„ de Staeten Generael: — dat zijne genade ook geen
„ Patenten zoude mogen geven, ofte doen ef-
„ fectueren, als die bij Cantzlaer en Raeden of-
„ te de Gedeputeerden van de Landfchap zouden
„ zijn onderteekent: — dat zijne genade geen Parti-
„ culier Gouvernement door hem zelfs ofte ee-
„ nen gefubftitueerden foude befitten of bedienen.
„ Dat het de Landfchap vrij zal ftaen den Stad-

„ holder te veranderen, ende ook de Particulie-
„ re Gouverneurs van de Steeden ten alle drie
„ of vier jaeren.

„ Men moefte ook toezien, dat zijne Genade
„ geen geformeert Regiment hadde, alleen een
„ guarde de Corps van Voetknechten, en eene
„ Comp. te paerde &c. zich niet te zeer verrijk-
„ te &c. en fekere orde ftellen, hoe veul dienaers
„ en hellebardiers, hij houden fal, en niet meer
„ tractements toeleggen; als tot onderhouding
„ fijnes perfoons en der dienaeren, die hij van
„ 's Lands wegen houdt, wordt vereischt.

„ De gagen zijner dienaeren kunnen door de
„ Landfchap betaeld worden, om haer daer door
„ in toom te houden.

„ Hij oordeelde, dat de Staeten Generael niet
„ bemachtigd waren, om Prins HENDRIK FRE-
„ DRIK in de plaets van zijnen Broeder tot Ca-
„ pitein Generael te Water en te Lande aente-
„ ftellen (*f*). Schoon zijns bedunkens de Vrij-
„ heid dezer landen wel vereischtte, dat Prins
„ HENDRIK in die authoriteit en magt niet op-
„ volgde, die Prins MAURITS gehad heeft, maer
„ dat dezelve met een goede Inftructie befneden en
„ gereguleerd werde, was hij tevens overtuigd, dat
„ zulks zijne Excellentie zoude offenferen, en
„ grootelijks miscontenteeren.

„ Het

(*f*) I. 349.

„ Het eenig hulpmiddel tegens deze kwaele
„ *dat namelijk de liberteit en de autoriteit van de*
„ *Provintien* NIET T' EENEMAEL *worde ge-*
„ *opprimeert*, was, zijns oordeels, om de Stae-
„ ten Generael, die den Prince MAURITS had-
„ den aengebeden, en hooglijk verheven, om
„ zelvs meer credits te hebben, of met eene
„ bepaelde instructie naer 's Hage gezonden, of
„ door anderen verplaetst werden". —
Hij beklaegde zich over de geringe magt der Gecommitteerden te velde, die geene orde konden stellen, om den dienst van Land te bevorderen, wanneer hij — alleen uit jalousie — door den Opperbevelhebber werdt verwaerloosd.

Noch sterker drukt hij zich uit in het jaer van 1634 *(g)* „ wij vervallen heel in slavernije. De
„ Prins disponeert van alles, naer zijn welgevallen,
„ en wordt alles aen hem gedefereert; *wachten-*
„ *de een ieder Praesident om het seerst om hem te*
„ *believen, en met hem te delibereren en te ad-*
„ *viseren*, EER *men in de Vergaderinge komt*, —
„ is eene zaeke, die aenwijst, dat het oogmerk
„ van de Gecommitteerden is alleene om den Prins
„ te behaegen".

Zo naeukeurig hij de gebreken des Regeringsvorm van zijnen tijd kende, zo onbewimpeld hij de misslagen en ondeugden zijner Medeanderegenten durf-

(g) I. 568.

durfde openleggen, zo ftreng toonde hij zich in het beoordeelen der willekeurige bedrijven van de afftammelingen van WILLEM DE I. (*h*).

Hij was niet kaerig in derzelver lof; maer niemand zal men van vleizugt kunnen befchuldigen, die telkens herhaelt „dat MAURITS alle auto-„ riteit van de Provintien, Generaele Staeten, „ en den Raed van Staeten aen fich had getrok-„ ken, en niet met titul, maer in effect als Sou-„ verain van alles disponeerde, met advis en „ raed van die geenen, die het hem *beliefde* daer „ toe te roepen ende gebruiken — dat hij, zelfs „ geduurende zijne ziekte, jaloers bleef van zijne „ autoriteit — dat MAURITS op zijnen ouderdom „ zijn courage verloren hadt, en echter de gecom-„ mitteerden der Staeten — STAENDE VOOR HEM „ MET BLOOTEN HOOFDE — durfde zeggen, *faites* „ *ce*

(*h*) Over dezen Vorst fchreef Lord CHESTERFIELD, die geen gering aendeel hadt in de verheffing van WILLEM IV. in dezer voegen:

I cannot help conjecturing that the Prince of Orange, who had the modelling of the Republic as he pleafed, would never have fuffered fuch an abfurdity (he fpeaks of the Unanimity) to have crippled that government, which he was at the head of, if he had not thought it ufeful to himfelf and his family. He covered the GREATEST AMBITION with the greateft modefty, and declined the infignificant OUTWARD SIGNS Asmuch, as he defired the SOLID SUBSTANCE OF POWER.

The Penfionary (he adds) (Mr. SIMON VAN SLINGELAND,) *thinks this conjecture probable, &c* CHESTERFIELDS Let. to his fon IV. Vol. 291 — 295.

(*i*) I. 348.

„ *ce que vous voudrez, je ne le veux point.* —
„ Jae dat, MAURITS, ongetrouwt gebleven,
„ zich altijd vermengd hadt met jonge Dochtres;
„ en op sijn ouderdom geheel grijnig werd en on-
„ verduldig.

Scherp was de aenmerkinge des Heeren van AERTSBERGEN op Prins HENDRIK bij het leven van MAURITS „ dat de dienst van het Land
„ meer moet wegen, als zijn plaisir in den Ha-
„ ge"; en elk die den nadruk der volgende trekken vatten kan, zal niet waenen, dat zijne uitdrukkingen meer geleenigd werden, na maete die Vorst in grootheid steeg.

„ De militie, zegt die Staetsman, is zo ver-
„ basterd, dat zij voortaen niet meer vechten
„ wil, en liever schande op haere schouderen
„ laeden, als haer hoofd aen den Vijand wil pre-
„ senteren"; (*k*) alle haere practicquen strekken
„ alleen tot parade, en om het land te frauderen.
„ De Staeten hebben deze faute WILLEN re-
„ chercheren, en doen straffen, maer zijne Ex-
„ cellentie heeft zulks belet, seggende, dat de
„ cognitie daer van hem toekwam, onttrekkende
„ de Staeten de magt, die zij als Overheeren heb-
„ ben, ende voedende de couardiese van ons
„ Volk" (*l*).

„ On-

(*k*) I. 415.
(*l*) 456.

„ Ondertusſchen komt d'autoriteit in militaire
„ ſaeken allenskens aen den Prins, tot praejuditie
„ van de Staeten.

Te *Utrecht* ſtelde FREDERIK HENDRICK in 1672. – *buiten* de Nominatie – twee Schepenen aen, en een Burgemeeſter, tegens welken de Vroedſchap – als een *Falſaris* — noch procedeerde; en dit ſchandelijk misbruik van magt bewoog toen de meerderheid der Ridderſchap zijne Excellentie voor deszelfs Wijsheid en Voorzichtigheid te bedanken! dus wederrechtelijk handelde die Stadhouder met *Utrecht*, met *Nijmegen*, en met een Drostambt in *Brabant*, zonder zulks te willen herſtellen.

Niemand wilde den Prins in zulke zaeken tegenſpreeken, zegt de Heer van AERTSBERGEN (*l*): hij behoorde evenwel anders onderricht te worden, ſtaende te beduchten, dat hij anderſints oorzaek geven zal tot alle onluſten en muitenatien.

„ De groote excesſen van den Graeve van SOLMS
„ werden niet geſtraft, —— alzoo hij 's Princen
„ Zwaeger was — andere Gouverneurs volgen dit
„ voorbeeld, om dat zijn Hoogheid haer patroci-
„ neerde, en niet gaern zag, dat de Raed groote
„ authoriteit hadt over de Militie, zoekende al
„ het gezag aen zich te houden, en de *excesſen* der
„ Militairen te brengen onder den Hoogen Krijgs-
„ raed, daer hij *alleen* het gezag hadt, alteree-
„ ren-

(*l*) I. 438.

„ rende, amplieerende en veranderende deszelfs „ ſententien naer welgevallen (*m*)".

Het zoude eene verdediging van den Heer van AERTSBERGEN worden, of den ſchijn des tafereels van de ſtruikelingen en lang doordagte aenſlagen van MAURITS, FREDRIK HENDRIK en WILLEM DE II. op de Vrijheid der Republiek en de Rechten van derzelve Ingezetenen krijgen, indien ik de helft der plaetſen, welke tot deze oogmerken zouden dienen kunnen, uit de Gedenkſchriften wilde bijbrengen en ontwikkelen.

Ik zoude geheel zwijgen, kon het onzijdig Publicq een even goed oordeel vellen over de wezenlijke waerdij van dien Oud-over-groot vader van mijnen overleden Vriend; ware de zuivering van deszelfs gedagtenis, in zo verre zulks, met de waerheid der geſchiedenisſen beſtaenbaer, plaets konde vinden, niet geweest eene van deszelfs vuurigſte verlangens: en zulk een verlangen ſtrekt mij hier ten wet.

Jr. ALEXANDER VANDER CAPELLEN was even ongeneigd om van de hand van WILLEM II. op deszelfs wenk te vliegen, als hij zich hadt kunnen vernederen, om voor eenen MAURITS of FREDRIK HENDRICK te kruipen. Hij bleef wel aen dien jeugdigen Vorst verkleefd, maer raedde hem als een Vader, en liefhebber des

(*m*) II. p. 89. ib. 106. 172.

des Vaderlands, als een Vriend van het Huis van Orange, en zoude dien moedigen Jongeling voor vernederingen hebben beveiligd, hadt hij aen den raed van den Heer van AERTSBERGEN de voorkeuze gegeven boven de ophitzende inboezemingen van baetzugtige vreemden en vleijende hovelingen.

Ik wierdt, zegt Jr. AL. VANDER CAPELLEN (*n*), fpreekende van het gevangennemen van zes Leden uit de Vergadering der Staeten van Holland, tusfchen negen en tien uren ontboden bij den Prins, die mij zeide, *gij zult wel gefurpreneert zijn, als ik u zal zeggen, wat ik gedaen heb*, verhaelende daerop het arrest en desfein. Ik verfchrikte, als ik het hoorde; *alzo ik nooit zin hadde, dat men tot extremiteiten behoorde te komen*, ook dikwils Zijne Hoogheid hadde gezeid, als ik *bezorgde*, dat zijne inclinatie daertoe zoude mogen ftrekken: *dat hetzelve ondienftig was, en vermengt met zijn ruine en verlos van autoriteit, die eenmael vervallen wezende niet weder zoude kunnen opgericht worden:* vermaende hem ook *te willen gedenken aen de zaeken van Engeland en de* EXSTIRPATIE VAN HET KONINCKLIJK HUIS ENDE DIGNITEIT ALDAER: „ en bij „ fo veer dezelve mij claerlijk van foodaenig voor„ nemen hadt gefprooken, foude nog fterker aen„ ge-

(*n*) II. D. 274.

„ geraden hebben, om daer toe niet te willen ko-
„ men. Doch door dien ik ſeide, daer toe geen
„ last van mijne Principaelen te hebben, en alzulks
„ daer in niet te kunnen zeggen, is mij NOOIT
„ openinge geſchiet, ende kwam mij dit aenzeg
„ gen nu ter laeter tijd voor: — verzweeg niet te
„ min de zwaerigheid, die ik daerin te gemoet zag,
zeggende, *dat het al te harde en veer uitziende Reſolutie was*, *en dat ik die ſaeke zoude moeten refereeren aen mijne Principalen.*

Heeft het nu ſchijn, dat een man, wiens oprechtheid niet wordt in twijfel getrokken, die betuigd, van bij de voornaemſte leden van Holland, op de ontvangene kennisſe der gevangenneming van zes Leden der Vergaderinge, meer moeds en wijsheid verwagt te hebben, *om in het begin*, *door autoriteit van de Staeten te verzoeken reparatie ende te gedenken op remedie* (*a*) die de middelen door WIL-

(*a*) II. 281. hier kan ik niet voorbij eene aenmerkelijke plaetſe uit eene verdediging van het *recht der Souverainiteit van de Staeten van Holland* uitteſchrijven. p. 9. „ tot conſervatie van welke
„ Vrijheid nu 70 Jaeren om gevochten is, en die (hoewel
„ veel bloeds en gelds gekost hebben) nu jegenswoordig zoo-
„ danige inbreuke lijden moet, dat in het toekomende, niet
„ éëne Reſolutie tot dienſt en heil van het Land en derzelver
„ onderzaten zal mogen genomen worden, of zijn Hoogheid
„ (hoe wel maer Stadhouder, ende een DIENAAR VAN
„ DE STAETEN VAN HOLLAND zijnde) zal de Gede-
„ puteerdens (die niet naer zijn zin adviſeren willen) da-
„ telijk mogen bij 't hoofd grijpen ende gevangen ſtellen,
„ 'tgeen

Willem de II. gebruikt, *hard en ongewoon* keurde (*b*) „ die met de overige Gelderſche
„ Gecommitteerden de autoriſatie op den Stadhou-
„ der door H. H. M. bedenkelyk vondt, en niet
„ wel bewogen kon worden, om daer toe te *condes-*
„ *cenderen*, — die zich van die commiſſie zogt te ex-
„ cuſeren, bij zijne mede-Gecommitteerden ernſtig
„ hier op aendrong, en zich alleen liet overhaelen
„ door het dringen der Stadhouders, *die niet gaerne*
„ *geweigerd ware*, alle vermaeningen van dien Heer
„ in den wind ſloeg, en *breed opgaf* van zijne ver-
„ wagting, *van binnen Dordrecht genoegen te zul-*
„ *len ontvangen* "

Heeft het ſchyn, dat een man, die te Dordrecht zelfs den Prins de grenſen van hunnen last aenwees, en telkens vermaende om van zijn voor-

„ 't geen nooit Souverain van Holland heeft derven practi-
„ ſeren, ook niet gepractiſeert behoord te worden tegens
„ Gekommitteerden, die alleenlijk haeren laſt openen, of
„ de Reſolutien van haere committenten verklaeren.

„ Dat zelvs —— —— zijn Hoogheids Grootevader over
„ gelijke oirzaeken en redenen geöordeelt heeft, dat de
„ Hertog van Alencon, om de voorſ. oirzaeken en
„ redenen wel mogte afgezet worden van alle zijn qua-
„ liteiten. —— ——

„ Dat nu in bedenkinge werdt gegeven, wat een Stad-
„ houder van Holland verbeurd, die diergelijke dingen derft
„ beſtaen, die in den voorſ. Hertog zo kwaelijk zijn ge-
„ nomen geweest ".

Het recht der Souverainiteit van Holland. 1650.

(*b*) —— 283.

(*c*) —— 284. Vergel. vooral met II. 290. 291. enz.

voornemen aftezien, dienzelfden Stadhouder tot dien onwettigen schuldigen ſtap aengeraeden en in denzelven geſtijfd zoude hebben?

In weêrwil van dit alles, jae, van alles, het welk ter verſchooning van den Heer van Aertsbergen, uit deszelvs Gedenkſchriften kan bijgebragt worden, het welk een edeldenkend Afſtammeling, wien zelvs de verdenking van plicht-verzuim in het verdedigen der Vrijheid in eenen zijner Voorvaderen het harte doet bloeden, zoude kunnen aenvoeren, zal elk jaeloers Republikainsgezinde, die weet, dat de Vergadering van H. H. M. zulke eene authoriſatie aen den Stadhouder niet kon verleenen, dat het gedrag, door Willem de II. gehouden, altijd ſtrafſchuldig zal blijven, wenſchen, dat die Heer deze verdediging hadt kunnen misſen, en God bidden, dat geen welwenſcher van Neêrlands Vrijheid het zuiveren van zulk eene smette immer behoeve. —

Alexander van der Capellen, Heer van *Aertsbergen*, *Boedelhoff* en *Mervelt*, was gehuuwd met Emelia van Zuylen van Nyevelt, Dochter van N. Fr. van Zuylen van Nyevelt, Heer van *Aertsbergen*, *Berkoude*, *den Eng*, Lid der Heeren Edelen des Lands van *Utrecht* en van Anna Uteneng, bij welke hij verſcheide Kinderen verwekte.

Van zijne geleerdheid, van zijnen iever en bekwaemheid vindt men een merkwaerdig getuigenis bij Gerh.

Jo. Vossius; *(e)* en zijne Gedenkſchriften zullen ſteeds aen zijne ervarenheid, Staetkunde, Standvastigheid en belanggelooze Vaderlandsliefde tot getuigen kunnen ſtrekken.

Uit deszelfs tweeden Zoon Frederik van der Capellen, Heer van den *Boedelhoff*, *Esſelt* en *Hagen*, beſchreven in de Ridderſchap der Graefſchap *Zutphen* als Heer van den *Boedelhoff*, Praeſident der Gedeputeerde Staeten van hetzelve Graefſchap, en Judith Armgardt vander Scheuren, Dochter van Hans Christoffel van en tot Scheuren, en van Elsabé Margarètha van Baer tot Slangenburg, werdt gebooren Hans Christoffel vander Capellen, *Heer van Appeltern*, *Altforst* en *Hagen*, die uit zijn Huwelijk met Ermgarda Louise Sweerts de Landas, dochter van Jacob Ferdinant Sweerts de Landas, Vrijheer van Oijen en Landſchadenhoff, en van Eliſabeth van Els, twe Zoons en eene Dogter heeft nagelaten: Margaretha Isabella van der Capellen, gehuuwd met Willem van Ittersum Heer van *Oosterhoff*, beſchreven in de Ridderſchap van Overijssel: Jaspar Gerrit van der Capellen, Heer van *Hagen*, Major van een Regiment Infanterie, in de Bataille *van Racoux* in het Jaer van

1745.

(c) In Or. in Obitum Th. Erpenii, Lugd. Bat. hab. 15. Nov. 1624. pag. 17.

1745. gesneuveld; en FREDRIK JACOB DERK VANDER CAPELLEN de vader van mijnen overleden Vriend.

FREDRIK JACOB DERK VANDER CAPELLEN, Heer van *Appeltern*, *Altforst*, *Boelenham*, *Hagen*, enz. eerst Major van de Infanterij, naderhand Ambtsjonker en Heemraed des Ambts tusschen *Maes* en *Wael*, huuwde aen ANNA ELISABETH VAN BASSENN (*f*), Dochter van DERK REINIER VAN BASSENN (*g*), en van JOHANNA VAN WIJHE TOT ECHTELT.

Deze

(*f*) Hunne zestien kwartieren waren:

CAPELLEN.	SWEERTS DE LANDAS.	BASSENN.	WIJHE.
Scheuren.	*Els.*	*Roper.*	*Deelen.*
Zuijlen van Nyevelt.	*Lopes de Villa nova.*	*Brienen.*	*Brederode.*
Baar.	*Lijnden.*	*Van der Hatert.*	*Broekhuizen.*
Schimmelpenninck v. d. Oye.	*Hoefnagel.*	*Halmale.*	*Wijhe.*
Uten Engh.	*Landas.*	*Lijnden.*	*Riemsdijck.*
Quad. v. Lanscroon.	*Buchel.*	*Pajne.*	*Appelthorn.*
Ripperda.	*Eck.*	*Smullingh.*	*De Cock v. Opynen.*

(*g*) De gedagtenisse van dezen uitmuntenden, en om zijne geleerdheid, deugd en lotgevallen zo beroemden, in het begin dezer Eeuw afgezetten en gebannen Burgemeester van *Arnhem*, is in *Gelderland* nog in zegen: meermaelen hoorde ik den naem van van BASSENN door dien achtingswaerdigen tagtigjaerigen Grijsaerd, die, even als deze voortreffelijke Burgervader, met welken hij vermaegschapt was en gemeenzaem hadt omgegaen, met zijne Edele Zoonen van de aengenaemheden en voordeelen der Regeering verstoken

wordt

Deze waren de Ouders van Jr. JOHAN DERK VANDER CAPELLEN, die reeds in de jaeren zijner Jongelingſchap blijken gaf, dat het Vaderland van hem groote dienſten konde verwagten, in-

wordt, om dat hij aen zynen plicht getrouw wilde blijven, eerbiedigen.

Jr. DERK REINIER VAN BASSENN was een man van onbezwekene deugd, en onkreukbaere eerlijkheid, die van geen buigen wist, en zich in den tegenſpoed in zijne waere grootheid vertoonde. Onvermoeid was zijn iever en arbeidzaemheid, uitgebreid zijne kennis in verſchillende takken der wetenſchappen, vermaekelijk en nuttig de dagelykſche ommegang met dien onverzettelijken Staetsman. Door zijne gemeenzaemheid met de beste Latijnſche Schrijvers, hadt hij zich eene kundigheid in die taele verworven, en eene zuiverheid van ſtijl eigen gemaekt, welker zich geen Letterkundige behoefde te schaemen. Zijne nagelatene handſchriften draegen onwraekbaere blijken van zijne ervaerenheid in s'Lands geſchiedenisſen en kennis der Landſchaps-Registers, uit welke hij, voor zijn bizonder gebruik, eenen ſchat van aentekeningen hadt bij een-gezameld. Zijne verhandeling over den *Eed der Ouden* (*Theod.* REGN. DE BASSENN *de jurejurando veterum, inprimis Romanorum, Lib. Singularis. Traj. ad Rhen.* 1728.) door wijlen den Utrechtſchen Hoogleeraer ECK menigwerf met lof gedagt, zal ſteeds van s'mans rechts- en geſchiedkunde ten getuige kunnen ſtrekken.

Door lieden van denzelvden rang en geboorte hooggeacht en bewonderd, door zijne minderen hartelijk bemind, ook na zijnen dood, werdt hy alleen benijd en vervolgd door de zulken, welken der Vrijheid een kwaed harte toedroegen, welken zijne zeldzaeme deugd te ſterk in de ogen schemerde. Hij werdt met zijnen ambtgenoot Mr. ADRIANUS BOUWENSCH gebannen en verſmaedde de vergoedingen, door eene onwaerdige hand, boven welkers gunſten hij zich verheven achtte, in zijnen klimmenden ouderdom aen-

indien hij in de gelegenheid geplaetst werdt. De Bovennatuur- en Wiskunde waren, al vroeg, zijne geliefkoosde wetenschappen; terwijl hij het onderzoek na den aert, de waere belangens en de vereischten eener Gemenebest Regeering, na de rechten der Maetschappije met deze vereenigde. Hij erkende, ongevergd, van een voornaem deel zijner vorderingen in deze, voor elk Regent zo onontbeerlijke, wetenschap, aen het naerstig beoefenen van de wijsgeerige schriften der Engelsche Staetkundigen te zijn verschuldigd.

Schoon hij met veelvuldige beletzelen, welker sommige zeldzaem zijn in zijnen kring, moeste worstelen, kwam hij dezelve meest al te boven; en deszelvs Bloedverwant en harte-vriend, de Heer VANDER CAPELLEN TOT DE MARSCH, door eenen onwaerdigen met den naem van een *gevaerlijk karel*, uit hoofde dat hij moeds en braefheids genoeg hadt, om zich voor de Rechten en Vrijheden des Volks in de bresse te stellen, betituld, kan der Republikainsche gevoelens, door welke de Heer VAN DE POL reeds op

aengeboden, daer hij zijn gehouden gedrag ten vollen verdedigd, en zijnen naem van den aengewreven blaem volkomen hadt gezuiverd. Zie de *wettige verdedeging uitgegeven door* WILLEM ADRIAAN BOUWENSCH *en* DERK REINIER VAN BASSENN *Burgemeester der Stad Arnhem: Mitsgaders eene fundamenteele weerlegginge van de Sententie bij den Hove des Furstendoms Gelre en de Graefschap Zutphen, en de geadjungeer-*

op *Utrechts* Hooge Schoole werdt doordrongen, getuigenis geven.

Eerst bekend als de Heer VAN HAGEN en vervolgens VAN DEN BREDENHORST trouwde Hij den 4. Junij 1766. met de Overijsfelfche Freule HILLEGONDA ANNA BENTINCK, *dogter van* WILLEM HENRIK BENTINCK, *Heer van Werkeren Witteſtein en Anem en van* ELISABETH VAN DEDEM, *Dochter van het Huis de Gelder.*

Door zijne geboorte, door zijne echtverbintenis met eene Overijsfelfche Freule, door het bezit van alle de vereischten, welke het Reglement op de *Admisſie* der Edelen van een vreemd Jonker vordert, en het verkregen *Declaratoir* van wegens de Ridderfchap der Graeffchap Zutphen van *reciproque Admisſie*, was zijn Hoog Welg. tot de zitting in de Ridderfchap van Overijsfel gerechtigd. Hij

geerde Rechtsgeleerden tegens haer uitgeſproken binnen Zutphen den 13. *Febr.* 1708. en deze mannelijke verdedigige werdt in een *Placaet van het Hof Provintiael* van den 13. Dec. 1708. genoemd: EEN SEDITIEUS OPROERIG LIBEL, OPGEVULD MET ONEETAEMELIJKE, DISRESPECTUEUSE, DETESTABELE, EN TEN HOOGSTEN STRAFBARRE POSITIEN EN EXPRESSIEN EN VOORTS MET IMPERTINENTE INVECTIEN, VUILE LASTERINGEN EN VALSCHE ILLATIEN.

Ik heb een Exemplaer van deze *verdediging* in de handen gehadt, het welk met wit papier doorfchoten, met eigenhandige ophelderende bijvoegzelen van den ouden Heer VAN BASSENN aenmerkelijk verrijkt was, en in welke dit Placaet geheel werdt ontzenuwt.

Hij kende den plicht des Burgers. Hij wenschte zijn diep vernederd Vaderland te hulp te ſchieten, en kon de verflaeuwende ſtemme der ſtervende Vrijheid, welke, indien al om geenen wreeker, ten minſten om eenen redder ſmeekte, niet zonder ontroering, uit een gemengeld gevoel van medelyden en verontwaerdiging geboren, hooren. De kennis van de oorzaeken en bewerkers van s'Lands ongeval, de kennis der middelen, om het kwaed in den oorſprong te kunnen ſtuiten, en de hoop van, door zijn voorbeeld, andere Edelaertigen uit dien zorgelijken ſlaep van gerustheid te zullen opwekken, en aenſpooren om hem te ruggeſteunen, bewoog hem, zich in het Jaer van 1770. aen te geven, om van de Havezaete den *Bredenhorst* in de Ridderſchap van *Overysſel* verſchreven te worden.

Het Request (*h*) van den Heer VANDER CAPELLEN werdt, benevens (*i*) de documenten, ten fine van *examinatie en praeadvis*, op den 12 Maert 1770. geſteld in de handen van de Heeren VAN VOERST TOT AVERBERGEN, HOEVEL TOT NIJENHUIS, SLOET TOT DE HAARE en H. G. JORDENS, D. STENNEKES en DAVID THOMASSEN A THUESSINCK

(*h*) Zie Byl. A.
(*i*) Zie Byl. B. C. &c.

SINCK respective Burgemeesteren der Steden *Deventer*, *Campen*, en *Zwolle.*

Op den 31. daer aen volgende bragten die Heeren tot Rapport uit „ Dat zij Heeren Gecommit-„ teerden van advise zouden zijn, dat de Heer „ JOHAN DERK VANDER CAPELLEN zoude „ behooren te worden verklaerd admissibel, om „ verschreven te worden *van den Breedenhorst* „ *in Zalland*".

Dit Rapport was te gunstig in de ogen van de meerderheid der Overysselsche Ridderschap; ook werdt hetzelve door die Heeren, om tijd te winnen, overgenomen. De Heeren van de Steden namen aen, zich over hetzelve, staende die vergadering, nader te zullen verklaeren.

Den zesden April deeden de Heeren van de Ridderschap, schoon tegens het *advis* van den Heere B. H. GANSNEB *genaemd* TENGNAGEL TOT LUTTENBERG (die den Heer VANDER CAPELLEN direct admissibel verklaerde) een voorstel, om de deliberatien over die admissie, *provisioneel*, tot het eerstkomende Reces van den Landdag, te weten tot in October daer aen volgende, te verschuiven.

Dit uitstel was van weinig aenbelang geweest, indien men niet tot het zelve zijnen toevlugt hadt genomen, om den Heer VANDER CAPELLEN te leur te stellen in zijne billijke verwagting.

Dit uitstel werdt echter goedgekeurd door de Heeren

ren van de Steden, in die billijke verwagting „ dat „ de Heeren van de Ridderſchap zich in het be- „ gin van voorſchr. Reces als dan zouden expli- „ ceren op het Rapport, over de Admisſie van „ voorſch. Heer VANDER CAPELLEN uitge- „ gebragt ".

Maer de Overijsſelſche Ridderſchap deed eene poging, om de voetſtappen der Veluuwſche te drukken, welke, tegens alle billijkheid, de VANDER CAPELLEN's uit heur midden bleef weeren, ſchoon GERLACH VANDER CAPELLEN (*k*) als Richter van *Veluwe*, ongetwijffeld onder de Ridderen van *Veluwe* heeft moeten verſchijnen.

Hun doel werdt veriedeld; men kende misſchien de bekwaemheid van VANDER CAPELLEN ten Hove beter dan zijne braefheid en onſchendbaere verkleefdheid aen zijnen plicht, en hoopte uit de eer-

(*k*) In die tijden (1427.) was het Land-droſt ambt van de *Veluwe* met het Richterambt van *Arnhem* en in *Veluwenzoom* in den zelfden perſoon vereenigd, die den naem voerde van *Rigter van Veluwen*, SLIGTENHORST *Geld. Geſchied.* 1. *b. bl.* 3. De magt en het aenzien van het geſlagt der VAN DER CAPELLEN's blijkt ook hier uit, dat Hertog AERNOUD VAN GELDER het Richterambt van *Veluwen* aen gemelden GERLACH VANDER CAPELLEN voor de ſomma van *f* 6000. Overlandſche Rynſche Guldens in pandſchap gaf, *en ook om der ſonderlinge trouwe en geloeve wille, die den Hertog tot voorſ.* GERLACH *hadde*, MET GOEDDUNKEN VAN 'SHERTOGS RAIDEN EN VRIENDEN. PONTANUS Hiſt. Gel. Lib. IX. p. 433. n. 30.

eerste voordeel te trekken. Geen wonder dat de wraekzucht in het vervolg geëvenredigd ware aen de te leurgestelde verwagting. —

Z. D. H. WILLEM V., wien *alle* de stukken en bewijzen voor den eisch van den Heer VANDER CAPELLEN, om in de Ridderschap van *Overijssel* beschreven te worden, van *zeer nabij* bekend waren, schreef eenen brief aen den Heer Droste van *Twenthe*, verklaerende, *dat Hij de zaek van den Heer* VANDER CAPELLEN *juste vond*, *en dat Zijn Hoogwelg. dierhalven* BEHOORDE *in de Ridderschap geadmitteerd te worden.*

De meerderheid der Ridderschap, den grond aen dien Heer, voet voor voet, willende betwisten, bedagt eenen nieuwen vond, om de zaek op het sleeptouw te houden, en sloeg diensvolgens, in plaets van zich op het Rapport uittelaten, den 19. Octob. aen de Vergadering voor, om die zaek nog in *statu quo* te laten tot den volgenden Landdag „, en inmiddels aen de Heeren, zo namens „ Ridderschap en Steden souden gecommitteerd „ worden, om ter occasie van de bevallinge van „ Haere Koninglijke Hoogheid naer den Hage te „ vertrekken, *in mandatis* te geven, om aen „ Z. H., in eene daer toe vooraf verzogte au- „ dientie, de Deductie van voormelten Heere „ VANDER CAPELLEN, met de stukken tot „ deszelvs verzoek van Admissie specteerende,

„ nef-

„ neffens de Confideratien, zo daer tegens bereid „ zijn, en nog mogten worden gemaekt, over-„ tegeven, en hoogstdenzelven met een Com-„ pliment ter materie dienende te verzoeken, van „ zich te willen chargeeren, om de gemelde „ Deductie en Contra-Remarques en belangens „ met hoogst-deszelvs gewoone attentie te exa-„ mineren, en deeze zaeke, het Corps van de „ Ridderfchap, naer maete van het gewigt en de „ gevolgen van dien, zo zeer interesferende, naer „ hoogst-deszelvs hooge wijsheid, en zo zeer „ beroemde aequanimiteit te pondereren, ten ein-„ de, inval onverhooptelijk daer omtrent in de „ Vergadering van Ridderfchap en Steden eenige „ bedenkelijkheid tusfchen de Leden mogte voor-„ vallen, waer door dezelve dus naer de ordre en „ Reglementen van Regeeringe tot geene *een-„ parige* conclufie zouden kunnen gebragt wor-„ den, als dan aan Hun Ed. Mog. van Hoogst-„ deszelvs Advis en Confideratien te dienen, hoe „ ende op wat wijze deze zaeke best zoude kun-„ nen worden getermineerd en afgedaen ".

Dit voorftel werdt door de Heeren van de Steden overgenomen. De Heeren TENGNAGEL TOT BONKENHAVE *junior* en TOT LUTTENBERG contradiceerden het zelve, en referveerden zich hunne aentekeningen; welke, uitdrukkelijk van bovengemelde Misfive van *Z. D. H.*

H. aen den Heere Drost van *Twenthe* gewagende, werkelijk op den 22. Oct. geinsereerd zijn.

Tenzelvden dage nog verklaerden de Heeren Gedeputeerden der drie Steden op de voormelde propositie der Heeren van de Ridderschap, dat „ zij reeds lange zich in gereedheid bevonden „ hadden, om zich op het Rapport ter Vergade- „ ring van Ridderschap en Steden op den 6. April „ dezes jaers over de Admissie van den Heer VAN- „ DER CAPELLEN te expliceren; doch zulks „ *uit condescendence* wel hadden willen uitstel- „ len: dat zij ten blijke van hunne verdere toe- „ gevenheid de finaele Deliberatien daer over wel „ andermael wilden uitstellen, tot de eerstkomen- „ de Ordinaris Vergaderinge: — dat wat belangt „ de verdere ingredienten van de voorschreve Pro- „ positie van de Heeren van de Ridderschap, zij „ Heeren wel mogten *lijden*, dat de gementio- „ neerde Commissie werdt gechargeerd, om de „ gemelde considератien en stukken aen zijne „ Hoogheid te praesenteren, *doch zonder dat daer „ door éénig het minste aveu of credit aen voor- „ schreve Considératien en Stukken van wegens de „ Ridderschap en Steden worde gegeven*, *of dezel- „ ven verzeld van eenige Resolutie van Ridder- „ schap en Steden*, *dan die*, NB. *dat dezelven*, *op „ verzoek van de Heeren van de Ridderschap*, *door „ hun Ed. Mog. worden ter hand gesteld aen de*

„ voor-

„ *voorsch. Commissie, om dezelven aen Z. H.*
„ *aentebieden, ten fine van examinatie:* kunnen-
„ de zich in geenen deele voegen met de insinua-
„ tie, bij voorschr. propositie vervat, als of de
„ Admissie van den Heer VANDER CAPELLEN
„ met eene *eenpaerigheid* der Leden zoude moe-
„ ten worden beslist; terwijl zij in tegendeel uit-
„ drukkelijk verklaeren, *zich te zullen houden*
„ *aen de orde en de Constitutie der Regeering, zo*
„ *als die ten allen tijde en van ouds* tot op heden
„ toe heeft plaets gehad, waer bij zulks, uitwij-
„ zens de Registers, van het oordeel der plurali-
„ teit der Leden van de Vergadering van Ridder-
„ schap en Steden volkomen afhangt, en daer-
„ aen ook moet worden overgelaten".

De Meerderheid der Heeren van de Ridder-derschap gaven dan op den 24. Oct., ingevolge de Resolutie van den 19. te voren, hunne considératien omtrent de meergemelde Admissie van den Heer VANDER CAPELLEN over; gelijk ook van hunnen kant, ter onderlteuning der billijke vorderingen van dien Edelman deeden, de Heeren TENGNAGEL TOT BONKENHAVE *junior* *en* LUTTENBERG, VAN VOERST TOT BERGENTHEIM *junior*, en BENTINCK TOT DIEPENHEIM, die toen noch den vriendschaps-band met dien uitmuntenden man niet verbroken hadt; het welk naderhand werdt opgevolgd, eerst met het Dingwaerderschap der Hooge bank van Justi-

tie

tie (*l*) in plaets van den Edelen Patriot RECHTEREN TOT GRAMSBERGEN, en toen met het Drost-ambt van Vollenhöe, het welk open kwam door den dood van CAPELLEN's edelen verdediger DE VOS VAN STEENWIJCK TOT NIJERWAL, die hier ook het recht hulde deed.

Met dit vijftal Ridders verëenigde zich de Heer VAN HOEVEL TOT NIJENHUIS den 10. December, die eene schriftelijke Memorie inleverde.

Den elfden gaven de Heeren Droſten van HAXBERGEN (*m*) en YSSELMUIDEN op nieuw eene

(*l*) III. Brief over de Drostd. p. 63.

(*m*) Ik vermijde, zo veel het mij mogelijk is, den loop der Deliberatien over deze *Admisſie* door aenmerkingen af te breken, welke, ſchoon op de waerheid gegrond, zommige Ridders niet zouden ſmaeken — en dit zal ik ſteeds trachten in dit geheel geſchiedverhael in het oge te houden, zo lang het mij blijke, dat een misſtap meer door overijling of zwakheid, dan wel door opzettelijke boosheid is veroorzaekt. De Heer VAN RAESVELD TOT ELSEN zal mij in dezen wel recht doen, als ik zijn Hoog Welgeb. Geſtr. de beloſte den Heere VAN DE POL, omtrent 14. dagen voor de Najaers-Landdag in 1778. over zekere gezegden VAN VOERST TOT AVERBERGEN, in de Aent. van den Heer VANDER CAPELLEN, (Cap. Regent 104.) te vinden, gedaen, erinnere. Met meer moeite zwijge ik van den Heer VAN AVERBERGEN, wiens bekwaemheden zijnen hoogmoed evennaeren; die den roem, door VANDER CAPELLEN, toen hij in de Ridderſchap zitting hadt genomen, verworven, met een afgunſtig oge beſchouwde, en deszelvs vijand werdt, omdat hij geen moeds genoeg hadt, dien Edelman op het ſpoor der deugd te volgen.

jam-

eene memorie in, met welke zich geconformeerd hebben VAN VOERST TOT BERGENTHEIM *senior;* VOERST TOT AVERBERGEN, die het Rapport, dat de Heer VANDER CAPELLEN behoorde admisſibel verklaerd te worden, hadt helpen uitbrengen, en VOERST TOT DEN BORGEL.

In deze memorie werden „ eenige rede-„ nen opgegeven, bij de Reſolutie van de Hee-„ ren van de Ridderſchap nog niet vermeld, te-„ gens de admisſie van den Heere VANDER CA-„ PELLEN ".

Alle de bovengemelde ſtukken werden ingevolge de Reſolutie van den 22. Oct. 1770. door de gemelde commisſie, beſtaende in de drie Heeren Hoofd-Drosten en drie Heeren uit de Steeden nevens den Griffier, aen *Z. D. H.* overgegeven.

Het volgend andwoord van zijn Doorl. Hoogh. uit s'Hage den 22. Febr. 1771. is op deze wijze in het Register der Reſolutien van den 21. Maert genotuleerd.

„ Ont-

Jammer is het, dat de waerlijk Edele PALLAND TOT ZUITHEM, aen wiens braefheid al vroeg door den Heer VAN DE POL (Cap. Reg. 104.) aen wiens verdienſten thans door een elk, die wel denkt in Nederland, recht gedaen is; wiens naem in dankbaere geheugenis zal blijven bij *Overijsſels* Opgezetenen, die thans de eenige Verdediger van het recht der Steden, en Handhaver der Conſtitutie blijft in de Ridderſchap, na den dood van zijnen Boezemvriend, zich met zulk een Drietal toen vereenigde: Maer ook deze waerdige Man was niet onfeilbaer.

„ Ontvangen eene Misſive van zyne Hoogheid
„ den Heere Prince Erfſtadhouder geſchreven in
„ s'Hage den 22. Febr. jongstleden, contineren-
„ de, dat de plechtige deputatie, met welke wij
„ zijne Hoogheid in de maend December 1770.
„ vereerd hadden, bij de gelegenheid van de ge-
„ boorte van eene Princesſe, Hoogstdeszelvs
„ Dogter, zich op dien tijd hadt geacquiteerd
„ van de commisſie, haer door ons aenbevolen,
„ met aen zijne Hoogheid ter hand te ſtellen de
„ Memorien, Adviſen en Stukken, ter onzer ver-
„ gaderinge ingekomen, concernerende het diffe-
„ rent over de quæſtieuſe admisſie van den Heer
„ J. D. VANDER CAPELLEN in de Ridder-
„ ſchap van deze Provintie, en zulks ingevolge
„ van onze Reſolutie den 22. Oct. 1770. geno-
„ men op het geproponeerde der Heeren van de
„ Ridderſchap, daer heenen ingericht, om zijne
„ Hoogheid te verzoeken, zich met het onder-
„ zoek van dit different te chargeren, ten einde
„ (inval onverhoopt daer omtrent in onze ver-
„ gadering eenige bedenking tusſchen de Leden
„ mogte voorvallen, waer door de zaek dus na
„ ordre en Reglementen van de Regeering tot
„ geene *eenparige* (*n*) concluſie zoude kunnen
ge-

(*n*) Men vergelijke hier de aentekening van de Heeren Gedeputeerden der drie Steden op de propoſitie van de Ridderſchap op dien zelfden dag zie boven bl. 34 & 35.

„ gebragt worden zijne Hoogheid als dan ons „ zoude dienen van Hoogstdeszelvs advis en con- „ ſideratien, hoe deze zaeke best zoude kunnen „ worden getermineerd en afgedaen.".

„ Dat zijne Hoogheid deze Propoſitie der Hee- „ ren van de Ridderſchap, of liever van de meer- „ derheid van dezelve, *rijpelijk* overwogen, en „ op die Propoſitie toegepast hebbende de bizon- „ dere reflectien daer toe betrekkelijk, en van „ zelvs reſulterende, zo uit den aert der zaeke als „ uit Hoogst-deszelvs verplichting tot maintien „ der Praerogativen van het Erfſtadhouderlijk „ Departement in deze Provintie, niet kan ver- „ bergen in dit geval weerhouden te worden „ door zoodaenige conſideratien, welken ver- „ trouwt, dat in de aequanimiteit, in het hoog „ verlicht oordeel, en in onze rechtgeaerte ge- „ voelens, eene complete Juſtificatie zullen vinden.

„ Dat deze zaek is van dien aert, dat daer in „ eene concluſie bij *overſtemming* kan, en des „ noods *behoort* te vallen: *dat voornoemde Poſtu-* „ *lant vraegt* GEENE GRATIE *of* EXTRAOR- „ DINAIRE DISPOSITIE *bij* DISPENSATIE „ OF EXEMTIE VAN EENIGE WET, *die* „ *hem zoude obſteren* (*o*) maer dat hij zich inte- „ gen-

(*o*) Deze brief alleen des Stadhouders is meer dan voldoende, om een elk te overtuigen, en dat de Heer VAN DE POL tot de admisſie in de Ridderſchap van Overysſel was gerechtigd, en dat Z. H. verplicht was, om hem recht te doen wedervaren.

„ gendeel onderwerpt aen de Wet, die ten dezen „ de richtſnoer moet zijn, en waerbij de noodige „ vereischten tot zijne qualificatie bepaeld en „ voorgeſchreven zijn, dat hij die Wet recla„ meert, het Reglement, namenlijk, op de ver„ ſchrijving der Edelen in den jaere 1713. jongst „ geëmaneerd, en ſedert niet wettig gealtereerd „ of veranderd.

„ Dat het derhalven zo ver daer van daen was, „ dat zijne Hoogheid met de pluraliteit der Hee„ ren Edelen zoude kunnen inſtemmen het ſen„ timent, tot een baſis voor opgemelde Propoſitie „ gearripieerd, als of de voornoemde Admisſie „ naer de ordre van de Regeering niet dan met „ *eenpaerigheid* tot concluſie zoude kunnen wor„ den gebragt, dat zijne Hoogheid daer tegen het „ contrarie begrip der Heeren van de Steden en „ derzelver zo ernſtige als welgegronde verklae„ ring des aengaenden ten vollen moet goed„ keuren.

„ Dat zijne Hoogheid daerenboven te kort zou„ de doen aen het geen omtrent ons niet minder „ dan aen zich zelven verſchuldigd is, indien uit „ het oog verloren wierd de nadrukkelijke Sanctie „ van de grondwet, waerop de praerogativen van „ het Erfſtadhouderlijk gezag in onze Provintie „ zijn gevestigd, zo als die bij Hooggem. Misſi„ ve zijn geëxpresſeerd.

„ Dat zijne Hoogheid te recht deze delatie mag

„ ſtel-

„ ſtellen in den rang van de aenzienelijkſte prae-
„ eminentien, door ons aen het Erfſtadhouder-
„ ſchap vastgehegt, verwagtende zijne Hoogheid,
„ dat wij daer door, en om verdere ten Misſive
„ gealleguеerde redenen, zullen billijken, dat
„ Hoogstdezelve dat recht (*p*) wel uitdrukke-
„ lijk reſerverende, zich nu voor als dan van het
„ geven van zijne conſideratien en advis in deze
„ zaek gedispenſeerd houde.

„ Dat alle de ſtukken, van wegens ons aen
„ Hoogsdezelve overhandigd, reeds bij zijne
„ Hoogheid het object van een aller naeukeurigst
„ onderzoek geweest zijn, terwijl Hoogstdezelve
„ thans, na een rijp examen, van nu af aen, met
„ betrekking tot het geval, waer in *het opgemel-*
„ *de recht van definitie en deciſie* door hem geoe-
„ fend zoude moeten worden, zich volkomen in
„ ſtaet en teffens onbezwaerd vindt, om aen ons
„ te declareren, dat bij aldien in dat geval geene
„ *andere* en *ſterker* argumenten en bewijzen, tot
„ ſtaeving van het geſuſtineerde bij de meerder-
„ heid van Heeren van de Ridderſchap, voortge-
„ bragt en geproduceerd mogten worden, dan
„ die, welken in het ſchriftelijk Advis van de
„ Heeren van de Ridderſchap vervat, en in de
„ Misſive breeder vermeld zijn, als dan Hoogst-
„ des-

(*p*) Z. H. ziet hier op het recht van *definitie* en *deciſie*, namelijk, in cas van discrepantie tusſchen de Leden van Staet,

„ deszelvs definitie en decisie, op gronden van
„ recht en aequiteit nimmer zodaenig zal kunnen
„ uitvallen, dat de sustenue bij de meerderheid
„ der Heeren van de Ridderschap, tegens de ver-
„ schrijving van den Heer VANDER CAPELLEN
„ tot hier toe gevoerd, door Hoogst-deszelvs
„ uitspraek gewettigd zal worden ".

Deze Missive was van belang genoeg, om door alle de Leden overgenomen te worden, terwijl de Heer VAN LUTTENBERG verzogt, dat 'er een dag mogt gesteld worden, om daer over te delibereeren. ——

Hier op volgde den 5. April deze declaratie van de drie Steeden. „ De Heeren Gedeputeerden
„ der Steden *Deventer*, *Campen* en *Zwolle*, zich
„ gequalificeerd vindende door de Heeren hunne
„ Principaelen, om zich te expliceren over de
„ admisfibiliteit van den Heere J. D. VANDER
„ CAPELLEN, hebben ter Vergadering voorge-
„ dragen, dat de Heeren hunne Principaelen alles,
„ wat ter dezer materie ter Hoog-gemelde Ver-
„ gaderinge is ingebragt en voorgekomen, geëxa-
„ mineerd hebbende, van oordeel zijn, dat ge-
„ melde Heer J. D. VANDER CAPELLEN ad-
„ misfibel behoort te worden verklaert, en ten
„ Landdage verschreven te worden ".

De meerderheid der Heeren van de Ridderschap, van welken 'er zommigen misschien toen reeds beter kennis van het deugdzaem character

diens

diens Edelmans droegen dan Z. D. H. en ontdekt hadden, dat zijne moed en ondernemenheid aen zijne onverzettelijke braefheid evennaerden, met een woord, *dat het bloed van* VAN BASSENN *in zijne aderen speelde*, gelijk men zich in vervolg van tijd in 's Hage uitdrukte, namen al wederom deze declaratie over, en plaetsten vervolgens op den 10. April nieuwe hindernissen in den weg, alleen om de zaek sleepende te houden.

Hun Ed. Mog. namelijk deeden een verzoek, om visie te hebben van zekeren brief, door den Heer VANDER CAPELLEN aen eenige Leden der Regeering geschreven, en voegden 'er, op expresse Ridderschaps Resolutie bij, dat hun Ed. Mog. van advise waren, dat door de tweejaerige betaeling van het Schoorsteengeld van een gehuurd huis niet kan gerekend worden voldaen te zijn, aen den 5. Art. van het Reglement op de Admissie der Edelen. —

De Heeren Edelen HAERSOLTE TOT TAUTENBURG, SLOET TOT DE HAARE, SLOET TOT MERXVELD, VAN ECHTEN TOT ARENDSHORST, SLOET TOT EVERLO en VAN HAMBROIK TOT WELEVELD verklaerden nog ten zelven dage, in de Vergadering van de Heeren van de Ridderschap, dat hun gevoelen geweest was en nog bleef, dat de Heer VAN DER CAPELLEN behoorde geädmitteerd te worden. —

De Heer TENGNAGEL TOT LUTTENBERG

volharde bij zijn gegeven mannelijk Advis; de Heeren VAN HOEVEL TOT NIJENHUIS, en DE VOS VAN STEENWIJK TOT NIJERWAL reserveerden zich hunne schriftelijke Advisen, gelijk insgelijks deeden de Heeren VAN VOERST TOT BERGENTHEIM *Junior* en BENTINCK TOT DIEPENHEIM.

Toen verklaerden de Heeren van de Steden, wel te mogen lijden, dat de verzogte Missive, schoon maer eene particuliere correspondentie, werde uitgegeven; te meer, om dat een der Heeren, aen wien deze was geschreven (en die 'er anderzins alleen Meester en ongehouden toe was) geene zwaerigheid maekte, om dien Brief, onder belofte van reëxhibitie, te overhandigen.

Deze Heeren maekten even weinig zwaerigheid, om ten aenzien van het tweede point te verklaeren, van advis te zijn, dat de Heer VAN DER CAPELLEN *door het betaelen van het Schoorsteengeld van een gehuurd huis mede aen het voorsch.* 5. *Art. voldaen hadt, en dat derhalven zijne Admissie niet verder behoorde te werden uitgesteld, maer nog staende dezen Landdag geconcludeerd.*

Dit Advis werdt door de Heeren van de Ridderschap wederom overgenomen; die eindelijk op den 11. April het voorstel waegden, om niet alleen het verschil over het verstand van den 5. Artikul van het Reglement

van 1713, dat nu, volgens Hun Ed. Mog., van dien aert was geworden, dat aen zijne Hoogheid de *beslissing* van hetzelve, als zijnde een disput tusschen Leden van Staet, uit kracht van het Reglement op de Regeering toekwam, maer zelve, ten blijke van Hun Ed. Mog. zugt, om alle verdere combustien en dissentien ter Vergaderinge van Ridderschap en Steden voortekomen, deeze geheele Admissiezaek te stellen en overtegeven aen de cognitie, definitie, en decisie van den den Heere Prince Erfstadhouder, onder reserve nogthans, „ van omtrent gemelde zaek hunne „ nadere grieven, argumenten en belangen, na„ der onder het oge en de uitspraek van Hoog„ gemelde zijne Hoogheid te mogen brengen."

Het was niet vreemd, dat de Heer TENGNAGEL TOT LUTTENBERG, gevoelende, wat hij zich zelven was verschuldigd, zich met dat voorstel niet konde conformeeren.

De Heeren SLOET TOT DE HAARE, HAERSOLTE TOT TAUTENBERG, HAMBROIK TOT WELEVELD, SLOET TOT MERXVELD SLOET TOT EVERLO en ECHTEN TOT ARENDSHORST verklaerden dat de Heer VAN DER CAPELLEN admissibel was, en dat hij ook aen het 5 art. hadt voldaen, *mogende egter wel lijden, dat de zaeken over de admissie van den Heer* VAN DER CAPELLEN, *ter decisie van den Heere Prince Erfstadhouder worden gebragt,*

om daer door voortekomen alle oneenigheden, *discussien en combustien &c.*

De Heer VAN DIEPENHEIM conformeerde zich met de bovenstaende Resolutie en het Voorstel van de Ridderschap, doch adviseerde schriftelijk tegen het geen door de Steden s'daegs te voren was aengevoerd, met betrekking tot de voldoening aen het 5. Art. van het Reglement op de Admissie der Edelen.

De Heer VAN HOEVEL TOT NIJENHUIS voegde zich bij den Heer VAN DIEPENHEIM.

De Heer VAN VOERST TOT BERGENTHEIM *Jun.* insereerde den volgenden dag een Advis, hoofdzaekelijk met dat van den Heer VAN DIEPENHEIM overeenkomende.

Op deze Advisen kwam eindelijk van den kant der Steden, daer men hoe langs hoe duidelijker bemerkte, dat 'er geen staet op de Ridderschap was te maeken, een Declaratoir van den volgenden inhoud: ——

„ Dat zij Heeren, uit aenmerkinge, dat die
„ Leden van de Ridderschap, welken met hun
„ Heeren van Advis zijn, dat de Heer VAN DER
„ CAPELLEN aen ALLE de Requisiten, bij
„ het Reglement voorgeschreven, voldaen heeft,
„ mede verklaerd hebben wel te mogen lijden,
„ dat deze zaek aen Heere Prince Erfstadhou-
„ der ter definitie en decisie worde overgela-
„ ten, mede —— best en heilzaemst geacht hebben

„ de

„ de voorſchr. Propoſitie te accepteeren, en dus
„ aen de cognitie, definitie en deciſie van Hoogst-
„ gemelden Heere Prince Erfſtadhouder optedra-
„ gen de verſchillen, die over de voorſchr. zae-
„ ken ter Vergaderinge van Ridderſchap en Ste-
„ den zijn ontſtaen, enz."

De Heer VAN LUTTENBERG leverde den 30. Aug. daeraen volgende, bij geſchrift, de redenen in, die zijn Hoogwelgeb. hadden weêrhouden, om zich met het voorſtel der Ridderſchap van den 11 April te kunnen voegen; en drong nogmaels aen, dat de Heer VAN DER CAPELLEN ten ſpoedigſten mogt worden geadmitterd.

In dezer voegen bleef die Edele Ridder in deze geheele zaek aen zich zelven gelijk, zonder dat de van hem verſchillende Leden der Ridderſchap, welken den Heer VAN DER CAPELLEN wenschten te weeren, in ſtaet waeren, om hem tot hunne zijde overtehaelen, zonder dat de toegevenheid van eenige andere Leden, door de Heeren van de Steden gevolgd — in eene zaek, welke zij billijk keurden, en door hunne zwakheid onbillijk hadt *kunnen* beſlist worden, hem kon doen wankelen.

Welke kragtige onderſteuning zoude de zaeke der Vrijheid, welken waerdigen Medehelper in het handhaven van der Steden onbetwistbaer recht in het ſtuk van overſtemming, in het verdedigen van de Vrijheid en Onafhangelijkheid des Vaderlands, zoude de voortreffelijke ZUITHEM,

ontvangen, indien deze Edelman eenmael overtuigd werdt, dat hij zich tot heden een min juist denkbeeld van het punt des gefchils hadt gevormd.

Intusfchen ftelden beide Partijen hunne ftukken en belangens in handen van Z. D. H., die daerop eene uitfpraek deed, waer omtrent in het Register der Refolutien van den 3. Maert 1772 het volgende ftaet aengetekend: „ Zijnde gelezen „ de Misfive van zijne Doorlugtigfte Hoogheid, „ den Heere Prince Erfftadhouder, gefchreven „ in 's Hage den 23. Januarij dezes Jaers 1772, „ nevens eene Acte van uitspraek en decifie over „ het different tusfchen de meerderheid de Heeren van de Ridderfchap en Edelen ter eenre, „ en de Heeren Burgemeesteren, Schepenen en „ Raeden der Steden ter andere zijde, ontftaen „ en gerezen over de Admisfie van J. D. VAN „ DER CAPELLEN in de Ridderfchap dezer Pro„ vintie."

Fiat Infertio.

Edele Mog. Heeren, Bijzondere goede Vrienden!

„ Naerdien Uwe Edele Mog. bij Refolutie der „ BEIDE STAETSLEDEN goedgevonden heb„ ben tot onze cognitie, definitie en decifie te „ brengen het different tusfchen de meerderheid „ der Heeren van de Ridderfchap en Edelen ter

„ eenre,

„ eenre, en de Heeren Burgemeesteren, Schepe-
„ nen en Raeden der Steden ter andere zijde,
„ ontſtaen en gerezen over de Admisſie van Jonk-
„ heer J. D. VAN DER CAPELLEN in de Rid-
„ derſchap van *Overijsſel*, hebben wij na rijpe
„ deliberatie en onpartijdige overweginge, van
„ al het geene ten deeze in aenmerking konde
„ koomen, het voorzeide different door onze
„ uitſpraek en deciſie, zo en in dier voegen ge-
„ termineerd, als U Ed. Mog. uit de inleggende
„ Acte zullen gelieven te zien.

„ Ons tot den inhoud dezer Acte refereerende,
„ zullen wij ſlegts met een woord hier bijvoegen,
dat *wij ten vollen goedkeuren het gedrag van het Lid der Steden, primitivelijk adhærerende aen den teneur van de Reſolutie of Staetsgewijze verklaering bij Ridderſchap en Steden op den* 4 *April* 1597 *omtrent het ſtuk van overſtemming in UEd. Mog. vergadering genoomen en gearreſteerd*, terwijl
„ wij niet kunnen afzijn, om de præciſe obſervantie
„ van den regel en cijnoſuur, daer bij vastgeſteld, aen
„ UEd. Mog. bij voorkomende gelegenheden, in
„ het vervolg, op het ſerieuste te recommandeeren.

„ Voor het overige Ed. Mog. Heeren, zullen
„ UEd. Mog. ons genegen en bereid vinden, om
„ in billijke overweging te nemen de nadere voor-
„ zieningen, welke UEds. Mog bij alteratie van
„ het thans ſubſiſteerende Reglement, ten opzig-
„ te van de verſchrijving der *Uitheemſche* Ede-
„ len,

„ len, met onderlinge concurrentie van Rid-
„ derſchap en Steeden voor het toekomende, en
„ nadat alvorens de voorn. J. D. VAN DER CA-
„ PELLEN het effect van onze nevensgaende uit-
„ ſpraek zal hebben genoten, zouden mogen goed-
„ vinden te beraemen en aen ons, in conformiteit
„ der fundamenteele wet op de Erfſtadhouderlijke
„ Regeeringe in UwerEd.Mog. Provincie, (*q*)
„ ter approbatie en aggreatie te præſenteeren,
„ als wanneer wij niet zullen nalaeten, ons daerop
„ zodaenig te bepaelen, als wij overeenkomſtig
„ de belangen der Provintie van Uwe Ed. Mog.
„ zullen oordeelen te behooren.

„ Waer mede —

„ Edele Mogende Heeren, Bijzondere goede
„ Vrienden wij uwe Edele Mog. bevelen in Gods
„ Heilige Protectie.

In 's Gravenhage den
23. *Jan.* 1772.

Uwer Ed. Mog Dienstwillige Dienaer

(Was get.)

W. Pr. VAN ORANGE.

T*er Ordonnantie van zijne Hoogheid*

(Was get.)

F. J. DE LARREIJ.

Volgt

(*q*) §. 3 Ende zoo wanneer die van de Ridderſchap nodigh ſouden mogen vinden eenige ampliatie ofte veranderinge in

Volgt de Acte van Uitspraek:

Zijne Hoogheid gezien en geëxamineerd hebbende de Misſiven en Deductien, door de Heeren van de Ridderſchap en Edelen der Provincie van *Overijsſel* ter eenre, en de Heeren Burgemeesteren, Schepenen en Raeden der Steden *Deventer*, *Campen* en *Zwolle* ter andere zijde aen Hoogstdezelve overgeleverd, benevens alle de Stukken, Documenten en Bewijzen wederzijds geäppliceerd, concerneerende het ontſtaene Different over de Admisſie van Jonkheer J. D. VAN DER CAPELLEN bij de Ridderſchap van Hooggemelde Provincie, en welk different bij Reſolutie van Ridderſchap en Steden, ter cognitie, definitie en deciſie van Hooggemelde zijne Hoogheid was gebragt, heeft na rijpe deliberatie en ſerieuſe overwegingen van al het geen ter materie dienende was, goedgevonden, bijvoege van uitſpraek en deciſie mits dezen te verſtaen, en te verklaeren: dat aen de woorden *gelijk recht genieten* voorkomende in het 2 Artijkel van het Reglement op de verſchrijving der Edelen ten Landdage bij Ridderſchap en Steeden, compoſeerende de Stae-

in de voorſz. Reglementen te maeken, dat dezelve veranderinge niet anders zal mogen werden gedaen dan op aggreatie ende approbatie van den Erfſtadhouder in der tijd. ORD. *en* REGL. *waer naer de Reg. van* OVERIJSSEL in het toekomende zal worden beleid, gedr. 1675 herdrukt volg. Reſ. van Ridd. en Sted. 29 Maart 1748. —

Staeten van Overijsfel den 5 April 1713 geëmaneerd, naer den aert der zaeke en agtervolgens den duidelijken teneur en context van hetzelve Reglement, geen anderen zin of meening kan worde geattribueert of gegeven, dan dat daer bij bedoeld wordt eene reciproque admiſſibiliteit van wederzijdſche Edelen in tegenſtelling van eene directe uitſluiting, zodanig en in dezervoege, dat de Edelen van Overijsſel in die Provincien Landſchappen, of Quartieren, waer uit de adſpiranten tot de Overijsſelſche Ridderſchap afkomſtig zijn, voldoende aen het voorſchrift der Reglementen, welke op de verſchrijving der Edelen in die Provincien, Landſchappen en Quartieren reſpectivelijk vigeren, aldaer wegens of ter zaeke van hun *Vreemdelingſchap* niet uitgeſlooten maar admiſſibel moeten zijn: en dat tegens dezen waren zin der opgemelde woorden van geene uitwerking zijn kan de Reſolutie bij Ridderſchap en Steeden, ten Jaere 1749 in het geval van G. M. VAN HEMERT (*r*) genomen, als

(*r*) Hoe grootelijks ook deze Edelman door die Reſolutie en daer op volgende handelingen bezwaerd is, is den Overijsſelſchen kennelijk; ſchoon het den Heere VAN DER CAPELLEN heeft mogen gebeuren zich zo wel omtrent den Heer VAN HEMERT als den Heer VAN WYCK van zijnen plicht te kwijten, blijkens de Bijl. C D E en F.

Schoon alles wat over de admiſſie van den Heere VAN DER WYCK is voorgevallen in de Jaerboeken van 1775. is te vinden, achte ik het noodig, het advijs van den Heer VAN DER CAPELLEN eene plaets onder de bijl. te gunnen, en dit weinige ter opheldering 'er bijtevoegen.

Op

als de welke *buiten*, zo niet *tegens* den *letter* van het voorschr. Reglement disponeerende, ook bij defect van de expresse adprobatie en aggreatie van den Heer Erfstadhouder in der tijd, bevonden word ten eenemael gedestitueerd te zijn van het requisiet, het welk tot de legislative operatie van zoodaenig besluit, ingevolge de fundamenteele wet der Erfstadhouderlijke Regeering in de Provintie, volstrekt noodig was geweest (*s*). Dat

Op het Rapport van den Heere COEVERDEN tot Rande en anderen hunne Ed. Mog. Gecommitteerden, over het verzoek van J. H. VAN DER WYCK, om van den Stoevelaer verschreven te worden, hadden de Heeren Gedeputeerden van de Steeden benevens de Edelen VAN VOERST tot Alerdink een CAPELLEN van den Bredenhorst aengenomen, om zich op het zelve nader te verklaeren.

De Ridderschap deed instantiën bij de Steden, om haere nadere verklaeringe intebrengen op den 26 Oct. 1773. *N. Neêrlands Jaerboek Sept.* 1775. p. 1084. en toen beweerde VAN DER CAPELLEN in een uitmuntend advis het recht en de bevoegdheid van den Heer JAN HENDRIK VAN DER WYCK tot de admissie in de Ridderschap van Overijsfel, na dat hij alvorens het doorwrocht advis van den Heer SCHULER hadt ingenomen en ingeleverd. *N Neêrl. Jaerb. Sept.* 1775. *p.* 85. 98. hij vereenigde zich met de grond van dit advis, en bragt vervolgens het zijne uit *N. Neêrl. Jaerb. Sept*,. 1775. *p.* 1098. 1104. &c. Bijl. F.

De Heer VOERST tot Alerdink conformeerde zich den 24 Maert 1774. met het uitgebragte Rapport van de Ridderderschap; de steden volgden, met eene geringe restrictie, en de Heer VAN DEN BREDENHORST bleef de eenige Voorstander des rechts.

(*s*) Het valt niet moeilijk na de rede te gissen, om welke Z. H. ook dien Edelman nimmer recht heeft doen wedervaeren, tot het welke hoogstdezelve als Stadhouder der Provintie verplicht was. —

Dat wijders bij het 1 art. van meergedagte Reglement gestatueerd zijnde, *dat geene uitheemsche Edelen in de Ridderschap geadmitteerd mogen worden, voor en aleer zij geduurend den tijd van twee Jaeren na malkanderen persoonlijk inde Provintie gewoond, en aldaer zo wel hunne personeele als reëele schattingen betaeld zullen hebben,* de eigenlijke zin dezer woorden ende analogie van het recht daer op applicabel ten duidelijksten aenwijzen, dat door betaelinge van reëele schattingen verstaen moet worden de contributie van zoodaenige lasten, welke door de eigenaers uit vaste en onroerende goederen, in de Provintie gelegen, aen den Lande opgebragt worden, met welke reële contributie de betaelinge van vuur of schoorstedegeld, door den bewooner van een gehuurd huis *geenzints* voor æquivalent kan doorgaen.

Verklaerende zijne Hoogheid dien conform en op fundament van het geen voorsch. staet, dat Jonkheer J. D. VANDER CAPELLEN, zijnde van een Adelijk geslacht in de Graefschap *Zutphen*, alwaer de Ridderschap een stand in de Regeering uitmaekt, bewezen hebbende, dat zijne Vooroudereren reeds voor den Jaere 1622. in de Ridderschap aldaer verschreven zijn geweest, en zich gemunieerd vindende, met eene behoorlijke Acte bij de Ridderschap des voorn. Graefschaps

Zut-

Zutphen, in dato den 9. Junij afgegeven, houdende „ dat de Overijsselsche Edelen, aen het Reglement op de verschrijving van de Edelen, in de „ Ridderschap van hetzelve Graefschap beraemd, „ voldoende, in de Ridderschap aldaer admisfibel „ zijn", overzulks TEN VOLLEN en in ALLEN DEELE voldaen heeft aen de Requisiten, bij het twede Art. van het Reglement, op de Admisfie der Edelen, in de Ridderschap van *Overijssel* aen de *uitheemsche* Edelen opgelegd (*t*).

Ende dat dienvolgende aen den voorn. J. D. VAN DER CAPELLEN, als bezittende *alle* de generale of gemeene vereischtens, welke bij het voorsch. Reglement aen de ingeboorenen zo wel als aen de *uitheemsche* Edelen zijn geimponeerd, (*t**) *na dat* hij behoorlijk zal hebben gedoceerd van zijne twejaerigebetaelinge der *reële* schat-

(*t*) In weerwil van deze verklaering schrijft de Ridderschap „ dat de Heer VAN DER CAPELLEN, volgens de „ origineele Reglementen tot die *Admisfie* onbevoegd was ". Zie de *Dedu t. voor de Heeren van de Ridd.* I D. V. Afd. §. 29. p. 187. bij CHALMOT 1783.— Men voege bij deze hunne verdere verdraeijingen van deze uitspraek, welke zij doorgedreven, en *nimmer* hadden tegensprooken, in de *Verh. der Ridd over het recht van overstemming* bl. 192 - 201. en leze dan DUMBAR's *Brieven over het recht van overst.* p. 166. en beslisse, onder welk zoort de Meerderheid van die Ridderschap moet gerangschikt worden. —

(*t**) Ook deze vordering des Stadhouders, die over den zin van dit Art. het denkbeeld der meerderheid van de Ridderschap, tegens dat der Steden en eenige Edelen, mijns bedunkens, met rede stijfde, levert een nieuw blijk op, dat de Heer VAN DER CAPELLEN van Z. H. geene gunst in dezen begeerd heeft nog genooten.

ſchattingen van een vast en onroerend goed, bij hem binnen de Provincie van OVERIJSSEL *in eigendom* geposſideerd wordende, niets zal ontbreken van al het geene bij voorgemelde Reglement vereischt wordt, omme onder de Edelen van OVERIJSSEL ten Landdage verſchreven te worden.

Gedaen in 's Gravenhage
den 23. *Jan.* 1772.

(Was get.)

W. Pr. VAN ORANGE.

Ter Ordonantie van zijn Hoogheid

(Was get.)

F. J. DE LARREIJ.

Dus was de hoofdzaek afgedaen. Zijne Hoogheid hadt gedecideerd, dat de Heer VANDER CAPELLEN behoorde geadmitteerd te worden, omdat hij reeds TEN VOLLEN *en in* ALLEN DEELE *voldaen hadt aen de requiſiten, bij het* 2. *Art. van het Reglement op de Admisſie der Edelen in de Ridderſchap van Overijsſel, aen de uitheemſche Edelen opgelegd*; — omdat hij in het daedelijk bezit *was van* ALLE *de generale of gemeene vereischten, welke bij het voorſch. Reglement aen de ingeboorenen zo wel als uitheemſche Edelen zijn geimponeerd;* zodra hij Heer VANDER CAPELLEN *behoorlijk gedoceerd zoude hebben, van zijne twejaerige betaelinge der* REËELE *ſchattingen van een* VAST *en* ONROEREND GOED, *bij hem*

hem in EIGENDOM, BINNEN *de Provincie van* OVERIJSSEL, *geposſideerd wordende.*

De Heer VAN DER CAPELLEN gaf, om ook aen dit vereischte te voldoen, een bewijs over, dat hij over de jaaren 1770 en 1771. en een gedeelte van 1772. de *verponding* hadt betaeld van een zeker ſtuk Lands, op den 8. Maart 1770: aen hem getransporteerd.

Al ſchielijk was men gereed om eene nieuwe zwaerigheid hier tegens intebrengen, die, ſchoon niet regtſtreeks, eigenlijk hierop uitliep „ of het namelijk genoeg ware, alleen de ver„ ponding, en dat nog wel *enkel* van één „ ſtukje Lands, *geduurende twe jaeren* betaeld te „ hebben, dan of zulks van de geheele Have„ zaete en onderhoorige vijfentwintig duizend „ guldens aen Landgoederen moest geſchied zijn.

Het Reglement eischte zulks niet. Het Reglement vorderde alleen, dat die Edelen, die verſchreven zouden worden, van eene Havezaete voorzien waren, en geduurende twee jaeren perſoonlijk binnen de Provincie hadden gewoond, en hunne verſchuldigde ſchattingen nevens de overige Ingezetenen betaeld; zonder in het minſte te bepaelen, *hoe lang men die Havezaete en Landgoederen moest bezeten hebben.*

Hoe duidelijk dit ware, bleef echter die uitgedagte zwaerigheid bij de meerderheid der Heeren van de Ridderſchap, van gewigts genoeg, om op dezelve ſtaen te blijven: en die zo zeldzaeme

naeugezetheid omtrent het handhaven der conſtitutie bij die Heeren bragt te weeg, dat men die zogenaemde duiſterheid al wederom opdroeg aen zijne Hoogheid, die *toen*, even als te vooren, het Reglement eenvouwig in het oge houdende, verplicht werd dit ſtuk op nieuw ten nadeele van de meerderheid der Heeren van de Ridderſchap te beſlisſen.

Toen eerst gelukte het den Heer VANDER CAPELLEN, op den eerſten dag van het tweede Reces van den ordinaris Landdag, zijnde den 20. Oct. 1772., van den *Bredenhorst* geadmitteerd te worden, gelijk hij dan ook na het doen des gewoonen Eeds (*u*) zitting nam in de Vergadering van Ridderſchap en Steeden.

Ziet daer den Heere J. D. VANDER CAPELLEN in de Ridderſchap van *Overysſel* beſchreven. Nu houde ik mij verzekerd, zal het geenen ſterveling meer gelukken, te bewijzen, dat de Heer VAN DE POL wegens die admisſie, uit hoofde eener ontvangene gunſte, aen Z. D. H. dankbaerheid zoude zijn verſchuldigd; uit hoofde dat elk onzijdige zal moeten erkennen, dat Z. D. H, in de zaek van dien Edelman, niets minder kende gedaen hebben, toen deze aen Hoogstdezelve ter definitie en deciſie was opgedragen, zonder zich aen onrechtvaerdigheid ſchuldig te maeken, en zijnen plicht als Stadhouder te vergeten.

Wat nu de gronden betreft, waerop de Heer J. D.

(*u*) Zie CAPELLEN Regent bl. 35.

J. D. VANDER CAPELLEN, ſchoon een *vreemd* en wel oorſprongelijk een Zutphens Edelman, zijnen eisch op de verſchrijving in de *Overijsſelſche* Ridderſchap kon vestigen; deze zijn beknoptelijk vervat in deszelvs *eerſte* Deductie, ten fine van admisſie aen Ridderſchap en Steden, met een bijgevoegd Request, overgegeven, en door mij in de Bijlagen geplaetst.

Lag mij nu de beledigde eer van mijnen overleden Vriend niet zo nabij het harte, gevoelde ik min levendig, wat ik der mishandelde onſchuld, wat ik het Vaderland was verſchuldigd, ik zoude aen de bekrompene raedgevingen des kleinmoedigen het ore leenen, mij met dit geſchiedverhael te ſluiten vergenoegen, en mijn hoofd niet langer blootſtellen aen de giftige pijlen, zedert jaeren op het zelve ſtraffeloos losgeſchoten. Maer de bedreigingen, welke ik meer dan eens ten doele ſtond, maeken, Gode zij lof! even weinig indruks op mijne ziele als de vleijende aenzoeken, door welke men mij wel eens wilde verſtrikken.

Zo lang ik ademhaele, en den Neêrlandſchen grond drukke, zal ik mijnen plicht jegens mijn deerlijk mishandeld Vaderland trachten in het oge houden, de Vrijheid en Rechten mijner Medeburgeren, ook hunnes ondanks, onverſchrokken blijven verdedigen, der ondeugd, het mom, agter het welk zij zich verborg, afrukken, en in haere afſchuuwelijke gedaente dwingen te voorſchijn te treden, ook dan, wanneer

het onwederzich boven mijn hoofd zamenpakt en het zelve dreigt te willen verpletten, ook dan, wanneer een knarsetandende Dwingeland zijnen moorddolk wette, om mij dezen in het hart te wringen.

Hoewel de waerheid zich van den welsprekenden mond des voortreffelijken Leeraers DU PUI (v), die ook een vuurig Vriend en Hoogschatter was van den uitmuntenden VANDER CAPELLEN, en weerkeerig door dezen grooten Man werdt bemind en geëerbiedigd, bedient heeft, om deszelvs lof, in de harten der Overijsselsche Ingezetenen met onuitwischbaere letteren gegrift, openlijk te vermelden, wil ik echter niet in gebreke blij-

(v) Zie zijne *Lofrede* op J. D. VANDER CAPELLEN uitgesproken te *Zwolle* den 16. Aug. 1784. door IZAAC DU PUI, te *Zwolle* en te *Amsterdam* bij H. HOOGOP en W. HOLTROP. De Lijkrede van den Vaderlandschen Predikant BERG heeft insgelijks haere verdiensten, schoon zij, wat de kunstige uitvoering betreft, met die van den Heer DE PUI niet kan gelijk gesteld worden. Die lijkrede echter zal een elks lezing waerdig blijven. Het is de onopgesmukte tael van een diepgetroffen harte, het zijn gevoelens, welke de goedkeuring van den Heer VAN DE POL zouden hebben weggedragen; Zie *de gezegende Nagedachtenis van een waerdig Regent en Vader des Vaderlands, den onsterfelijken Ridder en Menschenvriend* CAPELLEN TOT DEN POL *&c. &c. voorgesteld, en verhandeld, in eene plechtige Lijkreden, ter gelegenheid van het onverwagte en vroegtijdig afsterven van wijlen den Hoog en Welgeboren Heer Jonkheer* J. D. VANDER CAPELLEN *Heer van de Hagen. Appeltern en Pol, beschreven in de Ridderschap van Overijssel &c. &c. Overleden den 6. Junij* 1784. *uitgesproken den* 27. *der zelve maend door* HENDRIK BERGH *Luthersch Predikant te Deutichem. Amsteldam bij* JACOB VAN WOENZEL, *Junior* 1784.

blijven, om de reukeloos geschondene gedagtenisse van mijnen Vriend te verdedigen, daer ik zulks kan, en deze van de smetten, van ondankbaerheid, en oproerigheid, door Hovelingen door WILLEM DE V. den naem van VANDER CAPELLEN zo onwaerdig aengewreven, geheel te zuiveren.

Wie trouwens zoude — boven mij — tot het op zich nemen van deze moeilijke taeke verplicht wezen, daer zijne geheele ziele voor mij openleij, daer hij, zedert onze zo wel gevestigde vriendschap, in alles met mij raedpleegde, en zijne gewigtigste voornemens aen mijnen boezem durfde betrouwen? Wie, boven mij, tot het volbrengen van deezen last bevoegd zijn, als die zo veel aendeels hadt in alles, wat dien Edelen Man te beurt viel, zedert zijne uitstooting uit *Overijssels* Raedzael, die het gedrogt der Militaire Jurisdictie, tegens het welk hij den eersten aenval waegde, door zijne hulp nedervelde, en de Hooge Bondgenoten het zwaerd in de hand hebbe gegeven, om het zelve den doodelijken slag te kunnen toebrengen, die nimmer den opkomenden wensch, om ééne gunste van het Doorl. Huis van Orange te ontvangen, hebbe behoeven te smooren, en met 't ziddering op het onzalig ogeblik denke, in het welk ik mij verplicht zoude vinden denzelven te moeten onderdrukken.

Ik zal VANDER CAPELLEN TOT DEN POL, in zijne grootheid, als mensch en Regent, uit

eenige trekken van zijne character en bedrijven doen kennen, en dan zullen de ſchaemteloozе beſchuldigingen van alle heure kragt tevens beroofd worden.

Ik zal naest de beſchuldiging van ondankbaerheid die plaetſen, met welke WILLEM DE V. zich niet ontzien heeft den Heere VANDER CAPELLEN TOT DE POL te bekladden. Gelukkig is het, dat ik door het verſtandeloos gedrag van dien Vorst, in den Heer AL. PH. VANDER CAPELLEN (*w*) uit hoofde, dat hij een Broeder van den Heer VAN DE MARSCH, een Neef van de Heer VAN DE POL, en gehuuwd was met een Dogter uit het aenzienlijk Huis van Taets van Amerongen, uit hoofde dat alle dezen Mannen waren van eene onkreukbaere eerlijkheid, beproefde braefheid, en belanggeloos Patriotisme, uit hoofde van een mondgeſprek met den Penſionaris DE GIJSELAAR, te noodzaeken, om zich van een Hof te verwijderen, in het welk Hem een langduuriger verblijf tot ſchande zoude hebben moeten ſtrekken, bij eene vrije verlichte Natie — gelukkig is het, dat ik hier door in ſtaet geſteld ben om dien Edelen Beſchermer der Vrijheid en Rechten van ons Vaderland, mijnen bizonderen Vriend, te kunnen recht doen. —

Z. D. H. WILLEM V. durfde het waegen, aen den Heer AL. PH. VANDER CAPELLEN,

zon-

(*w*) Zie de Post van den Neder-Rhijn, VI. D. n. 277. bl. 1053 — 1064.

zonder eenige bewimpeling, te zeggen „ *dat de Heer* „ VAN DE MARSCH *met den Heer* VAN DER CAPELLEN TOT DEN POL *de eerste oorzaek was van* „ ALLE *de tegenwoordige troubles* (*x*), *dat de eclatante wijze, op welke niet alleen zijn* OVERIJSSELSCHE NEEF — — *zich tegens hem scheen te* „ *verzetten, hem noodzaekte* enz. " (*y*) houdende Denzelven met den Heer VAN DE MARSCH, VOOR DE AENSTOOKERS DER TEGENSWOORDIGE TROUBLES, *en hen aenmerkende als* HOOFDEN EENER PARTIJ *in de Republiek, die het Stadhouderlijk Huis zogten over hoop te werpen* (*z*), met welke men de beschuldiging van ondankbaerheid, openlijk verspreid, heimelijk ingeboezemd, moet verëenigen. ——

De Heer VANDER CAPELLEN hadt zich dan aen *ondankbaerheid* schuldig gemaekt tegens den Stadhouder! omdat hij zich tegens denzelven verzette; was de *eerste oorzaek*, en *aenstooker der tegenwoordige troubles*, en één der Hoofden van eene Partij in de Republiek,

(*x*) Zie het gedrag Jr. A. P. VANDER CAPELLEN, Colonel bij de Cavallerij ten dienste van de Republiek der Vereenigde Nederlanden, en eerste Lieutenant van het Escadron Guardes du Corps van Z. D. H. den Heere Prince van Orange en Nassauw enz. enz. enz. aen het Publicq, door hem zelve opengelegt *'s Hage* bij C. PLAET 1781. en Post van den Neder-Rhijn, ib. p. 1056.

(*y*) Ib.

(*z*) Ib. p. 13.

blick, welke den Stadhouder zogt den schop te geven: en nu zal het genoeg zijn de Lofrede van DU PUI te lezen; nu zal het genoeg zijn, den Heere VAN DE POL, zo als hij was, te leeren kennen, om een elk te overtuigen, dat Z. D. H. dien Edelman, op eene schreeuwende wijze, onedelmoedig heeft verongelijkt en beledigd.

Het kon niet missen, of de Heer VANDER CAPELLEN moest spoedig de gunst des Stadhouders verliezen, welke hem geschonken scheen, toen hij werdt aengenomen onder de Volks-vertegenwoordigers van *Overijssel.*

Ditmael hadt zich Z. D. H. als Stadhouder van zijnen duurbezworen plicht gekweten; en ditmael was de man, wiens onbetwistbaer recht hij kon goedvinden te handhaven, zulk een, die de stemmen van een vrij, verlicht en deugdzaem Volk, ter zijner bevordering, zoude hebben doen verheffen.

Eene zeldzaeme belanggeloosheid, eene blakende zugt om zijne onafhangelijkheid te bewaeren, en die van anderen te verdedigen, eene onoverwinnelijke standvastigheid en moed, altijd door eene bedaerde voorzigtigheid geregeld — eene onbedwingelijke afkeer van alle overheersching, waren de hoofdtrekken uit het edel character van dezen beminnelijken Man.

Noch gierigheid; noch zucht tot heerschen, noch eene driftige begeerte na de grootheid dezes levens, hadden het geringst deel aen zijnen eisch, om zitting te hebben onder de Overijsselsche Edelen.

len. Zijn voornemen was weltedoen, zijn voornemen was na den eertitul van een waerdig Regent, van een Vader des Vaderlands, door het behartigen der belangens zijner Medeburgeren, het verdedigen van derzelver Rechten en Vrijheid, welke hij plechtig hadt bezworen, openlijk — bij zijne eerste intrede in de Raedzael, indien de gelegenheid gunstig ware, te dingen.

Hij wist te voren, dat hij met dezen glorievollen, maer moeilijken weg inteslaen, eerst aen het vooruitzicht op Ampten en Commissien vaerwel moest zeggen, en der schemering van de hoope op de voordeelen der Regeering, den toegang tot zijne ziele sluiten, ten ware hij eerst slaegen konde, om zijne uitgebreide ontwerpen ter verbetering van het lot zijner Medeburgers, als Inwooners van een nog niet geheel ondergebragt Gemeenebest, in welker boezems deze groote Staetsman nog eenige spranklen van het vuur der Vrijheid zag glimmen, volkomen ten uitvoer te brengen. Dit laetste belette zijne grondige Menschenkennis, zijne kennis van onze Staetsgesteldheid, van de menigvuldige en diep in dezelve ingewortelde gebreken, van de groote beletzelen, welke het uit den weg ruimen van zommige overmoeilijk, van zommige, voor het tegenswoordige, ondoenlijk maekten.

De eerste stap, tot welken hij door de tegenwoordigheid des Stadhouders werdt gedrongen, sloot voor

hem

hem het naeulijks geopend Vorstelijk harte voor altoos. Hij wilde geene blinde hulde bewijzen aen den Man, die Hem, met zijne Medeleden der Hooge Regeering veréénigd, verplicht was te eerbiedigen, hij durfde het ondernemen, deszelvs begeerte, welke hij onge-öorloofd keurde, te veriedelen, in plaets van deze voortekomen — en deze Man was de uitdeeler der gunsten en belooningen — WILLEM DE V.

CAPELLEN hadt zich reeds boven zulke belooningen weeten te verheffen, toen hij nog zeer bekrompen van aerdsche goederen bedeeld was, en zich toegelegt om deze te kunnen ontbeeren. Zijn geheel gedrag was steeds volgens een welbekookt plan ingericht. Zijne belanggeloosheid was hem niet weinig behulpzaem, om zijne onafhangelijkheid als mensch, als Burger en Regent te kunnen bewaeren, en zijne zuinigheid en maetigheid stelden hem in staet, om de gunst der grooten te kunnen veragten. Hij hadt de wijsheid geleerd en uitgeoefend om zich met het weinige te kunnen vergenoegen, ten einde nimmer in de betrachting van dat geene belemmerd te worden, het welk hij zijn plicht oordeelde te wezen (*a*) en diezelvde wijsheid hield hij steeds in

(*a*) „*Je rends graces a Dieu* (schreev die groote Man aen zijne Excell. den Gouverneur TRUMBULL) *d'avoir pu* „ *mettre mes antagonistes dans l'impossibilité de semer des soupçons* „ *contre mon* desinteressement. *J'ai servi mon pays en droiture* „ *du cœur & sans* AUCUNE RECOMPENSE. *Content de vivre* „ *dans l'obscurité, n'etant pas même connu de nom, j'avois re-* „ *solu,*

in het oge, toen hij door den dood van zijnen Heer Vader zeer aenzienelijke middelen was deelachtig geworden.

De omkooping, de Eerambten, de Vorstelijke gunsten verloren hun anders krachtige werking op dezen onkreukbaeren Fabritius, die het loon der eerste versoeide, en der laetste gemis door de goedkeuring van zijn geweten, de toejuiching der braeven en de dankbaere traenen zijner beweldaedigde medeburgeren dubbel vergolden keurde.

Het behaelen van dezen prijs was het doel zijner loffelijke eerzugt. Hij reikhalsde na denzelven vuurig, maer bepaelde tevens zijne wenschen tot die vergelding in dit leven. „ Lof, wel verdiend (het zijn de woorden van dien uitmuntenden Edelman) „ is voor mij eene delicieuse belooning. Jae „ mijn Vriend! ik zoude, schoon het oordeel, „ het billijk oordeel over mijne Patriottische verrichtingen tot de aenstaende Waereld hadt moe- „ ten

„ *solu, en me* faisant *recevoir dans l'ordre des Nobles, d'essayer* „ (*comme je l'ai fait*) *une tentative vigoureuse pour susciter une* „ opposition *ouverté & declarée, ingredient de derniere nécésfité* „ *pour le maintien de toute constitution, dans laquelle, comme* „ *dans la notre, entre une grande dose de Monarchie Mon des-* „ *sein exigeoit de sa nature un entier renoncement a toute idée de* „ faire la moindre fortune, *j'avois calculé, de pouvoir m'en pas-* „ *ser. Quelques années de rétraite à la campagne, jointes à un* „ *peu de Philosophie, m'avoient parfaitement sevré de l'attrait,* „ *qu'ont les charges & la faveur des Grands. Une oeconomie ri-* „ *gide, un train de vie tres bourgeois, sans equipage, sans chiens* „ *de chasse &c. assuroient mon independence*" Twe Meiden en een Jongen maekten toen de *domestique* huishouding uit van dien grooten Man!

„ ten uitgesteld blijven, *niets* nagelaten hebben,
„ van het geen ik gedaen hebbe. Dit betuige ik:
„ doch dit neemt niet weg, dat men zich niet dan
„ met moeite speent in deeze waereld van eene der
„ delicieuste genietingen — zelvs in het geestelijk
„ voedzel houde ik van wat lekkers — het gemee-
„ ne, het groove smaekt mij niet".

Zijn moed was aen zijne belanggeloose braevheid geëvenredigd. Hij wist, dat de Stadhouder alles kon, alles vermogt. Hij wist, dat de groote meerderheid van deszelvs hand vloog, en tot alles gereed stond op deszelvs eersten wenk, en oordeelde het echter zijnen onvermijdelijken plicht, om zich tegens des Princen dagelijks toenemende magt – openlijk — onbewimpeld te verzetten. Hij erinnerde zich wel het moord-tooneel van JOHAN VAN OLDENBARNEVELD, het lot der Edele DE WITTEN; en het afzetten van mijnen eerbiedenswaerdigen Leermeester VAN DER MARCK, onder het voorwendzel van *onrechtzinnigheid*, overtuigde hem, dat dezelvde magt, voor welke die Vaderen en Weldoeners des Vaderlands bukten, nog niet was beteugeld, zonder dat de meerdere braefheid des bezitters Hem eenigen grond van meerdere gerustheid gave – en echter ging Hij even onverschrokken voort.

Hij kende de ingeslopene gebreken in onze Staetsgesteldheid volkomen, was tevens der geschiktste middelen kundig, om deze weg te nemen; en voelde zich dikwerf genooddrongen, om alleen

leen verzagtende voorteschrijven en aenteprijzen, uit hoofde van het diep verval van krachten van ons Staetkundig ligchaem, in het welk het verderf door alle de Leden was voortgekropen, uit hoofde van het verbasterd Volks-Character, schoon hij niet wilde ontveinzen; dat anderzins zulk eene verouderde kwaele scherpere geneesmiddelen behoefde.

„ Ik heb het allernoodigst gedagt, (schreef mij die verlichte Vaderlander den 4. Dec. 1782) „ en, ik vleije mij met uwe goedkeuring, een „ openhartig *aveu* van mijn geheel plan en vues „ te doen, en te verzekeren, dat, hoe zeer ik „ met Republikainsche denkbeelden doortrokken „ moge zijn, zelfs zó, dat ik mij gelukkig zou„ de rekenen, mijne dagen bij de AMERIKAE„ NEN te kunnen eindigen, ik echter niet genoeg „ verhit, of te weinig verlicht ben, om vues te „ hebben, *die onbestaenbaer zijn met de tegen„ woordige constitutie* —— dat ik ter redding van „ het VADERLAND GEENE ANDERE MIDDE„ LEN VOORHEBBE *te emplojeeren, dan die on„ ze constitutie of direct eischt, of ten minsten „ niet des-advoueert*, als daer zijn nevens *eene* „ STRENGE *observantie der grondwetten, eene „ alliantie met Frankrijk, waerbij onze bezittingen „ en* VRIJE VAERT *geguarandeerd worden* —— „ *de* EXSECUTIE *van het 8ste Artikul der Unie* (*a*) „ *rae-*

(*b*) Dit stuk lag zijn Hoogwelgeb. zeer nae aen het harte, en haelde hem al in het Jaer 1774 over, om A. FLET-

„ raekende de Landmilitie, eene ONBEPAELDE
„ VRIJE DRUK-PERS" (c) en deze artikulen
„ geobtineerd hebbende, mogen wij voor eerst God
„ danken!

Eene plaetse nog wil ik uit de brieven van dien echten zoon der Vrijheid hier bijvoegen, niet om dat ik zulks noodig keure ter zuivering zijner nagedagtenis, maer om Z. D. H. WILLEM V., indien zomwijlen deze bladen, in een bedaerd ogenblik, onder deszelvs oge mogten komen, van het misdaedige der beschuldiging, tegens den Heer VAN DE POL, te overtuigen. —

„ Nagt

FLETCHER Staetkundige Verhand. over de Burger Landmilitie in een Nederduitsch gewaed te kleeden, zie de Voorrede van den Heer VAN DE POL onder de Bijl. G.

(c) Toen zijn Hoogwelgeb. zo schandelijk door gehuurde pennen werdt gelasterd, drukte hij zich uit over die duisterlingen, in volgende bewoordingen, welke zijne gedagten over de vrijheid der Drukpers duidelijk openleggen: „ Wilde ik mij aen naemlooze Schrijvers stooren, dan hadt „ ik nooit gedaen, ook zouden mij in het bizonder gerich- „ telijke Procedures zeer kwaelijk staen, die bekend ben „ zulk eene ruimte aen de vrijheid der Drukpers toetekennen; „ dat ik met BURGH *Polit. disquis.* van begrip ben, dat „ althans publieke persoonen vrij mogen gelasterd worden, „ om dat men de lasteraers niet kan beteugelen, zonder „ tevens *the fair Enquirers* te belemmeren. Best, dunkt het „ mij, is het, geen *notice* van alle die vodderijen te nemen." Niet min nadrukkelijk uitte zich die Vriend der Vrijheid in zijne schoone Voorrede voor Dr. PRICE's *uitmuntende Aenm. over de Burg. Vrijheid*, welke ik nevens een Voorbericht van mijnen Vriend voor de *Verzaem. van Stuk.* eene plaets onder de Bijl. waerdig gekeurd hebbe. Zie CAP. Reg. bl. 45. en de Bijl. H. en I.

„ Nagt en dag pijnige ik mij en kan niet rus-
„ ten, dewijl mij eene openlijke tusſchenkomst des
„ Volks, voor het tegenwoordige, zo niet ondoenlijk
„ ten minſten allergevaerlijkst toeſchijnt: in dezen
„ ſtand der zaeken moet men zijn oogmerk op ee-
„ ne ſtille en geene eclat maekende wijze zien
„ te bereiken. Gij ziet dus, dat ik *thans* nog
„ niet kan goedkeuren den voorſlag, raekende de
„ adresſen der Burgeren ter vernietiging van een
„ zeker Reglement (*d*). Ik geloove, dat zij,
„ die dezen maetregel voorſlaen, niet genoeg ge-
„ penetreerd hebben, welke gevolgen die vernie-
„ tiging zoude na zich ſleepen, of liever, van
„ welken aert die maetregel zij —— Inbreuken te
„ beteren, te rug te neemen het geen geëmpie-
„ teerd is, mag gelukken, en dat wel nog op zijn
„ best.— maer de HOOFD-STERKTE direct aen-
„ tetasten, is iet, dat ik, *om der gevolgen wille*,
„ niet durve aenraeden.

In weerwil van zijnen moed was hij gewoon, door de tegenſtribbelingen en ſterke beletzelen, welke hij veeltijds ontmoette, de dingen zwaer te tillen. De geringe onderſteuning, welke hij, in het behartigen van de goede zaeke, ondervond, door zijne onpasſelijkheid, die hem na een gevoeglijk tijd-
ſtip,

(*d*) Dit ſchreef Z. Hoogwelgeb. den 12. Jan. 1783. Men vergelijke J. DU PUI *Lofrede p.* 24. en BERGH *Gedagtenisſe* &c.

ſtip, om eens zijne ruste te kunnen nemen, hartelijk deede wenſchen, geſterkt, bragten hier het heure toe. Door eenen onvermoeiden arbeid, menigwerf bij nacht zo wel als bij dage doorgezet, was hij uitgeput en verſleten. Zijne ligchaemsgeſteldheid ſchoot te kort bij alle die ingeſpanne werkingen zijner ziele en bezweek ongemerkt onder derzelve vermenigvuldigde pogingen ter redding van een zinkend Vaderland — ter behoudenis der zulken, welken de hand des Staetskundigen Geneesheers, die hun de heilzaemſte hulpmiddelen toereikte, ondankbaer wegſtieten.

Dit alles, met het vooruitzicht der dreigende rampen, indien het VOLK VAN NEDERLAND uit zijnen doodſlaep niet wilde ontwaecken, kon niet onverſchillig zijn aen het gevoelig harte des grootmoedigen VAN DER CAPELLEN Dit benevelde zomwijlen de blijde hoope, welke hem onder alle onaengenaemheden ſterkte, van zijn felgeſchokt Vaderland te zullen helpen redden; en dit beroerde zoms zijne gewoone bedaerdheid zonder echter zijnen moed te kunnen overmannen.

„ Ik voele wel, ſchreev die Edele man (*e*), Ik
„ voele wel, Mijn Waerde! (want ik beſtudeer
„ mij zonder vooroordeelen, en bezie mij zel-
„ ven, zonder genade, van zeer nabij) dat de ver-

„ re-

(*e*) 6. Febr. 1783.

„ regaende droefgeestigheid, die mij, zedert eene
„ reeks van Jaeren, tot eene hebbelijkheid is ge-
„ worden, alles met een floers voor mij bedekt.
„ Maer ik beroepe mij fteeds op de vervulling mij-
„ ner akelige voorzeggingen. Zij worden, God
„ beter 't, maer al te dikwils waer, en dit ver-
„ hardt mij in mijne gewoonte van de zaeken veel-
„ tijds van de ongunftigfte zijde te befchouwen. —

Terwijl hij deeze tael jeegens zijne vertrouwdfte vrienden voerde, voor welken hij zijn geheel hart uitftorten konde, liet hij niets onbeproefd, om den flaeuhartigen eenen nieuwen moed in te boezemen, en door zijne verftandige en altijd minzaeme raedgevingen aen te fpooren, om zich geheel der Vrijheid en den Vaderlande te wijen; al ware het ook, dat zij luttels grond hadden, om zich met eenen gelukkigen uitflag te vleijen en meer gevaers liepen van hunne moeite met ondankbaerheid beloond, hunne braefheid door mishandeling te zullen zien vergolden.

Hij was des gevaers, aen het welk zich de zulken bloot ftelden, door de ondervindige geleerd, door en door kundig geworden, wenfchte hetzelve in geene deelen te verbergen of te verkleinen maer poogde hun tegens het zelve te wapenen.

Hij kende het Character en de oogmerken van Willem de V. Hij kende den drom zijner afhangelingen volkomen en wist wat zij konden en durfden; waegde nimmer eene poging om zulks te ver-

bloemen, of den gemaekten indruk door bedriegelijke onderstellingen te verflaeuwen, maer hij bragt hun met het openleggen hunner (*f*) rechten tevens hunnen plicht onder het oge, leerde hun, wat zij als braeve Burgers behoorden en konden doen, zonder tegens de grondwetten van den Staet te zondigen: en dan hadt zijne stem steeds zulke eene onweerstaenbaere kracht van overreding — dan werden zijne altijd innemende weezens-trekken zo veelbeduidende — zo sterk spreekende, dat de angstvalligste, wiens hart wel geplaetst was, en met de ondeugd liet hij zich nimmer voorbedachtelijk is, eer hij nog geeindigd hadde, reeds reikhalsde te betuigen, CAPELLEN! *ik zal uw voetspoor drukken; ik wil voor de Vrijheid leven en sterven.*

Zijn voorbeeld trouwens deed alles af. Hij leevde gelijk hij leerde, het geen hij voorschreev: nooit schoot hij als Burger in zijnen plicht te kort, en als Regent vervulde hij denzelve stiptelijk, naeukeuriger misschien dan volgens het strengste recht door zijne Medeleeden van dezelvde Maetschappij kon worden gevorderd.

Zijne pogingen tot zijne *readmissie* in de Ridderschap van OVERYSSEL, in zo verre deze, met het geen hij zich zelven als mensch en Regent verschuldigt was, bestaenbaer waren, die war-

(*f*) Zie de uitmuntende Lofrede van J. DU PUI P. 9 — 24 —

warme pogingen, in weerwil der geledene mishandelingen, in weerwil der grievende beledigingen, met welke men hem van alle kanten vervolgde, ſtellen zijne bereidvaerdigheid, om alles — alles, wat hem waerd was, voor dit Gemeenebest opteofferen, om, zo het mogelijk waere, hetzelve te redden, boven allen tegenſpraek.

„ Ik verklaere u, mijn Vriend!" ſchreef hij kort voor het tijdſtip, in het welk het waerdigst deel van het Volk van OVERYSSEL des marrens, om den Verdediger hunner rechten de deuren der raedzaele te ontſluiten, moede, zijne ſtem ter zijner herſtelling liet hooren „ ik verklaere U op „ mijn woord van eer, en dit, weet ge, is mijn „ eed, dat ik zo veele moeite tot mijne *readmiſſie* „ niet doen zoude, ware het niet uit hoofde van „ eenige nog flikkerende hoope, om mijn Vader- „ land in DEZE omſtandigheid van dienst te kun- „ nen zijn. Indien ik mijn eigen belang alléén „ raedpleegde dan moest ik het 'er nu bij laeten. „ Ik heb 'er een honorabele rol geſpeeld. Ik heb „ het geluk, van bij alle braeven in een gunſtig „ licht te ſtaen. Wie weet, of ik, verder voort- „ gaende, wel altijd *zo algemeen* zal worden goed- „ gekeurd! maer met dit alles hebbe ik nog lust „ om voort te gaen, 'er koome van wat wil, *mo-* „ *do poteſtas veniendi in Senatum ſit.*

Hij was niet zo geheel onledig in het behartigen van het geluk zijner vertrapte Medeburgers,

in het herstellen van derzelver geschondene Rechten, in het verdedigen zo wel zijner eigene vrijheid en onafhangelijkheid, als die van zijn Vaderland, of zijn uitgebreid hart en doorgeoefend verstand bleef noch voor andere onderwerpen vatbaer.

Toen hij zich voor de Opgezeetenen van OVERYSSEL in de bresse stelde, om hun van het harde juk der Drostendiensten te ontheffen, (g) had hij reeds, schoon zonder vrucht, de stemme der beledigde menschelijkheid ten voordeele der ongelukkige slaeven, (h) door Nederlanders in onze volkplantingen dikwerf erger dan de beesten mishandeld, in de raedzaele doen hooren.

Toen

(g) Zie het Vertoog over de Drostendiensten CAP. Regent p. 77 — 106 en de Lofrede van J. DU PUI p. 29.

(h) Zie CAPELLEN Regent, *Vertoog over de Drostend.* p. 78 en het

Extract uit het *Register* der *Resolutien* van Ridderschap en Steden de Staeten van OVERIJSSEL.

Zwol den 8 Maert 1776.

De Heeren, de Droste van *Twente* en andere Hunner Ed. Mog. Gecommitteerden tot de Zaeken van Fi-Financie, ingevolge en ter voldoening van derzelver Resolutie Commissoriael van den 7. deezer hebbende geëxamineerd de *Resolutie* van de Heeren Staeten van *Holland* en *West Friesland*, genomen op eene *Missive* van Gouverneur en Raeden van *Suriname*, concerneerende de Vrijheid der Slaeven, die in het Vaderland zijn geweest, nevens een *Concept-Placaat* op dat Subject den 19 Febr. 1776. (zie Bijl. K.) ter Vergaderinge van Hun Hoog Mog. uitgebragt en overgegeeven: Hebben ter Vergadering gerapporteerd, dat van advise zouden weezen, dat de Heeren Gecommitteerden van wegens deeze

Toen de Americaenen, welken onze Doorluchtige Staetsman wenschte, (*i*) *dat alle volken, welken in hunne voorrechten mogten worden verkort en tevens nog zo gelukkig zijn, van tot derzelver behoud of herwinning éénige pogingen te kunnen aenwenden, tot een opwekkend voorbeeld mogten ſtrekken, om die rechten, welke zij van God zelven hebben ontvangen, op eene bezaedigde - manmoedige en Godvrugtige wijze te verdedigen* — toen dit bewonderens en allereerbiedings waerdig (*k*) Volk van Helden nog geene Regeringsvorm hadt uitgekozen en veelen, die, van de magt en ſterkte der Amerikaenen onkundig, onkundig waren, wat einde-

deeze Provintie ter Generaliteit zouden behooren te worden geautoriſeerd en gelast, om van wegens Ridderſchap en Steden ter Vergaderinge van Hun Hoog Mog. zig te conformeeren met voorſchr. Reſolutie, van de Heeren Staeten van *Holland* en *West-Friesland* en conſenteeren in het daer bijgevoegde Concept-placaet.

Waerop zijnde gedelibereerd, hebben Ridderſchap en Steden zig met het voorſchr. Rapport geconformeerd.

De Heer VAN DER CAPELLEN TOT DEN POL heeft zig, zo nodig, zijne aentekening daer tegen gereſerveerd.

Accordeert met voorſchr. *Register.*

(*i*) CAPELLEN Regent *Advis over het leenen der Schotſ. Brigade* p. 10.

(*k*) Ik heb eene poging beproefd, om de grootheid en waerdigheid van dit Volk mijne Landgenooten te leeren kennen in mijne Voorrede voor de *Verzameling van Stukken tot de* DERTIEN VEREENIGDE STAETEN VAN NOORD-AMERIKA betrekkelijk, met de Zinſpreuk: *do not tread upon me*, onder den naem van JUNIUS BRUTUS, Te Leiden bij *L. Herdingh* 1781.

delijk de bedaerde moed van langgetergde vrije Lieden vermag, nog toefcheen, nimmer, zelvs de gedaente van een onafhangelijk volk te zullen verwerven, veel min behouden, om van die verachtelijke flaeven, welken die beteugelaers van Groot-Brittanjes overmoed en magt, zo mild met den naem van REBELLEN betitulden, te zwijgen, toen reeds onderfteunde hij deze zijne Vrienden door zijnen Raed — door zijnen invloed — door zijne middelen (*l*).

Nergens kon der Vrijheid eene wonde toegebragt worden, dat zijn hart niet bloedde; nergens werdt hij deze Dogter des Hemels zieltogende ontwaer, of dat zelvde hart kromp in een van smarte. Hij ftortte een traen over CORSICA, en trok zijne aendagt van dien Man, die zijn Vaderland kon in de ketenen zien flaen, en zijne voor hunne Haerfteden en Altaren nog ftrijdende Spitsbroeders in den bloedigen ftrijd durfde verlaten, zo dra hij zijnen voet op den bodem drukte, die hem na *Engeland* moest vervoeren.

Het was hem ondoenlijk eene edele verontwaerdiging te bedwingen, op het hooren der maere, dat weinige Ariftocraten, met de gewapende hulp hunner magtige Nabuuren, de Vrijheid in het bloeijend Gemeenebest van *Geneve* jammerlijk vermoord,

(*l*) In dezen lof deelt ook CAPELLEN VAN DE MARSCH in eene ruime maete.

moord, derzelve zitplaets beklommen hadden, en een elk, wien een zugt ontglipte over dit treurgeval, aen Hoogheid's schennis schuldig verklaerden.

Door het levendig gevoel van alles, wat men bij het verlies zijner Vrijheid, bij het geweldig omkeeren van eenen Vrijen Staet gevoelen kan, doordrongen, schreef hij toen uit de volheid van zijn diep getroffen harte, „ het spijt mij verschrik-
„ kelijk, dat die van *Geneve* hunne Stad niet heb-
„ ben laten in de lugt vliegen. Hadt ik een mid-
„ del geweten, om den dampkring te vergiftigen,
„ ik hadt 'er heen gevlogen, om hen dit middel
„ te leeren. God geve! dat *Geneve* in het kort
„ enkel door nagtuilen en vledermuizen bewoond
„ zij, andere nog vrije Gemeenebesten ten spiegel en
„ schrik! De Franschen en Savoyards zijn te ver-
„ schoonen, dat zij, geene Vrijheid kennende, de
„ werktuigen der dwingelandij worden, maer die
„ Bernois zijn laege, verachtelijke zielen, wijl ze
„ zich, schoon geene staende troupes zijnde,
„ zo blindeling leenen aen het ten uitvoer bren-
„ gen van allerleij bevelen van hunne Aristocra-
„ ten. —— Dit zoude geene Amerikaensche Land-
„ militie doen — de armee zelvs zoude het weige-
„ ren — waerlijk ik haete de *Aristocraten* nog meer
„ dan de *Despoten*".

Zijn ziele ademde, in tegendeel, niets dan een stille vergenoeging bij elken aenblik van hoope, dat der Vrijheid eenige lavenis toegebragt zoude

worden. De blijdſchap ſtroomde uit zijn uitgebreid welwenſchend harte, zo meenigwerf hij een duidelijk blijk zag, dat zijne Landgenooten in kundigheden vorderden, en zich een meer juist denkbeeld van hunne rechten en verplichtingen, een meer volkomen begrip van den waeren aert en de vereischten der Burgerlijke Vrijheid vormden! dan verwijderde zich in eens zijn gezichtseinder, dan verrukte hem het vergezicht der ſtaetkundige volkomenheid en grootheid, tot welke dit Gemeenebest zoude kunnen klimmen, dan kende hij geene ruste, eer hij zijne vrienden zijner vrolijkheid deelachtig maekte.

Zo opgehelderd waren zijne vooruitzichten, na het bijwoonen dier plechtige Patriottiſche Maeltijd te Amſterdam, in het voorjaer van 1783, op welke een aenzienelijk getal der ieverigſte voorſtanders der Vrijheid bij een vergaderd waren, en de grondſlag gelegd werdt voor volgende meer naeuwe en gewigtiger verbintenisſen tusſchen Regenten en Regenten, tusſchen Burgers en Burgers „ ô Mijn „ Vriend"! was zijne taele, kort na deze onze bijeenkomst, „ hoe billijke ik nu uwe vooruitzich- „ ten en verwagting! wat ben ik vergenoegd van „ die maeltijd en mijne geheele reize; want door „ deze hebbe ik gelegenheid gekregen, om over- „ tuigd te worden, dat de *Democratiſche Prin-* „ *cipes* veld winnen. Gij weet, wat ik gedaen heb,

„ heb, en nog zoude doen om dit Land te „ redden" (*m*).

In het midden van die onvervalschte geneugten, in het midden van die ongeveinsde achtingsbetuigingen, in het midden zelvs der lofstuitingen, welke der dankbaere harten werden ontwrongen, terwijl een Edele ZUITHEM, door eene ongedwongene aendoenelijke vergenoeging, de blijdschap van zijnen Vriend volmaekte, bleef VANDER CAPELLEN zich zelven gelijk, en werdt bewonderd, na maete hij zulks meer trachtte te verhinderen.

Men reikhalsde na één opslag van zijn doordringend oge; men benijdde elkanderen elk woord, dat van zijne lippen vloeide. Het *scheen* alles ter zijner eere alléén ingericht, en de edelste Vaderlanders, welken met mijnen Vriend in Vaderlandsliefde en bewezene diensten om den prijs zouden hebben kunnen dingen, schepten genoegen in dien schijn te helpen versterken.

Men beschouwde in hem den voorspraek der Vrijheid, den verdediger der verdrukte Landlieden, den WELDOENER VAN ZIJN VADERLAND. Men drong hem, toen, en geduurende zijn verblijf, eerbewijzingen op, die de grootsche denkbeelden, welke men van dien Staetsman hadt opgevat, duidelijk openleiden (*n*).

CA-

(*m*) 11. May 1783.

(*n*) Onder deze was niet het geringste, dat ter vereeuwiging der gedagtenisse van de *Re-admissie* des Hee-

Capellen was voor dit alles in geene deele onverſchillig, wist van zijnen plicht getrouw te zijn gebleven, kende zijne eigene waerde volkomen, en de oprechtheid zijner hoogachters, en de zuivere beginſelen, door welke zij werden gedreven; maer hadt geene verwaendheid genoeg opgedaen, om zulke openlijke, en, gelijk hij het uitdrukte, alte groote eerbewijzin-

Heeren van de Pol in de Ridderſchap van Overijssel en afſchaffing der Drostendienſten, aen elk der gasten een zilvere, aen den Edelen Ridder eene goude Medaille vereerd werdt. Op den voorgrond zat de Vrijheid op het voetſtuk eener colom, met den hoed op het hoofd, in haer rechterhand het Wapenſchild van vander Capellen, met een eiken krans gedekt; in haere ſlinker hand een Scepter met een ſtraelen ſchietend oog, het gezicht gekeerd op eenen Landman, leunende op zijn ſpaede, ſlaende zijn gezicht met verontwaerdiging op den grond, op welken, en voor de voeten der vrijheid een gebroken juk legt: tegens het voetſtuk is het wapen van de Provintie van *Overijsſel.* Het omſchrift is suum cuique. Op de tegen zijde leest men onder een helderſchijnende Zon.

Nob. Equite.
Johan Derk
vander Capellen tot de Pol
Patriæ reddito
& Agricolis in Libertatem.
reſtitutis
ex decr. ord. præpot. Transislal.
Zwollæ i. Nov.
mdcclxxxii.

Onder aen een Herdersſtaf een Tuinmans - Seis met eene Boeren - Speeltuig, onder een hoed van Vrijheid met bloemfeſtoen verſierd. — Deze fraije Medailje is door den kunſtkundigen J. G. Holtsheij vervaerdigt.

zingen, zonder zekere *uneasiness* te ontvangen: „ meer dan eens maekten mij dezelve magtig verlegen, (schreef mij kort daer na die groote Man) „ het weigeren was onheusch, het ontvangen „ stond mij kwaelijk. Ik volgde in die ogenblikken het gevoel van mijn harte, en heb ze met alle „ zichtbaere tekens van schroom aengenomen". —

Ziet daer den GROOTEN MAN, die zich aen *oproer schuldig* gemaekt zoude hebben, die, gelijk het WILLEM DE V. uitdrukte, *de eerste* OORZAEK, *de* AENSTOOKER *zijn zoude der tegenswoordige troubles*, en het HOOFD EENER PARTIJ, welke den Stadhouder den voet wilde ligten! om deze gedagten één ogenblik te durven voeden, moet men de onbeschaemdheid hebben, om Philips den II. als een voortreffelijk Vorst, die niets meer deed, dan het geen hem geöorloofd ware, en *alles* nog wel ten beste zijner Onderdaenen, uitteroepen — dan moet men de Prinsen van Orange een oogmerk durven toe kennen, om de Vrijheid in deze Gewesten te vestigen en te verdedigen, en alles, hun goed en bloed, des noods opteofferen, *alléén* om den eernaem van nuttige Burgers, van waerdige Stadhouders, die alle hunne plichten kenden en *wilden* betrachten, die hunnen grootsten roem en welgevallen stelden, om hunne Heere en Meesters te gehoorzaemen, te eerbiedigen, te verdienen, alléén om met de liefde, de achting van een vrij onafhangelijk Volk voor hunne *verschul-*

schuldigde diensten te worden vergolden. — Maer misschien was die Edele Man en braeve Burger een min waerdig Regent — misschien verzette hij zich tegens Z. H. als deze het welzijn des Lands bëoogde: — misschien drong VANDER CAPELLEN, als een Edelman uit eene der Land-Provintien, op een ontzagchelijke Landmagt aen, terwijl WILLEM V. die, als Stadhouder van alle de zeven Gewesten, alleen met het algemeen welzijn raedpleegde, en het gevaerlijke eener staende Legermagt voor 's Lands Vrijheid kende, ieverig het herstel der Marine bevorderde: — misschien begunstigde CAPELLEN een onbepaelde Militaire Jurisdictie, welke WILLEM V. binnen de behoorlijke paelen, aen den wettigen Souverain steeds ondergeschikt, wilde houden: — Misschien oordeelde CAPELLEN, dat men den letter der Privilegien en Reglementen zo naeuw niet moest neemen, en, zich, naer de tijdsomstandigheden schikkende, wat geven moest en nemen, terwijl WILLEM V. beweerde, dat een Eed, voor den Almachtigen God gezwooren, altijd een verbindende kracht bleef houden: — misschien was CAPELLEN een vijand der Burgerwapening, en hunkerde heimelijk, om zijne bizondere belangens naer Grootbrittannien, terwijl WILLEM V. de eerste met al zijn vermogen ondersteunde, en in opzicht tot de laetste oordeelde, dat geene bloedverwandschap immer tegens de groote diensten,

wel-

welke Frankrijk aen dit Gemeenebest, en bizonder aen het Huis van Nasſauw hadt bewezen, konden worden opgewogen: — misſchien maekte zich de Heer VAN DE POL door zulke tegenkantingen aen ondankbaerheid ſchuldig, jegens Z. D. H. WILLEM DE V. die, gelijk hij verplicht ware, Z. H. W. G. in het ſtuk zijner Admisſie, recht hadt doen wedervaeren. —

Ik onderzoeke niet, of men zich aen ondankbaerheid kan ſchuldig maeken, met zich tegens iemand, die ons begunſtigde, te verzetten, ook dan wanneer het recht aen zijne zijde is, mits wij de oprechtheid aen de onze hebben, maer vergenoege mij met het neerſtellen der volgende gedagte, om dat zij, welken die ongerijmheid verdedigen, voor de overtuiging hun harte ſluiten, „ dat een ondeugend hart, of ſlegt hoofd een „ elk moet zijn ten deele gevallen, die zich tot „ een ſchelmſtuk verplicht keurde, om dat zijn „ wel-

(*n*) Het is der lezinge dubbel waerdig, het geen wij ten dezen opzichte in een Vaderlandsch werk geboekt vinden,, *Grondwettige herſtelling van Neerlandsch Staetswezen* &c. I. D. IV. H. afd. 2. bl. 182-185. „ Mijne manier „ van denken is altoos geweest, (zegt de Heer DUM„ BAR, en welk eerlijk man zal zich met deszelvs denk„ wijze niet vereenigen?) dat men perſoonlijke dienſten „ bij voorvallende gelegenheden ſteeds dankbaer behoort „ te erkennen, maer ook *alléén* perſoonlijk te erkennen, „ zo dat dezelven geen' invloed mogen hebben opdat gee„ ne, het welk ons in een openbaer character is aenbevo„ len te verrichten: G. DUMBAR's *Brieven over het recht* „ *van overſt.* VIII. Br. bl. 162. "

„ weldoener, aen welken hij alles was verschul-
„ digd, zulks wilde, die oordeelde hij te moe-
„ ten zitten, schoon hij hetzelve, door zich te-
„ gens die ondaed te verzetten, konde beletten,
„ of, ten minsten, zijn geweten voor God en
„ Menschen van den blaem zuiver houden, van
„ zulks nog openlijk nog heimelijk te hebben be-
„ gunstigd". —

Het verdedigen van den Heer VAN DE POL, ook ten dezen opzichte, ontbreekt nog aen de volkomenheid van zijn Character en het aenstippen zijner verrichtingen als Regent is tot die verdediging over voldoende, voldoende ter beslissing, wie van beiden tot onze eerbied gerechtigd blijve, wie onzer verachting waerdig is geworden, Z. D. H. of Jr. JOHAN DERK VANDER CAPELLEN.

JOHAN DERK VANDER CAPELLEN was de eerste, die den bijl aen den wortel van het DESPOTISMUS durfde leggen, die, als Regent, het gedrogt der onbepaelde Militaire Jurisdictie aenrande, de leere, van het Natuurlijk Bondgenootschap met Frankrijk, van het verplichte mistrouwen op de Engelsche vriendschap, der rekenschap schuldigheid der Regenten verkondigde, het gevaer der staende legermagten voor de Vrijheid van elk Gemeenebest, bizonder voor het onze, tot een onderwerp der gesprekken maekte; — de eerste, die zijne in de Raedzael geuite gevoelens aen het

Volk',

Volk, het welk zulks lang van zijne Vertegenwoordigers hadt kunnen en moeten eisfchen, mededeelde, Hetzelve in ftaet ftelde, om over de algemeene, dat is zijne eigene, belangens beter te kunnen oordeelen, en andere Regenten den weg aenwees, om zich bij een ieverend Volk te kunnen verdedigen, zo meenigwerf zij voor de meerderheid moeften zwigten.

Van het gevaer eener ftaende legermagt in zijne ziele overtuigd, des gewoonen invloeds van elk heerschzugtig Hoofd op de bewegingen van dit fchrikwekkend ligchaem volkomen kundig, door de Gefchiedenisfen van zijn Vaderland in de wijze onderwezen, op welke het Doorlugtig huis van Orange die gewapende huurlingen meer dan eens hadt gebezigd, moest hij, aen zijnen plicht getrouw, zich tegens derzelver vermeerdering verzetten, zo dikwerf men deze beproefde.

De tegenwoordigheid van Z. D. H. Willem de V. in Overijsfels Raedzael in 1773. was buiten ftaet, om dien Rechtvaerdigen Man, in het geen hij zijn plicht keurde, te doen wankelen — Het kofte hem moeite. — Lievst hadt hij den jeugdigen Stadhouder genoegen willen geven, en het oor kunnen leenen aen den dringenden raed van veele vrienden — maer het bezef van plicht, het belang des Vaderlands dreef boven: fchoon de eenigfte, fchoon de laetste, weigerde hij zijne toeftemming, belette hier door *ditmael*

G de

de voorgeslagene vermeerdering der Landmagt, en bediende zich van die gunstige gelegenheid, om op het gebruik van braeve Vaderlanders voor vreemdelingen in de HOOGE *en mindere bedieningen van het* MILITAIRE WEZEN (*p*) te dringen.

Op het verzoek van den Koning van Groot-Brittanje, om, als een blijk van vriendschap, en geenzints uit hoofde van Tractaten, het *Corps* Troupes, bij den naem der *Schotsche Brigade* bekend, te leenen, om hetzelve tegens de Americaenen te gebruiken, vondt WILLEM DE V. zich verplicht, de Staeten der bizondere Provincien te verzoeken, om dit blijk van genegenheid zijnen Koninglijken Neef te bewijzen.

Het liet zich aenzien, of de Bondgenooten zich door zulk een voorstel zouden hebben laeten verkloeken, maer VANDER CAPELLEN stond pal, sloeg het verzoek af, en zach zich binnen weinige weeken geruggesteund door het magtig AMSTERDAM.

Zo veel eers dit meesterlijk Advis aen het doorzicht deed van dien belanggeloozen Staetsman, zo zeer strekte hetzelve tot roem van deszelvs vrijheidminnend harte, en de haet, welke men zedert dat tijdstip, tegens dien Edelman bot vierde

(*p*) CAPELLEN Regent I — 4.

de, en de vervolgingen, door welke men hem vruchteloos prangde, drukken het zegel op dit voortreffelijk ſtuk (*q*).

Hij bragt zijne Mede-Regenten onder het oge, dat het *gerieven van Engeland met Troupes, om zich uit de brouillerien, waerin het zich bevond, te redden, eenvouwig, niet anders was dan* IN DEZELVE DEEL NEMEN, PARTIJ KIEZEN, en zich in gevaeren inwikkelen, welke men toen even weinig als in voorige gevallen voorzien kon, hoe hoog dezelve zouden loopen.

Welk inwooner dezer Republiek, dien derzelve onafhangelijkheid ter harte gaet, die zijne Vrijheid op den waeren prijs weet te ſtellen, kan het vestigen van het magtig Gemeenebest der verëenigde Staeten van Noord-America, de vernedering van het trotſche Groot-Brittannie, en de overmagt van het Huis van Bourbon, beſchouwen, en met deze die onzalige pogingen, om ons in het oorlog, ter verkrachting van de rechten des menschdoms begonnen en voortgezet, ſchoon tot derzelver handhaving en beſcherming voleindigd, ook tegen onzen wil, te ſleepen, hier door van onze NATUURLIJKE VRIENDEN, Frankrijk, te verwijderen, en de banden van eenzijdige vriendſchap met den vijand van ons welzijn nog naeuwer toetetrekken; om ons

(*q*) CAPELLEN Regent. 5 — 12.

ons dan, met minder tegenſtribbelinge, in zoortgelijke ketenen te klinken, als men voor die van Noord-America ſmeedde, vereenigen, zonder te beven van verontwaerdiging, zonder hun te verfoeijen, die ons in dezen doodelijken ſtrik wilden lokken, en de gedagtenisſe van dien Vader des Vaderlands te zegenen, die dezen durfde aen ſtukken rukken, en Hem leerde kennen, die denzelven hadt geſpannen.

Hij waerſchuuwde zijne Mede-Regenten voor de aenſlagen en oogmerken van Engeland (*r*), ontleende zijne bewijzen uit de treurige ervarenis, en wees hun op Frankrijk (*s*). Reeds den 16. Dec. 1775. ſchetſte Hij den gegronden argwaen van het Huis van Bourbon, over de grootheid en aengemaetigde heerſchappij der Engelſchen over de Zee, als reeds werkende, en voorſpelde de daedelijke deelneeming in deezen oorlog van dat magtig Huis, door het zamenſtel der gewapende Neutraliteit (*t*), uit den grond, door VANDER CAPELLEN gelegd, opgetrokken, voorgegaen.

Hij dagt te edel, om de oogmerken, ter welker

(*r*) Lofrede van J. DU PUI p. 41 — 45.

(*s*) Ib. p. 45 — 49, de Heer VAN DE POL heeft zijne gedagten over eene Alliantie met Frankrijk in een vertoog van den Post van de N. Rhijn breeder ontwikkeld, het welk ik om die reden onder de Byl. een plaetſe oordeelde te moeten vergunnen. zie Byl. L. Hoogstdeszelvs advis over dit ſtuk uitgebragt zal ik in den REGENT plaetſen.

(*t*) Men vergelijke hier de declaratie en Propoſitie der Keijzerinne van Rusland met het advis vooral p. 9.

ker bereiking deze, door de Republiek bezoldigde, geleende Troupes gebruikt zouden worden, te willen ontveinſen; neen, hoe heilloos deze ook waren, hij bevlijtigde zich, om deze een elk te leeren kennen.

Zij zouden gediend hebben, om America te helpen onderdrukken, ik wil zeggen, zij zouden gediend hebben, om zulks te beproeven, den Neêrlandſchen naem al verder met ſchande te overladen, en den onſtervelijken roem dier Helden van Noord-America te Ticonderago of te IJork-town te vergrooten. Zij zouden vroeg of laet ten voorwendſel gediend hebben om de Landmagt te vermeerderen, welke elk Republikain dagelijks meer kommers moest verwekken, na maete zij der bevelen des Souverains min onderworpen, en van het eerſte Leger-Hoofd meer blindeling afhangende werdt geoordeeld; en door zulk eene vermeerdering zouden de paelen der toen nog in zwang zijnde gedrogtelijke *Militaire Jurisdictie* (*u*) nog wijder zijn uitgezet geworden.

Het gebeurde omtrent de *detachementen*, naer de *Berbices* en laetst na *Surinamen* gezonden, door andere verplaetst, en in wezen gebleeven, billijkte die vreeze volkomen. De Schotſche Brigade zoude, *ſlegts uit vriendſchap*, aen Engeland geleend zijn; het was noodig derzelve plaet-

(*u*) Lofrede van J. DU PUI p. 36.

plaetſe door andere *Troupes* te vervullen, en de geleende Schotſche Brigade zoude, na verloop van tijd, weder te rug zijn gekomen: dus zoude men ongevoelig drie Regimenten hebben aengeworven, was die toeleg niet ontmaskerd door VANDER CAPELLEN, veriedeld door Amſterdam. Was het dan vreemd, dat een IJorke, die den belanggeloozen VAN BERKEL om zijne trouwe Vaderlandsliefde ter ſtraffe hadt durven eiſchen, dezen ſtap des Overijsſelſchen Helds, *deraiſoner de la Jurisdiction Militaire en parlant du nouveau monde*, noemde; was het dan vreemd, dat men deszelvs *Advis*, tegens zijnen wil, uit de Registers van Staet ligtte (*v*)?

Dit zo geweldig als willekeurig bedrijf omtrent een Lid van Staet was de voorboode der mishandelingen, welke men voor dien Edelman beraemde. Zijne Vaderlandſche pogingen zetten aen dit voornemen telkens eene nieuwe ſterkte bij, in plaetſe van hetzelve te verzwakken. Zijn plichtſchuldige brief (*w*) aen WILLEM DE V., als Stadhouder van *Overijsſel*, in welke hij Hoogstdezelve het herhaelde ſchenden van een Reglement,

(*v*) CAPELLEN Regent. p. 14-19. en de voorrede voor R. PRICE *aenmerkingen over de Burgerlijke Vrijheid*, te Leyden bij HERDINGH Bijl. I.

(*w*) Zie de Misſive aen Z. D. H. van 19. Febr. 1777, in CAP. Regent. 20—24.

ment, (*x*) door elk der Leden, ook door Z. D. H. plechtig bezworen, (*y*) erinnerde, als het welk met ronde woorden eischte, dat 'er voor de *vaceerende Commisſien* eene nominatie van vier perſoonen aen Z. D. H. werdt aengeboden, om uit dezelve, en wel voor eenen bij dat Reglement bepaelden tijd, eenen ter vervulling daer van te verkiezen, werdt met geen andwoord verwaerdigd, en zijne Memorie, (*z*) ten zelven einde ter Vergadering van Ridderſchap en Steden voorgelezen en overgegeven, werdt even onheuſchelijk van de handt gewezen (*a*).

Het bleek duidelijk, dat CAPELLEN van geen buigen wist. Hij konde den geringſten inbreuk op de bezworene rechten niet dulden; in dezen opzichte woog bij hem het minſte zo zwaer als het meeſte. Hij had zich boven de gunſte des Stadhouders verheven, was door geene verzoekingen van dien aert te bekooren, en lachte met hun, die hem door bedreigingen waenden te kunnen verſchrikken. Hij zag uit de hoogte op zijne benijders, op zijne vijanden en vervolgers neder, bleef onverzettelijk

(*x*) CAP. Reg. p. 33.
(*y*) CAP. Reg. 35. Lofrede van J. DU PUI 16.
(*z*) CAP. Reg. 25-30.
(*a*) CAP. Regent. p. 37-52. biz. 38-45, 52. de Heer VAN DE POL keurde het noodig, in eene korte voorreden gedrukt voor de *verzam. van ſtukken* zijn gedrag, in het uitgeven dier Memorie en ſtukken, voor het Publicq te billijken zie Bijl. II.

lijk aen zijnen plicht verkleefd, en liet niets onbeproefd, om zijne Mede-Regenten meer en meer aen denzelven te verbinden, om het getal der onafhangelijke Staetsleden te vergrooten, ook door het dringen op het maeken der benoemingen tot en het vervullen der Commisfien, volgens den letter en den geest van het Reglement op de Regeering, door welker fplitzing de Stadhouder de meenigte zijner afhangelingen nu na willekeur kon vermeerderen.

Zulk een Man moest uit de Raedzael worden geftooten — vooral, nadat hij zich, fchoon hij 'er uit den aert van zijnen post toe verplicht ware, openlijk voor de geheele Natie, welks oog onbeweeglijk op dien uitmuntenden Man was gevestigd, verbonden hadt, *om geener leij gebreken of influipzels, evenveel waer, of onder welke gedaente ze hem mogten voorkomen, goed te keuren of te verbergen* (*b*), en zulks herhaeldt in de Vergadering van Ridderfchap en Steden (*c*).

Men fnakte na eene gunstige gelegenheid: het verbreken der onwaerdige kluisters van den Overijsfelfchen Landman door dien zelvden Burgervader moest deze doen opdagen (*d*).

eeni-

(*b*) Bijlage H. en Voorrede voor de *Aenmerk. over den aert der Vrijheid* van Dr. PRICE, bl. 14.

(*c*) CAP. Reg. bl. 78.

(*d*) Zie CAP. Reg. bl. 77. en verv. en de drie Brieven *over de Drostendiensten*, door een Heer uit *Twenthe*, en andere

CAPELLEN wordt — zonder eenige rechtspleging – uit de Vergadering van Ridderschap en Steden gezet (*e*), en bij openlijke Publicatie als een LEUGENAER EN VERLEIDER DES VOLKS ten toon gesteld (*f*). zijne aenbiedingen werden smaedelijk verworpen. Zijne vijanden, de vijanden der Vrijheid — de vijanden van het Vaderland scheenen te zullen zegepraelen; de meest verbitterden deelden in de commisfien en aenzienelijkste bedieningen. Maer toen verhief het beste deel des Volks van OVERIJSSEL zijne stemme. De drie groote Steden, door hetzelve aengemoedigd, drongen op de vervulling van des Volks rechtmaetige eisschen. PALLAND VAN ZUITHEM, die Edele Drost, die waerdige Menschenvriend, vereenigde zich met die Steden. Het recht eischte, het geen der billijkheid was geweigerd. De ondeugd verbleekte, tzidderde, zweeg en knikte uit vreeze. De Drostendiensten werden, op het voorbeeld van *IJsselmuiden's* Drost, algemeen afgeschaft, en JOHAN DERK VAN DER CAPELLEN, buiten eenig beding, in zijn recht hersteld. On-

dere Stukken, vooral *de Lofrede* van J. DU PUI, bl. 26 en 30 en volg. — Onder het nazien der eerste proeve van dit blad ontvange ik de treurige tijding van het smartelijk Sterfgeval van een' der waerdigste Christen-Leeraers en Beste Burgers ISAAC DU PUI, wiens loffpraek uitmaekt, dat hij een vertrouwd vriend was van VAN DER CAPELLEN, en in de liefde, in de eerbiedige achting deelde van *Zwolle's* verlichte, Vrijheidminnende Burgerij.

(*e*) CAP. Regent. 115 en 144 & 145.

(*f*) CAP. Reg. 140.

Onbefchrijvelijk was de algemeene vreugde — Zuithem deelde in die vreugde, in die vuurige dankbetuigingen der verrukte meenigte. — De traenen fpraeken — de Republiek fcheen door deze herftelling behouden — geen oord bleef 'er over, tot welke die blijdfchap niet was doorgedrongen.

De Landman wilde hem een blijk zijner dankerkentenisfe fchenken, en drong 'er, ongevergd, een aen Capellen op, zo ver ik weet, éénig in zijn zoort (*g*) in de Gefchiedenisfen van ons Vaderland.

Het mogt dus mijnen Vriend voor zijnen dood, welke zo onverwagt voorviel, gebeuren met de goedkeuring van zijn geweten, met de goedkeuring der brave Lieden in en buiten deze Republiek, in en buiten Europe, de toejuichingen van een dankbaer Volk, aan het welk hij zijne geheele leven hadt toegewijd, te zien vereenigd.

Hij bleef in wel te doen, in nuttig te zijn voor zijn Vaderland volharden, tot dat zijn ligchaem bezweek, en toen nog waren zijne vuurige wenfchen, zo lang zijne zielsvermogens het vergunden, voor het welzijn van het Volk van Nederland.

Dus leefde en ftierf die groote Man, geëerbiedigd,

(*g*) Zie Bijlage M.

digd, geliefkoosd door de Vrienden der deugd en der Vrijheid — zo onverdiend — gehoond door den laster. Ik moest denzelven voor altoos den mond ftoppen; ik moest eene taeke op mij nemen, tot welke mij eigen leed, grievende beledigingen – ten gevalle van Z. D. H. WILLEM V., voor wien zo wel de gewoone weg van rechten openftond, als Hoogstdezelve der wetten van den Lande met den geringsten Burger blijft onderworpen, mij toegebragt – niet konden overhaelen: dit was de plicht, welken ik niet konde verwaerloozen, zonder de ftem van mijn geweten te verkrachten, zonder tegens de vriendfchap, tegens de deugd, tegens mijn Vaderland te zondigen.

Nu zal Z. D. H. WILLEM de V., zonder mij eenige bitsheid of onbefcheidenheid te last te kunnen leggen, mijnen overleden Vriend, niet langer van *ondankbaerheid* befchuldigen, of hem een *Oorzaek en Aenftooker der tegenwoordige troubles* kunnen noemen.

Ik heb VAN DER CAPELLEN van den Hem aangewreven blaem volkomen gezuiverd, en zelvs, hoe zeer zulks in geenen deele mijn hoofddoel ware, aen Zijne Hoogheid, die, volgens zijne betuiging (*h*) zo kiesch en gevoelig is

(*h*) Ik hebbe het oog op de uitdrukkingen van Z. H. in deszelvs adres aen H. H. M. gemaekt den 1 Nov. 1784. „ dat hij meende zich niet te moeten ftooren aen valfche en

is omtrent zijn eere, die nimmer de magt ontving om zijnen Medeburger van deszelvs goeden naem te beroven, aenleiding gegeven, om nu noch recht te doen aen CAPELLEN's zeldzaeme verdiensten — verdiensten, door welke zijn zwakheden uitgewischt, zijne gebreken, welke hij nimmer wenschte te verbloemen, rijkelijk geboet werden — verdiensten! eindelijk zo uitmuntende, dat de ieverigste Republikainsch gezinde, die met mij der groote voordeelen, welke de welbepaelde Stadhouderlijke bediening (*i*) voor ons Gemeenebest kan hebben, kundig is, oprechtelijk zoude wenſchen alle de averechtſche bedrijven van WILLEM den I. tot WILLEM den V., met een diep ſtilzwijgen te kunnen bedekken, indien deze, met diezelvde belanglooze Vaderlandsliefde der VAN DER CAPELLEN's, vereenigd geweest waren in Dezen of Geenen uit het Doorlugtig Huis van ORANGE.

en nadeelige gerugten, zo lang zij bleven in generale termen, en zonder eenig fait te ſpecificeren; maer toen zonder bewimpeling eene ſtellige misdaed Z. H. ten laste gelegd werdt, achte hij het noodig, dat de valscheid van zulke eene imputatie der Natie kenbaer gemaekt werdt. Leidſ. Cour. 8 Nov. 1784.

(*i*) Lezenswaerdig is het geen wij bij de kundige Opſtellers van een Vaderlandsch Werk vinden, *Grondw. Herſt. van het Staetwezen.* I. D. IV. St. Bl. 245 en volg. bij *J. Allart* te Amſterdam; en dan zal men niet langer het bekende van Cicero *Nactus es ex perditis* &c. op den Stadhouder met grond kunnen toepasſen (CICERO in CAT. I. 10.)

BIJLAGEN.

A.

REQUEST van Jr. I. D. VAN DER CAPELLEN TOT DEN BREDENHORST, om beſchreven te worden in de Ridderſchap van OVERIJSSEL.

Aen de Edele Mogende Heeren, Mijne Heeren Ridderſchap en Steden de Staeten van OVERIJSSEL.

EDEL MOOGENDE HEEREN!

De Suppliant zedert zijn Huwelijk met een Overijsſelſche Freulijn en dus reeds meer dan twee jaeren conſecutief in deze Provintie gewoond; zijn reële en perſoneele lasten hebbende betaald, en door een Declaratoir van wegens de Ridderſchap der Graeſſchap *Zutphen* in ſtaet zijnde geſteld, om te kunnen voldoen aen alles, wat het Reglement op de Admisſie der Edelen alhier van een vreemd Joncker vordert; zo is het, dat hij vertrouwende, dat de bekende aequiteit van U E. M. Hem het zelvde regt zal doen genieten, het welk genooten hebben zo veele vreemde Edelen, die uit verſcheiden Ridderſchappen en zelvs uit de *Zutphenſche*, op Declaratoiren van reciproque Admisſie, alhier zijn ingekoomen, de vrijheid gebruikt van zig met verſchuldigde eerbied aen

aen U E. M. te addresſeeren en nedrig te verzoeken, dat U E. M. zijne hier nevens gaende Stukken en Bewijzen met een gunstig oog gelieven te examineeren; hem Suppliant als Eigenaer van de Havezaete den *Breedenhorst* onder de Ridderſchap dezer Provintie te verſchrijven, en van die Praerogativen te laeten jouisſeeren, waertoe hij vermeent, dat hem zijne Adelijke geboorte en hierna bewezene Qualificatien een gegrond regt geeven.

't Welk doende

(was get.)

J. D. VAN DER CAPELLEN.

B.

B. 1.

DEDUCTIE ter Adſtructie van het *Requiest* van Jr. J. D. VANDER CAPELLEN, om in de Ridderſchap van OVERIJSSEL beſchreven te worden.

Aengezien niets bedriegelijker is, dan het oordeel in eigen zaeken geveld, zo heeft de Deducent raedzaem gevonden zijne Stukken en bewijzen aen het onpartijdig onderzoek van eenige voornaeme Regtsgeleerden dezer Provincie over te geven; en zig, ten dien einde, te vervoegen aen de Heeren PROFESSOR *Jordens* en DOCTOREN *Fabius*, *Hubert*, *Metelerkamp* en *Herweijer*, uit welker Adviesen, hier agter onder N. 1. 2. en 3. te vinden, U. E. M. kunnen zien, hoe zeer gemelde 5 Heeren hem Deducent tot de verſchrijvinge in de Ridderſchap geregtigd oordeelen;

Hij zal derhalven door het gunstig gevoelen van zo bequaeme Mannen gerust geſteld, dat men hem ten minsten niet zal kunnen reprocheren van zig ligtvaerdig en onbedagt aen U E. Mog. met bovenſtaend verzoek geaddresſeerd te hebben, nu overgaen om de gegrondheid van hetzelve, zo kort doenlijk aen te toonen.

II Het

Het nieuwste en thans geobserveerd wordende Reglement op de Admissie der Edelen is dat van den jaere 1713. Uit deszelfs hoofd of inleiding blijkt, dat het voornamelijk is eene executie en interpraetatie van dat van 1622. waermede het ook zo veel overeenkomst heeft, dat 'er niet alleen verscheiden Artikelen, en onder dezen, de 2de bijna woordelijk uit zijn overgenomen, maer dat het eerstgemelde uit het laetste wel eens wordt geillustreerd en uitgelegd, zo als beneden zal blijken uit zommigen van de volgende aenhaelingen uit de Notulen van de Heeren van de Ridderschap dezer Provincie.

In bovengemelden 2den Art. gezegden Reglements de Ao. 1713. wordt ten opzigte van de verschrijvinge van vreemde Edelen gestatueerd met deze woorden. (*a*)

„ Gelijk ook tot de Landdaagen verschreeven
„ zullen worden, die uit andere Provincien of
„ Landen inkomen, alwaer de Ridderschap een
„ stand maekt, en de Riddermatigen deeser Pro-
„ vincie gelijk regt genieten, waer van zij be-
„ hoorlijk acte zullen uitbrengen, en daer bene-
„ vens aentoonen, dat haere Voorouderen voor
„ den

(*a*) De Eerste Artikel luidt dus: 1mo.
„ Zullen de Edelen tot de Landdagen verschreven
„ worden, wier Voorouderen voormaels alhier in *Over-*
„ *ijssel* zijn verschreven geweest" 2do. Gelijk ook enz.

„ den Jaere 1622. aldaer in de Ridderſchap ver-
„ ſchreeven zijn geweest ".

Dat nu dit *gelijk Regt* niet beteekent, dat men alhier geene Jonkers zal admitteeren, dan alleen uit zulke Provincien of Landen, alwaer men die van *Overijsſel* op de eigene conditien en qualificatien als men hier vordert, of, met andere woorden, op het Overijsſelſche Reglement belooft te zullen verſchrijven; maer dat ieder Jonker noodzaekelijk moet voldoen, niet aen de Reglementen van dat Land, waer uit hij komt, maer daer hij begeert verſchreeven te worden; zoo dat de intentie van deeze woorden alleen is, dat de vreemden zullen moeten aentoonen, dat de Edelen deezer Provincie, als dezelven voldoen aen de Reglementen op de verſchrijvinge der Ridderſchap van dat Land, of die Provincie, waer uit zij vreemden originair zijn, aldaer insgelijks admisſibel zijn, en wel in zodanig een Ridderſchap, die een Souveraine ſtand uitmaekt; en eindelijk dat *gelijk Regt te genieten*; zoo veel is als *een gelijke of Souvereine ſtand te genieten*; zoo dat het Relative woord *gelijke* zijne relatie hebbe tot de gelijkheid van *ſtand*, en bij gevolg niet van wederzijdſche Reglementen: Dit alles vind de Deducent met ronde woorden in de Notulen van de Edele Mogende Heeren van de Ridderſchap, dewelken de Deducent als de kundigſte uitleggers van een Reglement, waerbij Haer Ed. Mog. zoo

direct geinteresseerd zijn, en door Haer Ed. Mog. zelve meede is beraemd en vast gesteld, het veiligste meent te kunnen volgen.

Toen in den Jaere 1707. den 20. April door welgemelde Ridderschap aen den Heere OTTO ERNST VAN HEUVEL een Declaratoir was verleend, waerbij verklaerd wierd, dat de Edelen van het Hertogdom *Gelre* en Graefschap *Zutphen*, aen de Reglementen op de Admissie der Edelen alhier beraemd voldoende, in de Ridderschap deezer Provincie meede worden geadmitteerd, en de Ridderschap van *Veluwe* gezegden Heer VAN HEUVEL weigerde te admitteeren om reede, dat zijn Hoog Welgeb. geen bewijs uitbragt „ dat de Riddermatigen van *Veluwe* ter „ plaatse daer hij van daen kwam op zoodaene „ conditien en qualificatien, als men in *Veluwe* „ doet, meede worden verschreeven, en omdat „ in *Overijssel* een gequalificeerde Havezaete word „ gevordert, die men in *Veluwe* niet eischt, zie „ in de Bijlage N. 4. "

Toen zeg ik toonden zig de Heeren van de Overijsselsche Ridderschap, en waerlijk niet zonder reede, niet weinig verwondert over zoo vreemd een sustenue, en lieten niet na hun ongenoegen hier over te doen blijken, in een zeer nadruklijken Missive te vinden in de Bijlagen sub N. 5. en neffens den onder N. 6. gemelde Responsive, geinsereerd in de Notulen van welgemelde Heeren

van

van de Ridderſchap; uit welken Misſive men duidelijk zien kan, hoe verre het 'er af is, dat men in deeſe Provincie geene vreemde Jonkers zou verſchrijven, dan alleen uit zulke Provincien of Landen, alwaer de Reglementen op de verſchrijvinge der Ridderſchap juist over een koomen met het Overijsſelſche, of ten faveure deeſer Provincie veranderd worden; dat 'er inteegendeel met deeſe klaere en geene uitlegging noodig hebbende woorden in wordt gezegd:

„ Dat ieder Provincie en Land zijne bijſondere
„ Requiſiten raekende de Admisſie in de Ridder-
„ ſchap is hebbende, waer aen noodſakelijk moet
„ worden voldaen, door die aldaer willen weeſen
„ geadmitteerd; en dat zulks in alle Landen al
„ waer de Ridderſchap een beſonderen ſtand in de
„ Regeering maekt, in uſancie en ook tusſchen
„ wederzijdſche Provincien, tot dus verre altoos
„ geobſerveerd, en met veelvuldige exempelen
„ bevestigd ſij.

En wat laeger word 'er bij gevoegd:

„ Dat een contrarie obſervantie veelvoudige in-
„ convenienten en zwarigheden, tusſchen zo na
„ verbondene Nabuuren, zoude veroirzaeken ".

Het verdient ook opmerking dat de Ed. Mog. Heeren van onſe Ridderſchap in gemelden Misſive alleen maer vorderen „ dat de Edelen uit

 „ dee-

„ deese Provincie koomende ten aensien van de „ Admissie in de Ridderschap van *Veluwe* zoda„ nig moogen worden getracteerd, *als de beraem„ de ordres en Reglementen aldaer koomen mede „ te brengen* "; en dat Haer Ed. Mog. door den Missive onder N. 6. gemeld onderrigt zijnde, dat men den Heere VAN HEUVEL op *Veluwe* in der daed overeenkomstig het Reglement op de Admissie der Edelen aldaer vastgesteld, hadde gehandeld, niet alleen zig hier meede hebben te vreede gehouden, zonder hunne gedreigde Resolutie van geene Veluwse Edelen alhier te admitteeren, tot stand te brengen, maer dat Haer Ed. Mog. nog daer en boven in den jaere 1733. (Zie beneeden op pag. 112.) die zelvde Edelen zoo ze aen de Reglementen alhier voldoen, admissibel hebben verklaerd, zonder eenige de minste remarques op het inderdaed harde Veluwsche Reglement, of eenige exceptien of conditien ten voordeele der Edelen deeser Provincie te maeken; een sterk bewijs voorwaer, dat men hier in het minste niet let (zoo als men ook nergens doet, daer men niet van voorneemens is, alle vreemde Edelen, zoo veel mogelijk is, te weeren, gelijk op *Veluwe* gepracticeerd word) dat men zeg ik, hier in het minste niet let op de gelijkvormigheid der weederzijdsche Reglementen, zoo maer de Riddermatigen deeser Provincie gehandeld worden, volgens het geene in die Reglementen is beraemd en vastgesteld,

ſteld, en geadmitteerd worden als deſelven koomen te voldoen aen de Requiſiten, die een ieder uit hoofde van die Reglementen worden afgevordert, zoo als door de Ed. Mog. Heeren van de Ridderſchap in bovengemelde Misſive zeer ſolide is gedemonſtreerd, kunnende des Deducents zaek met geen kragtiger woorden dan in denzelven is geſchied, bepleit worden.

Verder gelieven U E M. te letten op het geene, wegens de intentie van die woorden *gelijk regt te genieten* in meergemelde Notulen op den 19. April 1730. en op den 4. April 1732. (Zie in de Bijl. N. 7 en 8.) gevonden word; alwaer duidelijk blijkt, zoo als de Deducent hier voor poſeerde, dat *gelijk regt te genieten*, zoo veel is als *een gelijke* of *Souveraine ſtand te genieten*, en dat de gelijkheid, alhier gerequireerd, niet in eene gelijkheid van weederzijdſche Reglementen, maer in eene gelijkheid van dien ſtand, waerin de Overijsſelſche Edelen Admisſibel zijn, moet gezogt worden.

Het is dan ook overeenkomſtig het beweeſene, en na inhoud van zoo fundamenteele wet als het Reglement op de Admisſie der Edelen ten Landdage uit desſelvs laatſten artikel blijkt te zijn, dat de Ridderſchap niet alleen meer dan eens op het allerplegtigſte *Collegialiter* heeft verklaerd, dat de Edelen uit de andere Provincien, en onder deeſen uitdrukkelijk en met naeme die van

 het

het *Hertogdom Gelre en Graefschap Zutphen*, aen de Reglementen op de Admisfie der Edelen alhier beraemd voldoende, in de Ridderschap deeser Provincie admisfibel zijn, maer dat 2do Ridderschap en Steden ook geene zwaerigheid hebben gemaekt, om verscheiden vreemde Familien, die daer toe niet meer beregtigd waeren dan den Deducent, en zelvs eene *Zutphensche* Familie, in de Ridderschap te vérschrijven; het een en ander zal de Deducent de eer hebben van U E Mog. te toonen.

Voor eerst vind zig in meergemelde Notulen van de Heeren van de Ridderschap, dit volgende Declaratoir op den 20. April 1707. in deeser voegen en geinsereerd. Zie in de Bijlagen No. 9. (†).

„ Op het Request van OTTO ERNST VAN
„ HEUVEL, versoekende een Certificatie, dat
„ de Riddermatige Edelen van het *Hertogdom*
„ *Gelre* en *Graefschap Zutphen* in deese Provin-
„ cie meede worden geadmitteerd;

„ De verzogte Certificatie zal worden verleend,
„ luidende als volgt:

„ De Ridderschap van *Overijssel* doen te wee-
„ ten, Certificeerende *voor de opregte waerheid*
„ ter Requisitie van OTTO ERNST VAN HEU-

„ VEL,

(†) Deeze en volgende Nummers der Bijlagen heeft men hier, kortheidshalve, niet bijgevoegd, omdat de stukken daer in vervat of woorderlijk of ten minste zaeklijk in de Deductie zelve zijn aengehaeld.

„ VEL, dat de Riddermatige Edelen uit het *Hertogdom Gelre* en *Graefschap Zutphen*, alwaer „ de Ridderschap een bijsonderen stand maekt, in „ deese Provincie meede worden geadmitteerd, „ mits dat koomen te voldoen aen de ordres en „ Reglementen over de Admissie der Edelen alhier beraemd en vastgesteld.

„ Des ten oirkonde hebben wij desen onder „ Paraphure van den Heere Praesident Contra Signature van den Griffier en Zegel verleend, „ Zwolle den 20. April 1707.

Ten tweden, op den 21. April 1719.

Op de Requeste van DERK JAN VAN RHEMEN „ versoekende een Declaratoir of de Edelen koomende uit andere Provincien alwaer een „ Ridderschap is, alhier niet Admissibel zijn. „ Aen den Remonstrant word het versogte Declaratoir hier meede verleend, namelijk dat de „ Riddermatige Edelen komende uit andere Provincien alwaer de Ridderschap een stand in de „ Regeering maekt, alhier Admissibel zijn, mits „ voldoende aen de Resolutie en Reglementen „ over de Admissie der Edelen alhier beraemd „ en vastgesteld; *en dat reciprokelijk Riddermatige Edelen uit deese Provincie koomende aldaer „ mede Admissibel gehouden worden.*

Ten derden, op den 20. April 1733.

Op de Requeste van Wolter Hermen Sloet, „ als Vader van zijn Zoon Jan Adri-
„ aen Sloet, te kennen geevende, dat voor-
„ nemens zij om zijn Zoon voornoemt in de Pro-
„ vincie van *Gelderland* te stabilieren, en dat der-
„ halven noodig hadde een Declaratoir over de
„ Admissie der Edelen des Quartiers van *Veluwe*
„ alhier begeerende verschreven te worden.

„ Is goedgevonden een gelijk Declaratoir te
„ verleenen, als voormaels op den 20. April 1707.
„ ter instantie van Otto Ernst van Heu-
„ vel is verleend geworden ".

Welke twee laetste Declaratoiren inzonderheid toonen, dat men hier geene gelijkheid van Reglementen vordert in die Ridderschappen, waer meede men een Conventie van reciproque Admissie aengaet, maer dat men zig stricte houdt aen dien regel „ dat een ieder noodzaekelijk moet vol-
„ doen aen de bijsondere Requisiten van dat Land
„ ofte die Provincie, daer men wil weesen gead-
„ mitteerd " (zoo als Haer Ed. Mog. de Ridderschap van *Overijssel* zig hebben gelieven uittedrukken, Zie in de Bijl. N. 5.)

En dat dit de waere intentie is blijkt:

Imo. Uit de laetste clausule van het tweede Declaratoir, wordende aldaer eenvoudiglijk gerequireerd, dat de Edelen deeser Provincie *Reciproke-*

lijk

lijk admisſibel gehouden moeten worden, geevende den ſin en ſtructure van gemelde clauſule duidelijk te kennen, dat de Overijsſelſche Riddermatigen op die eigene wijſe admisſibel moeten zijn in de andere Provincien, als de Edelen van die Provincien hier zijn, die men alhier niet admitteerd, ten zij ze zig qualificeeren, overeenkomſtig de ordre op de beſchrijving in de Ridderſchap alhier gerecipieerd; waerin het *gelijke Regt* bij den 2^{den} Art. gedeſideerd, weſentlijk beſtaet:

2do. Uit de verwondering die de Heeren van de Ridderſchap deeſer Provincie toonden, toen Haer Ed. Mog. vernaemen, dat de ſtelling, die thands door den Deducent word wederlegd, bij de Ridderſchap van *Veluwe* wierdt geſouteneerd; eene ſtelling, die aen Haer Ed. Mog. zoo ongerijmd voorkwam, dat Haer Ed. Mog. niet konden nalaeten, hunne billijke bevreemdinge daer over te kennen te geeven; al het welke klaerlijk doet zien, hoe avers men in deeſe Provincie was van de Ridderſchap, door zoodanige ondoenlijke dingen van de vreemdelingen te vorderen, voor een ieder volkomen te ſluiten;

3^{tio}. Blijkt het gepoſeerde nog daer en boven hier uit, dat men niet alleen de Edelen uit *Nijmegen* en *Zutphen* alwaer men den vreemden geene onmoogelijkheden afeischt; maer zelfs die van *Veluwe* alhier admisſibel verklaerd; daer nog-thands

thands het Reglement op de verſchrijvinge in die Ridderſchap zodanig is ingerigt, dat 'er een vreemd Jonker, die originair is uit een Land, alwaer op de verſchrijving eenige vast geſtelde order geobſerveerd word, en vooral een Jonker uit deeſe Provincie, nooit aen zal kunnen voldoen; vermids 'er, boven die perſooneele qualificatie van voor A°. 1500. te bewijzen, en boven het 6. jarig fixum domicilium gerequireerd word; dat men aen een adelijk perſoon op *Veluwe* getrouwd zij, en dan nog een Declaratoir uitbrenge, waer uit blijke, dat die van *Veluwe*, aen hun eigen Reglement voldoende, in de Ridderſchap van dat Land, waer uit de vreemde komt, zullen worden geadmitteerd.

De Heeren van onſe Ridderſchap konden weegens het zoo onlangs voorgevallene met den Heere OTTO ERNST VAN HEUVEL den inhoud van deeſen Artikel des *Veluwſchen* Reglements zeekerlijk niet ignoreeren, en vermids Haar E. M. evenwel na dit alles die ſelvde Edelen van *Veluwe*, niet tegenſtaende de bekende onoverkoomelijke zwaerigheeden van hun Reglement, beregtigd hebben verklaerd tot de Admisſie in deeſe Provincie; wat kan men daer anders uit opmaeken, dan dat Haer E. Mog. zig ſtricte denken te houden aen dien Reegel door Haer E Mog. zelve ter needer geſteld, (Zie in de Bijl. No. 5.

dat

dat namelijk een ieder moet voldoen aen de Reglementen van die plaetſe, daer men begeert verſchreeven te worden, en dat dus de *Overijsſelſche* Edelen in andere Provincien of Landen *gelijk Regt genieten* als zij aen de Reglementen van die plaetſen voldoende aldaer zoo wel geadmitteerd worden in een Ridderſchap, die een ſtand in de Regeering maekt, als men de Edelen van die plaetſen hier voldoende hier admitteerd.

Tet is hier intusſchen bij geen enkele Declaratoiren gebleeven, neemaar Ridderſchap en Steden hebben werkelijk op verſcheiden tijden meer dan eene Familie, uit allerhande plaetſen, daar de Reglementen zeer veel verſchillen van het *Overijsſelſche*, in de Ridderſchap deeſer Provincie verſchreeven en wel.

1mo. Ao. 1663. den Heer ELBERT ANTONIJ VAN PALLANT op een Declaratoir van deeſen inhoudt te vinden in het Reces des Quartiers van *Zutphen* op den 27. Maert 1663.

„ Op 't verzoek van Heer ELBERT ANTHONIJ VAN PALLANDT TOT VOERST is zijn
„ E. toegeſtaen attestatie van dat Edelen en Jon-
„ keren uit de Provincie van *Overijsſel* in deze
„ Graefſchap connen worden geadmitteerd en op
„ Land en Quartiersdagen plaets en ſesſie heb-
„ ben en alle Adelijke Charges bedienen, en ook
„ doen en helpen reſolveeren, wat tot gemeene

„ Lands-

„ Landsbeste word bevonden; mits zig qualificeerende na de order des Quartiers. (†)

2. A° 1683. de Familie *van Dedem.*

3. A° 1700. ——— *van Hambroick* en wel uit het Stift *Ceulen*, alwaer reeds in de vorige eeuw 8 Quartieren moesten worden opgezwooren, voor en aleer iemand kan worden geadmitteerd, zo als de Deducent, indien de zaek niet al te bekend was, zou kunnen toonen met de opzweering van *Wolter van Brienen* zu *Cloeradt* van den jaere 1662. actueel onder den Deducent berustende, uit welke admisſie al weder blijkt, dat de Overijsſelſche Edelen *gelijk Regt* kunnen genieten in een Ridderſchap, daer verſchillende Reglementen geobſerveerd worden.

4. A° 1705. de Familie *van Munchauſen.*

5. A° 1714. ——— *van Huffel.*

6. A° 1734. ——— *van Patkull.*

7. A° 1749. ——— *van Wartensleben.*

Welke 7 Familien alhier zijn ingekomen uit Landen, alwaer men, voor zo verre den Deducent tot nog toe gebleeken is, nooit belooft heeft de Overijsſelſche Heeren Edelen te zullen admitteeren na

(†) Het zet aan het bewijs, uit de admisſie van de Familie *van Pallandt* getrokken, eene onweêrſtaenbare kragt bij, dat men in de Graefſchap *Zutphen*, om verſchreven te worden, reeds voor den jaere 1663, agt Adelijke Quartieren heeft moeten toonen; iet, dat in *Overijsſel* nooit gebruikelijk is geweest.

na zulk een Reglement of zodaenige Qualificatien als Haer Ed. Mog. de Ridderſchap dezer Provincie zelve zal gelieven voor te ſchrijven; in tegendeel heeft men in de Graefſchap *Zutphen* wel uitdrukkelijk gedeclareerd „ dat de Over„ ijsſelſche Edelen zig aldaer moesten qualifi„ ceeren na de order des Quartiers," welk Declaratoir toen niet alleen door de daer op gevolgde admisſie van den Heer *van Palland* is goedgekeurd - maar nog daer en boven zedert door de Overijsſelſche Ridderſchap is geconfirmeerd door die 3 Declaratoiren in den Jaere 1707. 1719. en 1733. aen de Heeren *van Heuvel*, *van Rhemen* en *Sloet* reſpective verleend, in welker twee, te weeten het eerſte en derde, als zijnde beide van denzelvden inhoud, de *Zutphenſche* Edelen *met naeme*, op gelijken voet als men de Edelen van deze Provincie in die Graefſchap admitteerd, zijn admisſibel verklaerd, te weeten, als zij zig insgelijks qualificeeren na de ordre op de verſchrijvinge, alhier beraemd; terwijl in het tweede A°. 1719, verleend; in het algemeen de Edelen uit de andere Provincien, alwaer de Ridderſchap een Stand in de Regeering maekt, en bij gevolg ook wederom die van *Zutphen* door welgemelde Heeren van onze Ridderſchap gezegd worden, alhier admisſibel te zijn, zonder dat 'er iets meer van hun gerequireerd wotd, dan te voldoen aen de Reglementen *alhier* vastgeſteld, en dat

reci-

reciprokelijk de Edelen deeſer Provincie aldaer meede admiſſibel gehouden worden.

De Deduçent dus uit de Conſtitutie der Regeering deeſer Provincie, uit derſelver grondwetten; uit de meermalen gedeclareerde intentie zo van Ridderſchap als van Ridderſchap en Steden; uit de voorbeelden van verſcheiden admiſſien van Edelen, die originair waeren uit Landen en Provincien, daer de Reglementen heemels breedte verſchillen van het *Overijsſelſche*, en eindelijk uit de admiſſie van een Famille uit het zelſde Land komende, en in dezelvde Ridderſchap zijnde verſchreeven geweest, waer uit de Deduçent ook originair is, en daer desſelvs Vooronders voor den jaere 1622. insgelijks waeren verſchreeven, en welks Edelen door het gantſche Corps van de Edelmogende Heeren van de Ridderſchap deeſer Provintie meer dan eens op zoo plegtige wijſe beregtigd zijn verklaerd tot de admiſſie in deeſe Ridderſchap, onder voorwaerden waer aen de de Deduçent volkoomen kan voldoen zoo als terſtond zal blijken; uit dit alles onteegenſeggelijk beweeſen hebbende,

1mo. Dat de OVERIJSSELSCHE Edelen elders en dus ook in de *Graeffchap Zutphen* GELIJK REGT GENIETEN als zij aen de Reglementen van die plaetſen daer zij begeeren verſchreeven te worden voldoende zo wel geadmitteerd worden, als men de Edelen van die plaetſen, mids *hier* voldoende, *hier* doet; en 2do.

2do. Dat de Gelderſche Edelen in 't gemeen en de *Zutphenſche* in 't bijſonder in de Ridderſchap deeſer Provincie admiſſibel zijn, zoo zal hij nu overgaen tot het aentoonen van zijne perſoneele qualificatien, en hierin om alle verwarring voortekoomen het Reglement van Ao. 1713. articulatim volgen, en den eerſten art. hem niet raekende, met den 2den art. beginnen, in welken 3 dingen van de vreemde Edelen worden geëischt.

1mo. dat ze moeten komen uit Landen alwaer de Ridderſchap een ſtand in de Regeering maekt.

2do. Dat de Riddermatigen deeſer Provincie aldaer ook admiſſibel zijn; en

3tio. Dat hunne Voorouders aldaer voor den Jaere 1622. zijn verſchreeven geweest.

Het is onnodig U E. M. te bewijſen dat de Ridderſchap in de Graefſchap *Zutphen* zoodanig een ſtand in de Regeering maekt, als men hier vordert; en wat de twee andere Requiſiten betreft om aen dezelven te kunnen voldoen, zoo hebben de Heeren van de Ridderſchap dier Graefſchap de goedheid gehad van den Deduçent te voorſien met een onder het Graefſchaps Zeegel en gewoone Signature bekragtigd Declaratoir van den 9. Junij 1769; waeruit blijkt

1mo. Dat de Famille van den Deduçent aldaer van ouds herwaerds voor een goede en irreprochabele adelijke famille is bekend, en reeds voor den Jaere 1622. onder de Ridderſchap dier

Graefschap verschreeven is geweest; en

$2^{do.}$ Dat de Overijsselsche Edelen aen 't Reglement op de verschrijvinge aldaer beraemd voldoende in de Ridderschap van gemelde Graefschap admissibel zijn.

En dat Gerlach van der Capellen Cantzeler des Hertogdoms Gelre en Graefschaps Zutphen, namens de Ridderschap der gemelde Graefschap gecompareerd heeft op de Quartiersdag binnen Zutphen anno 1618. en op den Landdag te Nijmegen anno 1620. gehouden, blijkt uit de door den Heer Quartiers Secretaris Toewater eigenhandig geteekende Extracten uit de Recesfen van gemelden Quartiers en Landdag.

Dat deze Gerlach van der Capellen getrouwd is geweest met Margarita Schimmelpennink, blijkt uit deszelvs Huwelijksvoorwaerde; item, uit de Huwelijksvoorwaerde van zijn Zoon Alexander van der Capellen, tot den Boelhoff, welke Havezate aan hem door zijn Vader Gerlach was getransporteerd, zoo als blijkt uit dezelvde huwelijksvoorwaerde, in dewelke Margarita Schimmelpennink genoemd word *Weduwe van* Gerlach van der Capellen, *in zijn leeven Cantzelaer der Furstendombs Gelre en Graefschap Zutphen.*

Dat gezegde Alexander van der Capellen Zoon van Gerlach van der Capellen

LEN getrouwd was aan EMILIA VAN ZUILEN VAN NYVELT blijkt uit derſelver huwelijksvoorwaarde ; en dat hij een Zoon had genaamd FREDRIK VAN DER CAPELLEN die getrouwd is geweest aan JUDITH ERMGERT VAN DER SCHEUREN blijkt uit gezegden FREDRIK VAN DER CAPELLEN zijne Huwelijksvoorwaarde: dat FREDRIK VAN DER CAPELLEN en JUDITH ERMGERT VAN DER SCHEUREN een Zoon hebben nagelaaten genaamd HANS CHRISTOFFEL VAN DER CAPELLEN blijkt;

1mo. Uit een Extract uit zeekere dispoſitie door gezegde FREDRIK VAN DER CAPELLEN en JUDITH ERMGERT VAN DER SCHEUREN onder hunne Kinderen gemaakt.

2do. Uit de Huwelijksvoorwaarden van deeſen HANS CHRISTOFFEL VAN DER CAPELLEN met ERMGARDE LOUISE SWEERS DE LANDAS: Dat deeſe HANS CHRISTOFFEL VAN DER CAPELLEN een Zoon heeſt nagelaaten genaamd FREDRIK JACOB DERK VAN DER CAPELLEN, den Vader van den Deduçent, blijkt uit het doop-atteſt,

En eindelijk dat de Deduçent JOHAN DERK VAN DER CAPELLEN een wettig Zoon is van gemelden zijn Heer Vader FREDRIK JACOB DERK VAN DER CAPELLEN en Vrouwe ANNA ELISABETH VAN BASSENN.

Dat hij volgens art. 3. eigenaer is van een Havezate en 25000. gl. aan Landgoederen.

Dat hij volgens art. 4. vrij is van allen vreemden Eed verzeekerd hij op zijn woord van Eer.

Dat hij volgens art. 5. twee jaaren in deese Provincie als een Ingezeeten zijne Personeele en reëele lasten betaald heeft.

Dat hij den gerequireerden ouderdom heeft.

Dat hij Lidmaat is van de Gereformeerde Kerke.

De Deduçent geen Militair zijnde, en in de volgende artikelen niets zijnde dat op zijn persoon applicabel is, zo neemt hij de vrijheid van zijn zaak aan UEM. deliberatie verder over te laaten in de hoope van een gunstig appointement, waar mede hij zig flatteert zoo weegens de merites van zijn zaak als ook om dat hij originair is uit een nabuurig en zoo naauw met deese Provintie verbonden Land, welks nabijheid gevoegd bij de weederzijdsche verwandschappen en huwelijksverbintenissen der adelijke Familien en daar uit volgende bezittingen van goederen daagelijksch aan den eenen en anderen kant gelegendheid geeven van zig over en weeder te établisseeren en van die voordeelen, die men elkander door de grondwetten der Regeering en nadere conventies reeds lang onderling vergund heeft, gebruik te maaken.

't Welk doende

(was get.)

JOHAN DERK VAN DER CAPELLEN.

BIJLAGEN.

No. 1.

ADVIS van den Heer JORDENS, Professor in de Regten te *Deventer*.

Bij mij ondergeschreeven zijnde gezien en met vereischte aendagt geëxamineerd, een concept Request en Deductie, door den Hoog Welg. Heer J. D. BARON VANDER CAPELLEN opgesteld, om te doen en te appuïeren zijn voorgenomen versoek om in de Ridderschap deezer Provincie van *Overijssel* verschreeven te worden, ende inzonderheid geconsidereerd aen de eene zijde, dat de woorden van den 2de Art. van 't Reglement op 't stuk der Admissie van de Heeren Edelen van den jaere 1713., vergeleeken met de volgende artikelen van het zelve Reglement, niet anders aenduiden als dat Heeren Edelen, uit andere Provincien of Landen inkoomende, alwaer de Ridderschap een stand maekt, op hun verzoek alhier in de Ridderschap zullen verschreeven worden, mids zij aen de Requisiten bij die verdere artikelen vereischt voldoen konnen, zoo zij maer bij eene behoorlijke acte doen geblijken, dat de Riddermatigen deezer Provincie in de Provincie of het Land, waeruit zoodanig vreemd Edelman,

die hier verzocht verschreeven te worden, komt, ook in de Ridderschap konnen verschreeven worden, mids desgelijks aen de Requisiten gevorderd bij het Reglement op het stuk van Admissie der Heeren Edelen van die Provincie, ofte van dat Land, voldoende, ende dat hunne voorouderen voor den jaere 1622. in de Ridderschap aldaer verschreeven zijn geweest; ende aen de andere zijde, dat Hooggem. Heer VANDER CAPELLEN uit de Graefschap *Zutphen* alwaer de Ridderschap bekentelijk een stand uitmaekt, in deeze Provincie ingekomen, bij een acte aen zijn Hoog Welgeb. verleend, door de Ridderschap des Graefschaps *Zutphen* in dato den 9. Junij 1769. zal kunnen doen geblijken, dat de Riddermatigen van deeze Provincie in de Graefschap *Zutphen* konnen verschreeven worden, mids aen de Requisiten gevorderd bij het Reglement van de Graefschap op het stuk van de Admissie der Heeren Edelen aldaer, voldoende, ende ook dat zijn Hoog Welg. voorouderen reeds voor den jaere 1622. onder de Ridderschap der Graefschap verschreven zijn geweest; zoo zijn Hoogwelgeb. maer aantoone, dat onder de woorden *Famille* VANDER CAPELLEN, voorkoomende in die acte, ook de branche, waer uit zijn Hoogwelgeb. in een rechte linie gesprooten is, en alzoo *zijne Voorouders* begrepen zijn.

Dunkt, onder correctie, dat Hooggemelde Heer

Heer VANDER CAPELLEN, dat bewijzende, ende aen de Requisiten van den 3den 4, 5, 6 en 7den Art. van het aengetoogen Reglement van den jaere 1713, naer zijne positie bij zijn concept Request en Deductie voldoende alleszints bevoegd is om te verzoeken dat in de Ridderschap deezer Provincie mag worden verschreeven.

Aldus, Salvo saniori judicio, geadviseerd bij mij ondergeschreeven binnen Deventer den 26. Nov. 1769.

(was get.)

GEORG JORDENS.

No. 2.

ADVIS van den Heer Dr. FABIUS.

De ondergeteekende Advocaet met alle attentie geëxamineerd hebbende, de projecte Requeste en bijgevoegde Memorie of Deductie van de Hoog Welgeb. Heer VANDER CAPELLEN.

Soude, Salvomeliori judicio, van Advise zijn, dat zijn Hoogwelgebooren met veel Regt de admisie in de Ridderschap van *Overijssel* vraegen kan, wordende sulks met het gededuceerde daer

bij; bijzonder met het certificaet der Heeren van de Ridderschap der Graefschap *Zutphen*, sodanig buiten bedenken gesteld, dat 'er geene zwaarigheid altoos kan overblijven.

Immers het komt de ondergeschrevene zeer klaer voor, dat het *gelijke regt* in het *Overijsselsche* Reglement gedesidereerd, niet anders te kennen geeft, als dat ter plaetse, waer van de uitheemse Edelen oirspronkelijk zijn, de *Overijsselsche* Riddermatigen, voldoende aen de Requisiten aldaer van een ieder gevorderd wordende, moeten admisfibel zijn, het welk met de meermaelen gedeclareerde intentie van Haer Ed. Mog. ook ten genoege beweesen is; gelijk dit alles nader zou kunnen deduceeren.

Aldus geadviseerd in *Zwol* den 4. Aug. 1769.

A. N. FABIUS Dr.

No. 3.

ADVIS van de Heeren METELERCAMP, HUBERT en HERWEIJER.

Gezien en met alle attentie bij ons ondergeschreeven geëxamineerd een Request en Deductie

tie cum documentis voor de Heer JOHAN DERK VANDER CAPELLEN ten fine van Admissie in de Ridderschap der Provincie van Overijssel.

Ende gevraegd zijnde of in deeze Deductie en daar bij aengevoerde stukken (de authenticiteit derzelve gesupponeerd) niet klaer is beweesen.

1mo. Dat het *gelijke Regt* in den 2^den^ art. van het Reglement op de admissie der Edelen de Ao. 1713. gedesidereerd, niet bestae in eene gelijkheid van weederzijdsche Reglementen; maer alleen hier in, dat de Riddermatigen deezer Provincie, mids voldoende aen de Reglementen op de verschrijving der Edelen in dat Land of die Provincie, waar uit de vreemde komt, beraemd en vastgesteld, zo wel in de Ridderschap van dat Land of die Provincie admissibel zijn, als de Riddermatige Edelen van dat Land of die Provincie (mids insgelijks voldoende aen de Reglementen op de verschrijving der Edelen alhier beraemd) in de Ridderschap deezer Provincie geadmitteerd worden; en.

2do. Of de Deducent door het Declaratoir der Ridderschap van *Zutphen* dus niet volkoomen voldoet aen het geene bij gemelden art. is gerequireerd; en.

3^tio^. Of zijn Regt tot de admissie in deeze Ridderschap niet nog daarenbooven buiten alle bedenking gesteld wordt door de admissie van zo veele familien en inzonderheid der Zutphensche

famille VAN PALLAND, gevoegd bij zoo plegtige Declaratoiren waer in zelvs de *Zutphensche* Edelen als ze koomen te voldoen aen de Reglementen alhier op de verschrijving vastgesteld, met naeme en uitdrukkelijk admissibel zijn verklaerd.

Dunkt ons (salvo meliori) dat alle deeze 3. poincten zoodanig bondig en solide bij deeze Deductie zijn gestaefd en gedemonstreerd, dat 'er bij ons geen bedenken is overgebleeven, om den Heer Deducent beregtigd en admissibel te oordeelen tot de verschrijving in de Ridderschap deezer Provincie.

Aldus geadviseerd bij ons ondergeschreeven Zwol den 29. Dec. 1769.

R. METELERCAMP, H. HUBERT.

Campen den 20. Janu. 1770.

G. A. HERWEIJER.

No. 4.

No. 4.

EXTRACT uit de Registers der Resolutien van de Heeren van de Ridderschap van OVERIJSSEL.

Campen den 23. Maert 1709.

Op de Requeste van OTTO ERNST VAN HEUVEL, verzoekende brieven van voorschrijvens, aen de Heeren van de Ridderschap en Edelen des Quartiers van *Veluwe*, belangende de verweijgeringe om denzelven als Ampts Jonker in het Ampt van *Voorst* te admitteeren, uit redenen, dat in deze Provincie tot de Admissie in de Ridderschap een gequalificeerde Havezate vereischt word, die in *Veluwe* niet noodzakelijk is.

G'appt.

Den Remonstrant worden de verzogte brieven verleend en word de Griffier geautoriseerd dezelve met redenen daer toe applicabel te laten afgaen, luidende als volgt:

No. 5.

No. 5.

Edele Mogende Heeren!

Uw Ed. Mog. gelieven uit de ingeslotetene Remonstrantie te verneemen, wat Otto Ernst van Heuvel van ons heeft doen verzoeken, en wij kunnen ons niet dispenseeren U Ed. Mog. over te brieven, dat wij niet buiten bevreemdinge uit de bijgevoegde Resolutie van den 15. deezer lopende Maend en Jaers hebben gezien, dat Ud. Mog. daer bij voor een reden van verwijgeringe, om den Remonstrant niet te admitteeren als Ampts-Jonker hebben gelieven ter neder te stellen, dat in deze Provincie tot admissie in de Ridderschap een gequalificeerde Havezate vereischt word, die in *Veluwe* niet word gerequireerd: *Gelettet eensdeels, dat ieder Provincie en Land zijne bijsondere Requisiten, raekende de Admissie in de Ridderschap, is hebbende, waer aen noodsaekelijk moet worden voldaen door die aldaer willen wesen geadmitteerd: Ende dat zulks in alle Landen, alwaer de Ridderschap een besonderen Stand in de Regeeringe maeket, in Usantie, en ook tusschen wederzijdse Provincien tot dus verre altoos geobserveerd en met veelvuldige Exemplen bevestigd zij*; En anderdeels geconsidereerd, dat in *Veluwe* de personeele Qualificatie voor het Jaer 1500. en alhier alleenlijk voor het Jaer 1622. vol-

volgens de refpective Reglementen word gerequireerd: *Ende dat een contrarie obfervantie veelvoudige inconvenienten en zwaerigheden tusfchen zo na verbondene Nabuuren zoude veroorfaeken*; weshalven wij niet willen hopen nog vertrouwen, dat Uw Ed. Mog. bij voorgemelde Refolutie zullen gelieven te perfifteeren: Nemaer de Edelen uit defe Provincie komende ten aenfien van de voorfchreven admisfie in de Ridderfchap van *Veluwe* zodanig tracteeren, als de beraemde Ordres en Reglementen aldaer komen mede te brengen, om alle goede correfpondentie en gewenste harmonie te onderhouden, en op dat wij ons niet verpligt zouden mogen vinden eene gelijke Refolutie te nemen, om geene Leden uit het Quartier van *Veluwen* in de Ridderfchap defer Provincie te admitteeren.

Waer mede Uw Ed. Mog. in de Goddelijke hoede bevelen.

Uw Ed. Mog. goede Vrienden, Nabuuren en Bondgenooten, de Ridderfchap der Provincie van OVERIJSSEL.

Campen den 23. Maert 1709.

Ter Ordonnantie
(was get.)
W. TEN BRINK.

No. 6.

No. 6.

Zwol den 16. April 1710.

Zijnde geleezen een Refponfive van de Ridderfchap en Edelen des Quartiers van *Veluwe*, van den 11. Maert laetstleden, belangende de Admisfie van de Edelen uit defe Provincie komende, en aldaer in de Ridderfchap verzoekende geadmitteerd te worden, en luidende als volgt:

COPIA.

EDELE MOGENDE HEEREN!

Wij hebben wel ontfangen en gelezen Uw Ed. Mog. Misfive van den 23. Maert 1709, over de Admisfie van *Otto Ernst van Hoevell*, tot Ampts-Jonker in den Ampte van *Voorst*, daer heenen tendeerende, dat de Edelen uit de Provincie van *Overijsfel* komende ten aenfien van de admiffie in de Ridderfchap des Quartiers van *Veluwe* zodanig mogen worden getracteert als de beraamde Ordres en Reglementen alhier komen mede te brengen, om alle goede Correfpondentie en gewenste harmonie te onderhouden, en op dat Uw Ed. Mog. zig niet verpligt zouden mogen vinden een gelijke refolutie te neemen, om geen Edelen uit dit quartier in de Provincie van *Overijsfel* te admitteeren.

kun-

kunnen wij niet afzijn Uw Ed. Mog. bij deesen te rescriberen, dat dewijl den Requirant tot voldoeninge van den 6den artikel des Reglements, het welke voor lange Jaeren is gearresteerd en tot dato stiptelijk geobserveert, niet uitbrengt, dat de Riddermatigen deses Quartiers ter plaetse daer hij van daen komt, op zodane Conditien en Qualificatien, als men hier doet, mede verschreeven worden, voor als nog op zijne admissie niet kan gedisponeert worden, also alle die gene die zig hier aengeven, zelfs uit de Quartieren van *Nijmegen* en *Zutphen* moeten voldoen aen de Requisiten des voorschreeven Reglements, gelijk Uw Edele Mogende bij derselver voorschr. Missive zelfs mede komen te poseeren, dat nameliijk, *ieder Provincie en Land zijne besondere Requisiten, rakende de Admissie in de Ridderschap, is hebbende, waer aen noodzaekelijk moet worden voldaen, door die aldaer willen weesen geadmitteerd.* En gelieven Uw Ed. Mog. wijders te considereeren, dat wij nooit difficulteeren te admitteeren Edelen uit de Provincie van *Overijssel* komende, en zig na het Reglement alhier gerecipieerd qualificeerende, en wiens Namen en Familien onder de Riddermatigen alhier bekent zijn, gelijk zulks blijkt uit de admissien van de Jonkeren van *Ittersum tot den Leeuwenberg*, *Haersolte tot Staverden*, *Keppel tot den Dingshof* en meer anderen.

Waer-

Waeromme wij dan hopen en vertrouwen dat Uw Ed. Mog. daer toe niet zullen willen komen om een resolutie te neemen van geen Edelen uit het Quartier van *Veluwe* in de Ridderschap van de Provincie van *Overijssel*, te admitteeren, alsó anderfints de Edelen uit de Provincie van *Overijssel*, wiens namen en familien onder de Riddermatigen in dit quartier bekend zijn, mede alhier zouden geweert worden.

Waermede eindigende, Ed. Mog. Heeren, beveelen wij Uw Ed. Mog. in Godes bescherminge

Gegeeven binnen *Arnhem* den 11. Maert 1710.

Uw Ed. Mog. goede Vrienden, de Ridderschap en Edelen des Quartiers van VELUWEN.

Ter Ordonnantie van deselve

(get.)

VAN RUIVEN.

Zo is goedgevonden, zulks voor Notificatie aentenemen, en deezen Brief ter Griffie te doen seponeeren en bewaeren.

No. 7.

Campen den 19. April 1730.

In deliberatie zijnde genomen het Rapport van de Griffier *Roijer*, rakende de verschrijvinge van de

de Heere Grave *van Flodorff* om wegens de Havesate Dorth ten Landdage verschreven te worden.

(*Clausula concernens*)

Dat aen eene kante bij het voorschr. Reglement op den 9. April 1713. art. 2. bij ampliatie zijnde verstaen, dat tot de Landdagen verschreven zullen worden, die uit andere Provincien of Landen inkomen, alwaer de Ridderschap een stand maekten, de Riddermatigen deeser Provincie een *gelijk Regt*, dat is een *gelijke stand* genieten, voor so veel geen een woord word gevonden waer toe dit relative woord *gelijke* anders zijne betrekking zoude kunnen hebben en enz.

No. 8.

Deventer den 4. April 1732.

In overweging genomen de resolutie van de Heeren van de drie Hoofd Steden aengaende de versogte verschrijvinge van den Heere Grave van *Flodorf* van den *huijse Dorth.*

(*Clausula concernens:*)

Dat zij Heeren van de Ridderschap in het minste niet kunnen afgaen van hunne sustenue in de Notulen van Ridderschap en Steden van den 4.

April 1721. dat namelijk het woord *Stand in de Regeeringe*, waervan het Reglement van den jaere 1713. ſpreekt, te verſtaen is van een Souveraine Stand of van een Stand in de Souveraine Regeeringe: dat of wel hetzelve woord aldaer generalijk en zonder bijvoeginge of bepaelinge van Souveraine Stand word gebruikt, de zin en meening daer van egter klaer genoeg word aengeweeſen in deeſe volgende woorden: *en de Riddermaetigen deeſer Provincie een gelijk regt genieten*, als hebbende het woord *gelijke* geen andere relatie als tot het woord *Stand*, en dus onnodig zijnde geweest daer ſpecialijk bij te voegen een Souveraine Stand ofte Stand in een Souveraine Regeering, ter oorſake de Souverainiteit van Ridderſchap en Steden niemand van de Leeden konde onbekend zijn.

Dat deeſe uitlegging ook klaerlijk word bevestigd door het vorige Reglement van den 26. Maert 1622. zijnde de grondſlag en het fondament, waer uit het voorſchr. Reglement van den jaere 1713. op het ſtuk van de admisſie der Edelen is genomen, vermits aldaer in den beginne word gezegd, dat die Edelen tot Landdagen verſchreven zullen worden, dewelke haere Voorouderen alhier in *Overijsſel* ofte in andere Provincien, daer die onze *gelijk regt genieten*, tot Landdagen en bijeenkomſten verſchreven zijn geworden, en vervolgens na het ſpecificeeren van nog an-

andere qualiteiten meer in het einde gewilt is, dat alle de geene, dewelke uit andere Landen of Provincien inkomende begeeren verſchreven te worden, zulks bij Requeste aen Ridderſchap en Steden zullen verſoeken, *en de voorſchr. qualiteiten doen blijken*, *ook acte uitbrengen*, *dat men onze Edelen aldaer van gelijken wil admitteren*, dus het doen blijken, dat onze Riddermatigen aldaer gelijk regt genieten ſtellende ſeparatelijk en als iets anders dan het bewijzen, dat onze Edelen aldaer ook admisſibel zijn, makende daervan twee bijzondere zaeken of qualiteiten, welkers eene zo wel als de andere de vreemde inkomende Edelen te bewijzen ſchuldig zijn.

B. 2.

Nadere DEDUCTIE van Jr. J. D. VAN DER CAPELLEN om geadmitteerd te worden in de Ridderſchap van OVERIJSSEL.

Hoewel de Deducent in het geheele beloop van zijne voorgaende Memorie klaer vermeent aengetoond te hebben, dat de Edelen deſer Provincie in *Zutphen* volkomen gelijk regt genieten, en dat derhalven een Jonker, uit die Graefſchap koomende, alhier zo wel admisſibel in de Ridderſchap is, als eenig ander vreemde, ja wat meer is! als dezulken, wier Voorouders hier zijn verſchreeven geweest, zo als blijkt uit de vergelijking van het eerſte Artikel van het Reglement van Ao. 1713. met het tweede; en hij niet minder onwederſpreekelijk beweeſen heeft, met de eigen woorden van de Ed. Mog. Heeren van de Ridderſchap, te vinden in den bewusten Misſive door Haer Ed. Mog. aen de Ridderſchap van *Veluwe* geſchreeven, *dat ieder Land zijne bijſondere Requiſiten raekende de admisſie in de Ridderſchap is hebbende, waer aen noodſakelijk moet worden voldaen, door die aldaer willen weeſen geadmitterd*, welke woorden te meer ſtringeeren, om dat den Heer

van Heuvel op *Veluwe* het eigenste wierd geobjecteerd (te weeten de moeielijkheid van het *Overijsselsche* Reglement) dat men den Deducent hier ook voorwerpt wegens het *Zutphensche*; en eindelijk dat Haer Ed. Mog. zelve niets meer geëischt hebben van die van *Veluwe*, dan dat de Edelen deeser Provincie aldaer mogten worden getracteerd zo als NB. *de beraemde Ordres en Reglementen aldaer komen mede te brengen.* Gelijk ook niet geschied is in het Declaratoir wegens de Admissie der Edelen van *Veluwe* Ao. 1733. verleend, hebbende Haer Ed. Mog die Edelen toen eenvoudiglijk admissibel verklaerd, zonder eenige de minste dispensatie of exceptien, ten faveure der Edelen deeser Provincie te bedingen, alleen maer vorderende, dat ze zouden voldoen aen de Reglementen alhier geobserveerd wordende; Hoe wel dit alles duidelijk beweesen, en daer en boven getoond is, dat die van Zutphen alhier nog een meer bijzonder Regt tot de admissie hebben; steunende op de trouw van zulke plegtige Declaratoiren, als hier voor zijn geproduceerd en in gemelde Graefschap heilig worden nagekomen, zo als onder anderen blijkt, dat nog in de Jaeren 1663 en 1679. de Heeren van der SCHUUREN en PLETTENBERGH de een uit *Marks* en de andere uit *Sourland* originair, aen 't *Zutphensche* Reglement hebben voldaen en zijn geadmitteerd geworden; zoo is het nochtands dat

 hij

hij zig, hoewel ongaerne, verplicht vind om twee zwaerigheeden op te losfen die hem wel eens zijn geoppert, en waer van de eerste is de bekende afwijsinge van den Heere van CAMPHERBEEK aen wien men ao. 1720. heeft opgelegd een Declaratoir uit te brengen van weegen de Ridderschap van *Zutphen* dat het 8ste. art. van het Reglement aldaer, het welke vordert dat een vreemde, die daer begeert verschreeven te worden zijne *Havesaate* bij huwelijk of successie moet bezitten, aen die van *Overijssel* niet zou obsteeren; of met andere woorden, dat men de Edelen deeser Provincie daer van zou dispenseeren; het welk van dat gevolg was, dat die Heer, die van de Graefschap niet kunnende beweegen (zoo als ook wel te voorzien was) om de *Overijsselsche* Edelen te dispenseeren van een artikel in het Reglement, dat aldaer reeds in de voorige eeuw van een ieder is gerequireerd, en waer aen nog zo onlangs voldaen was door bovengemeide Heeren *vander Schuuren* en *Plettenborgh*; het welk zo juist geschikt was om de huwelijks - verbindtenisfen en verwandschappen met de Nabuurige Riddermatigen te bevorderen, en eindelijk volgends de eigen manier van denken van de Heeren van de Ridderschap van *Overijssel* absolut diende gehouden te worden voor een van *die bijsondere Requisiten die ijder*

Land

Land en Provincie raekende de admisſie in de Ridderſchap is hebbende, en waer aen noodſakelijk moet worden voldaen door die aldaer willen weezen geadmitteerd, zo als Haer Ed. Mog. zig hebben gelieven te expliceeren, dat zeg ik gemelde Heer die dispenſatie niet hebbende kunnen produceeren om die reede ook alhier uit de verſchrijving geweerd is.

De Deducent wenschte wel ontſlagen te zijn van dit onaengenaem ſtuk te behandelen; dan overmits hij zig in de noodſakelijkheid vind om ter betooging van zijn Regt tot de admisſie alles afteſnijden wat hem in deeſen zou kunnen obſteeren; zoo verſoekt hij dat U E Mog. hem gelieven te permitteeren van op een eerbiedige wijſe doch met de nodige vrijmoedigheid en nadruk dat geene te moogen voordragen het welke hij meent tot appui van zijn zaeke te kunnen dienen, kunnende hij U E Mog. verſekeren, dat hij, te wel weetende, wat hij aen U E Mog. ſchuldig is, geen het minſte voornemen heeft om eenige te vooren genomene Reſolutien of handelingen van U E Mog. te taxeeren (zo als ook niet zou betaemen) maer dat hij alleen maer wenscht zo veel Vrijheid te mogen gebruiken als nodig is om zijne bewijſen in haer grootſte kragt voorteſtellen: het is dan zeer natuurlijk dat de Deducent, in gemoede overtuigd van het geen hij te vooren meent beweeſen te hebben, niet kan beſeffen op

wat grond de Admisfie aen den Heer *van Campherbeek* heeft kunnen ontzegd worden, en dat hem bijgevolg noodwendig deefe en diergelijke vraegen en bedenkingen moeften voorkoomen:

Waerom heeft men in den jaere 1733. ook niet van gemelde *Veluwfche* Edelen, zo wel als van den Heer van *Campherbeek* 13. Jaaren te vooren, geeischt dat zij alvoorens hier verfchreeven te kunnen worden een Declaratoir zouden uitbrengen van weegen hunne Ridderfchap, dat het 6de art. van hun Reglement, het welke de admisfie aldaer voor een Jonker uit deefe Provincie zoo difficiel, zoo niet onmogelijk maekt, aen de Overijsfelfche Edelen niet zal oblieeren?

Waerom heeft toen onfe Ridderfchap ook geen Veremarques gemaekt, opdat gedeelte van het Veluwfche Reglement, het welk de perfoneele qualificatie tot voor den jaere 1500. requireert, daer toch dit zelve door Haer Ed. Mog. wel eer onder die poincten was gefteld, waerin gemelde Reglement difficieler is dan het Overijsfelfche?

Waerom moeten die van *Zutphen*, meer dan die van *Veluwe*, een artikel in hun Reglement veranderen ten faveure der Overijsfelfchen Edelen, daer het onteegenzeggelijk is, dat het Reglement dier Graeffchap oneindig favorabeler voor een vreemde is dan het *Veluwfche*? men behoeve maer het 6de art. van het laetst gemelde in te zien, en zig daer bij te herinneren, wat ge-

mel-

melde Ridderſchap poſeerde in haere reſponſive aen de Overijsſelſche hier voor bijgebragt, om hier van overtuigd te worden.

Is een zesjaerig domicilium, voor zijne Admisſie te houden, dan niets?

Is de perſoneele qualificatie van voor anno 1 co. te bewijzen, een zaek die ſteeds zoo gemakkelijk is! dit weeten de geenen die in het ſtuk van genealogien ervaeren zijn. Convenieert het juist een ieder, eene Veluwſche Freulijn te trouwen? en wie kan getrouwd zijnde hier aen voldoen

Wat Ridderſchap of ſtaet zal ooit willen belooven, en dit wordt evenwel gerequireerd, de Veluwſche Edelen op hun eigen Veluwſche Reglement te admitteeren, en niet op het Reglement van de plaets daer die Heeren begeeren verſchreeven te worden.

Wat Confuſie zou 'er niet ontſtaen onder de Leeden van een en deſelvde Ridderſchap, als de een volgends het eene en de andere weederom volgends het andere Reglement wierd geadmitteerd? nochthans is dit het geene men daar vordert, en waar door de Edelen deeſer Provincie volſtrekt worden geweerd; ten minſten het is den Deducent nog niet gebleeken dat Haer Ed. Mog. of eenige andere Ridderſchap of Staet ooit zodaenig Declaratoir hebben ontvangen of verleend, en waerlijk zodanig een Declaratoir of Diſpenſatie van eenige Artikelen van een gerecipieerd Reglement te

vorderen is niet anders dan de Ridderschap sluiten.

Geheel anders is het met het *Zutphensche* Reglement geleegen; dit legt een vreemden geene dingen op, waer aen die van *Veluwe* niet kunnen toonen, dat ooit voldaen is geworden door een Jonker, die herkomstig was uit een Land daer op de verschrijving een vast gestelde order is.

Alleenlijk vordert het Reglement der gemelde Graefschap *Zutphen*, dat een vreemd Jonker een Havesaete bij Huwelijk of Succesfie moet bezitten. Nu laat de Deducent alle onpartijdige oordeelen of dit Requisite te vergelijken is bij het geene, waeraen men in *Veluwe* de verschrijving der vreemde Edelen accrocheert. Maer klaegt men in *Zutphen* ook, dat hunne Jonkers geen gelijk regt genieten als men hun in *Overijssel* begeerende verschreeven te worden, afvordert, dat ze moeten toonen, dat hunne Voorouderen voor Anno 1622. aldaer in de Graefschap zijn verschreeven geweest, een Artikel, dat in 't *Zutphensche* Reglement geheel onbekend is? met even veel regt zouden ze nogthands kunnen vorderen, dat men hunne Jonkers in *Overijssel* begeerende verschreeven te worden, hier van ontheffe; legt men in *Overijssel* den vreemden dus ook niet iets op boven het geene men van de Inboorlingen vordert? Of is het niets, te moeten aentoonen, dat een Familie voor Ao. 1622. is verschreeven geweest?

hoe

hoe kort die tijd ook mooge ſchijnen, zo is nochtands zeeker, dat door dit Requiſite meer dan eene oude en irreprochabele Familie kan geweerd worden, die in *Zutphen* intusſchen zeer wel zou kunnen voldoen.

Is de manier, op welke men volgends Art. 5. van het Reglement van Ao. 1713. twee Jaeren conſecutief zijn fixum domicilium moet gehouden hebben, zo gemakkelijk?

Op andere plaetſen is genoeg, dat men, zo als men zegt, vuur en licht heeft gehad; doch dat voldoet hier niet; men moet die 2 Jaeren in perſoon binnen deeſe Provincie hebben doorgebragt, wordende alleenlijk maer gepermitteerd, *dat men nu en dan tot verrigting van zijne affaires buiten de Provincie mag gaen;* edog onder dit beding: *dat zulken afweeſen in de voorſchreeven 2 Jaeren niet zal koomen te excedeeren een half jaer*, zie gemelden Art. 5. van 't Reglement van Ao. 1713.

Laet dit Art. ſtreng geëxecuteerd worden, en men zal zien, hoe beſwaerlijk het aen vreemden, die zig binnen deeſe Provincie uit hoofde van huwelijken of Ervenisſen niet reeds hebben geëtablisſeerd, zal zijn om hier aen te voldoen; kunnende dus dit 5de Artikel des *Overijsſelſchen* Reglements de plaets bekleeden van het 8^ſte^ des *Zutphenſchen*; aengezien nu de *Zutphenſche* Edelen zig onderwerpen aen alles wat men in *Over-*

verijsſel gewoon is, den vreemden Jonkeren op te leggen, na inhoud van het Reglement daer ſtand grijpende, zo zou het zeer vreemd zijn dat de *Overijsſelſche* Edelen zouden begeeren onthefc te zijn van een Requiſite dat aldaer in de Graefſchap reeds zo lange van een ieder is gerequireerd, te meer dewijl als dan de *Zutphenſche* Ridderſchap met Regt zou kunnen doleeren, dat die van *Overijsſel* voor hunne Jonkers meer dan *gelijke regt* eiſchen, terwijl men intusſchen in deeſe Provincie onder anderen, bij het vergunnen van de Jagt aen nabuurige Riddermatigen, toont, wat men door een *gelijk regt* in diergelijke reciproque handelingen verſtaet, moetende bij voorbeeld een *Veluwsch* Jonker, alvoorens men hem permitteerd alhier te jaegen, eigenaer zijn van een gequalificeerde haveſaete en 25000 *fl.* aen Landgoederen, daer de Overijsſelſche Edelen in *Veluwe* met 18000 *fl.* blooте goederen zonder haveſaete volſtaen kunnen.

Dan vermits het niet moogelijk is de Reglementen van differente Ridderſchappen zodanig te egaliſeeren dat de voordeelen, als op een ſchael gewoogen, van beide zijden ſteeds volmaeckt gelijk zouden zijn, hangende het over en weeder établisſeeren der familien en dus het genieten van die voordeelen, voor het grootſte gedeelte af van de huwelijken en ervenisſen, die aen weederzijdſche Riddermaetigen, gelijk den Deducent ook gebeurd is, doorgaends en als bij toeval de aenleiding

ding tot die établissementen geeven; zoo is het, dat 'er geen algemeener en met de natuur der zaeke en billijkheid beeter strookende Reegel in deesen kan uitgedagt worden. dan die, welke door de Heeren Staeten in cas van admissie van vreemde Edelen van overlang is gevolgd en waerop bij de Ridderschap zelve in Haer E. M. missive aen die van *Veluwe*, zoo als boven getoond is, ook sterk is aengedrongen namelijk: *dat een ieder noodsakelijk moet voldoen aen de bijsondere Reglementen die plaets hebben in die Landen of Provincien daer hij begeert te worden verschreeven.*

Welken regel men steeds heeft geobserveerd, in het admitteeren van zoo veel vreemde familien; ook in de admisfie van den Heer *Elbert Antoni van Palland*, aengesien de Ridderschap van *Zutphen*, in het Declaratoir boven geproduceerd, niets anders beloofd heeft: dan de Overijsselsche Edelen te zullen admitteeren, *mits zig qualificeerende na de order des quartiers.*

Vermits men nu de Veluwsche, niettegenstaende de bekende difficulteit van hun Reglement, admissibel verklaerd; en een Zutphensche Familie, die daer toe niet meer geregtigd was, dan de Deducent, actueel heeft geadmitteerd, zoo zou het een hardigheid zijn, hem te weeren onder voorgeeven, dat men den Heer *van Campherbeek* weleer ook heeft afgeweesen, daer hij Deducent, niet alleen even zoo veel regt tot de admisfie heeft

als

als de Heer *Elbert Anthoni van Palland*, maer zig, het geen die Heer niet kon, daer en boven nog kan beroepen op zulke plechtige Declaratoiren, als hier voor zijn geproduceerd, die alleen genoeg zouden zijn, om des Deducents regt buiten bedenking te ſtellen, en de quaeſtie of een Zutphensch Jonker in deſe Provincie admisſibel is of niet, zoo het in twijfel kon getrokken worden, in zijn faveur te decideeren.

Doch het geval van den Heer *van Campherbeek* doet, als men het van nabij beſchouwd, niets ter zaeke en kan in geenerhande maniere in conſequentie getrokken worden;

Aengeſien dit een particulier geval is, zoo als blijkt, als men conſidereerd, dat men niet tegenſtaende gem. Heer *van Campherbeek* was afgewezen, de Zutphenſe Edelen Ao. 1733. neffens die van het Hertogdom *Gelre* alhier op nieuw heeft admisſibel verklaerd, zonder toen iets van die natuur, als men welgemelden Heer had opgelegd, van hun te requireeren, zijnde 'er daar en boven zeer valabele redenen om te denken, dat die Heeren, die de Reſolutie op het ſujet van den Heer *van Campherbeek* hebben genoomen, met geen mogelijkheid eenig oogmerk kunnen gehad bebben, om door die Reſolutie eenige verandering in het Reglement op de admisſie der Edelen te willen maeken.

Weshalven de Deducent te groote gedagten heeft, van U E. M. billijkheid, dan zig te kunnen

nen verbeelden, dat U E. M. eene Resolutie, die zoo zeer tot praejudicie is van zijn goed en beweesen regt, zouden willen maintineeren, zijnde het eerder te denken, dat men zig eens in het geval in quaestie hebbe kunnen abuseeren, dan dat al die vreemde Familles, ook die van de nog actueel ten Landdage compareerende Heeren *van Palland*, die hier zijn ingekomen uit Landen, daer men niet beloofd heeft de Overijsselsche Edelen te zullen admitteeren, na zodanig een Reglement, als Haer Ed. Mog. de Ridderschap deeser Provincie zelve zal gelieven voor te schrijven, zig tegens den inhoud der Reglementen alhier zouden hebben weten in te dringen.

De Deducent zal de oplossing van deeze zwaerigheid besluiten, met deeze aenmerkelijke woorden van de Heeren van de Ridderschap, te vinden in Haer Ed. Mog. Notulen op den 4den April 1732., en U Ed. Mog. verzoeken van het geene daer gezegd is, wegens de woorden *stand in de Regeering* te willen appliceeren, op de woorden *gelijk regt te genieten*; dit zijn Haer Ed. Mog. eigen woorden:

„ Vervolgens dat zoo het woord *stand* voor-
„ maels in het eene of andere geval al anders
„ mogte geïnterpreteerd zijn, sulks bij inadver-
„ tentie zoude moeten zijn toegekomen.

en wat laeger wordt 'er bijgedaen:

„ Im-

„ Immers en de in allen gevalle dat ſulks niet „ kan worden gehouden voor eene verandering „ in de Reglementen van de Regeeringe op het „ ſtuk van de admisſie der Edelen nogte in con- „ ſequentie getrokken ten voordeele van ande- „ ren, om teegen den inhoud van dezelve Re- „ glementen alhier ook verſchreeven te moeten „ worden" uit welke woorden men duidelijk ziet dat Haer Ed. Mog. zelven van opinie zijn 1mo. dat een ongewoone en nieuwe explicatie van de woorden van het Reglement een verandering in een grondwet der Regeering is 2do. dat zodanig eene verandering door een of ander geval waer in men zulke woorden al eens op een andere wijze mogt hebben uitgelegd niet kan of moet worden vooronderſteld geſchied te zijn; (het welk nog meer waar is als 'er aen zodanig eene Reſolutie de voorgaende expresſe verſchrijving of het conſent, en de aggreatie van den tijdelijken Erfſtadhouder ontbreeken) en 3tio dat zoo min zodanig een enkele explicatie in conſequentie kan worden getrokken om iemand teegens den inhoud der Reglementen te verſchrijven; dezelve ook al zoo min kan gebruikt worden om iemand die aen die Reglementen voldaen heeft tegens derzelver inhoud aen te weeren.

Dan ten tweeden, opperen zommigen eene zwarigheid tegèns de admisſie van den Deducent, van dewelke hoe wel zoo ras wederlegd als voorge-

gesteld, hij nochthands, om alles uit den weg te ruimen, met weinig woorden de ongegrondheid zal aentoonen.

Men zou, namelijk, den Deducent wel willen doen doorgaen, als niet admissibel in deese Ridderschap, en dat onder voorgeeven: „ dat hij met „ zijne quartieren aen het Zutphensche Reglement „ niet zou kunnen voldoen, en uit dien hoofde „ alhier niet eens als een Zutphensch Jonker wor„ den geconsidereerd, of kunnen jouisseeren van „ die voordeelen, waer toe de Edelen uit die „ Graefschap, in deese Provincie zouden moogen „ gerechtigd zijn ”.

Zoo het nu, om met regt een Zutphens Jonker genaemd en als zoodaenig geconsidereerd te worden, niet genoeg is, dat iemands Voorouderen (alleenlijk Vader en Grootvader als Militairen hier van uitgesonderd) in een onafgebrooken successie vier honderd jaeren onder de Edelen dier Graefschap zijn geteld; en zo het niet genoeg is, dat men het radicaele regt, om zijne Voorouderen in die qualiteit op te volgen, door zijne geboorte bezitte, dan moet de Deducent bekennen, dat hij niet kan begrijpen, wat dan een Edelman ergens Riddermatig zal kunnen maeken, dog rekent zig daerom niet minder bevoegd tot de admissie in de Ridderschap deeser Provincie, aengesien hij niets anders te bewijsen heeft, dan dat *zijne Voorouders* in dat Land, daer hij originair is, voor den jaere

1622. in een Ridderschap, die *een stand* in de Regeering maekt, en daer de Overijsselsche Edelen ook admisſibel in zijn, verschreeven zijn geweest.

Nergens, althands niet in den 2den art. van het Reglement, word gezegd, dat een vreemde, die hier begeert te worden verschreeven, eerst in de Ridderschap van zijn Land moet zijn verschreeven geweest, of alle de Requisiten hebben om het te kunnen worden; overmits met klaere woorden in denselven 1. art. wordt gestatueerd: dat ook verschreeven zullen worden zulke Edelen, die uit andere Landen inkoomen, daer *hunne Voorouders* zijn verschreeven geweest; wordende aldaer duidelijk onderscheid gemaekt tusschen die qualiteiten, die de vreemde Jonker, die hier begeert verschreeven te zijn, zelve, en tusschen die, welke zijne Voorouderen moeten hebben; van den eerstgemelden word gerequireerd, dat hij uit een Land of Provincie moet koomen, daer de Ridderschap een stand maekt; maer van de laetst gemelden moet worden beweesen, dat zij in die Ridderschap zijn verschreeven geweest.

En dat, om te oordeelen of iemand, die originair is uit een Land of Provincie, daer de Overijsselsche Edelen ook admisſibel zijn, beregtigd en gequalificeerd is tot de verschrijving in deese Provincie, men alleen moet zien, of desselvs Voorouderen aldaer verschreeven zijn geweest, word noch daer en boven buiten alle bedenken

ge-

gesteld door het vorige Reglement van anno 1622., zijnde, om de eigen woorden van de Heeren van de Ridderschap te gebruiken, de grondslag en het fundament, waer uit het voorsch. Reglement van anno 1713. op het stuk van de admissie der Edelen is genomen, en dus, zoo als Haer Ed. Mog. het ook begreepen, zeer geschikt om de waere meening van het eerstgemelde in een helder ligt te stellen.

Men behoeve, om hier van overtuigd te worden, maer alleen te zien welke persoonen bij dat Reglement van anno 1622. tot de verschrijving bevoegd verklaerd worden, zijnde eenvoudiglijk *de zulken, die haere Voorouders alhier of elders, daer de Overijsselschen ook geadmitteerd worden, zijn verschreeven geweest;* zie hier de eigen woorden van dat Reglement: „ Is bij „ Ridderschap en Steeden gemaeckt ende gearresteerd navolgende provisioneele order op de „ admissie der Edellieden. Eerstelijk zullen tot „ de Landdagen verschreeven worden, dewelke „ haere Voorouderen alhier in *Overijssel* ofte in „ andere Provincien en Landen, daer de onse gelijk regt genieten, tot Landdagen en bijeenkomsten zijn verschreeven geworden, mits dat de „ geene, die uit andere Provincien inkoomen, zullen hebben en bezitten eene oude adelijke Havezaete, enz. "

Wat word hier anders gesegd dan alleen dit:

 Al-

Alhier zullen verschreeven worden, dewelke haere Voorouderen hier of elders zijn verschreeven geweest ; dit is de heele inhoud van dat artikel.

In de allervroegste tijden, onder de Hertogen Graeven en Heeren deeser Landen, en zelvs eenigen tijd daer na compareerde een iegelijk, die als adelijk bekend stond, op de bijeenkomsten der Edelen; naderhand heeft men begonnen Reglementen te maeken, geschikt na den toestand of smaek van ieder Provincie, doch eenstemmig hier in overeenkomende, dat alle nieuw gemaekte Edelen voortaen zouden worden geweerd.

Men heeft in *Overijssel* dit voorbeeld al vroeg, zo als blijkt uit gemelde Reglement, gegeeven of gevolgd, en het *radicaele regt tot de verschrijving*, of met andere woorden, *de Riddermatigheid* of *de qualiteit van Riddermatige* alleen toegekend aen de zulken, die in deese Provincie of elders hunnen adeldom van hunne Voorouders hadden geeift, mits dat die geenen, die uit andere Landen inkwaemen, aentoonden, dat de adeldom, van Overijsselsche voorouders overgeerft, zo wel bij hun wierd gerespecteerd, als men hun geerfden adeldom hier doed.

En zo het Reglement van 1713. iets anders wilde dan dat van 1622, dan zouw het eerstgemelde de uitdrukkingen, die in het laetste voorkoomen, niet alleen niet gebruikt hebben, maer ook niet gesprooken hebben van *Edelen die uit ande-*

andere Landen of Provincien inkoomen maer van *Edelen die uit andere Ridderschappen inkoomen*, of iets diergelijk 'er bijgevoegd hebben, waer uit men klaerlijk zouw hebben kunnen zien, dat men in het Reglement van 1622. eenige verandering wilde gemaekt hebben. Immers is *uit een Land of Provincie in te koomen* van een ruime beteekenis en sluit in zig alle de Edelen die uit zo een Land of Provincie originair zijn, het zij de zelven verschreeven zijn of actueel kunnen worden of niet

En dat Haer Ed. Mog. de Ridderschap deeser Provincie ongetwijfeld van opinie zijn, dat men in een Provincie Riddermatig kan zijn, en den naem draegen van een *Edele van die Provincie*, al is het dat men actueel weegens het missen van een of andere qualiteit nog niet gequalificeerd is, om in persoone aldaer geadmitteerd te worden, *zoo maer de voorouders aldaer zijn verschreeven geweest*, blijkt 1mo. onweedersprekelijk hier uit, dat Haer Ed. Mog den meermalen gemelden Heere *Otto Ernst van Heuvel*, den Vader van den nog in leeven zijnde Heere van *Weseveld*, die van de Roomsche Religie was (zijnde dit alles aen den Deducent door die famille zelve gecommuniceerd) dat zeg ik, Haar Ed. Mog. deesen Heer, niet teegenstaende hij om zijn geloof in persoone niet admissibel was, eevenwel als een Overijsselsche

Riddermatige hebben geconſidereerd, door aen zijn Hoog Welgebooren niet alleen het bewuste Declaratoir te verleenen, maer zelvs een allernadrukkelijkste brief van voorſchrijving, uit welke men duidelijk kan zien, dat Haar Ed. Mog. den Heere van *Heuvel* voornoemt wel deegelijk voor een Overijsſelsch Riddermatig Edele houden, van zijn zaek Haer Ed. Mog. en der gantſche Ridderſchap eigen zaek maeken, en zelvs in cas van verdere verwijgeringe dreigen een *gelijke* Reſolutie te willen neemen van ook geene Veluwſche Edelen in deeſe Provincie te verſchrijven; zie dit alles breeder in den bewuste misſive en den reſponſive op den zelven.

De Deducent is thands juist eeven zoo Riddermatig in de Graefſchap *Zutphen* als de Heer van *Heuvel* toen hier was, kunnende hij zijne nog onopgezwoorene, doch oud-adelijke quartieren eeven zo gemakkelijk, op meer dan eene wijſe, doen op zweeren, als de Heer van *Heuvel* zijn geloof zouw hebben kunnen afzweeren; wat meer is!

De Deducent reekent zig in der daed meer; ja vrij meer Riddermatig in gem. Graeſſchap als de Heer van *Heuvel*, nog Roomsch zijnde, in *Overijsſel* was, wordende zijn Hoog Welgebooren en door den ſin, en door de woorden, des Overijsſelſchen Reglements geweerd; daer den Deducent in *Zutphen* de woorden alleen maer obſteeren,

over-

overmids hij, agt adelijke quartieren hebbende, door het woord *opgezwooren* alleen word buiten gehouden, zijnde bij de eerste instelling van dit Reglement met geen ander oogmerk gevorderd, dat de agt quartieren in stiften of Ridderschappen enz. na voorafgegaene beëdigde attestatie van twee of meer bekende Edelen moesten zijn *gerecipieerd*, of met een ander, en in deeze zaeken gebruikelijk woord *opgezwooren* geweest, dan alleen om dat men dit aenzag als de zekerste en gereedste preuve van Adeldom. Nu zou de natuur der zaeke zeekerlijk vorderen, dat men den Adeldom zijner Quartieren op andere even voldoende wijsen kunnende toonen, dan ook even zeer zou dienen geadmitteerd te worden; dog men houd zig reeds van overlang aen de woorden van de Wet en eischt na den letter, dat van alle Quartieren den Adeldom op die wijse en niet anders moet worden getoond, zonder nogthands de Quartieren, die uit Landen komen, daer men geene opzweeringen kent, voor minder adelijk te houden. Dus ziet men, dat den Deducent in *Zutphen* niets essentieels manqueert, en alleenlijk in iets, dat even zo toevallig is als het belijden of veranderen van een Religie, het bezitten van een Havesaet, het domicilium en meer andere dingen, eenig opstakel vind.

2do. Toonen Haer Ed. Mog. de Staeten dezer Provincie zelve, dat alleen *in genere* door Rid-

dermatigen verstaen worden *zulken, wier Voorouders verschreeven zijn geweest*, onaengemerkt de personeele qualificatie; overmits Haer Ed. Mog. in derzelver Reglement op de Jagt Art. 1. zelve zeggen:

„ Dat niemand in Hooggemelde Provincie tot „ de Jagt zal geregtigd zijn als die in de Ridder- „ schap van dezelve beschreeven ofte anderzints *voor* „ *Riddermatig daer inne bekend zijn* &c.

En Haer Ed. Mog. vergunnen aen de Roomsche Edelen uit hoofde hunner geboorte de Jagt incontestabel, waer uit men klaer kan concludeeren, dat zij, hoewel in persoon niet admissibel in de Ridderschap, door Haer Ed. Mog evenwel uit hoofde hunner voorschreeven Voorouderen voor Riddermatig gehouden worden, gelijk dit in *Zutphen*, *Veluwe*, *Nijmegen* en elders ook zo word begreepen. De Deducent zal hier nog alleen maer bijvoegen, dat het *Zutphensche* Reglement zelve, dezulken, wier Voorouderen zijn verschreeven geweest, *inheemsche*, en dier Voorouders niet zijn verschreeven geweest, *uitheemsche* noemt; en dat men aldaer geen zwaerigheid maekt om Declaratoiren van reciproque admissie te verleenen aen *Zutphensche* Edelen, waer van bekend is, dat de Quartieren niet adelijk, ik zwijge van niet opgezwooren zijn; waer van echter de Deducent, om eens anders afkomst niet te taxeeren, liefst geen voorbeelden zal bijbrengen.

En

En wat wijders des Deducents Quartieren betreft; om alle verkeerde opvattingen, die hem of den zijnen te eeniger tijd nadeelig zouden kunnen zijn, tegen te gaen, zo zal de Deducent, hoewel het bij het geval in quaestie niet hoort, met korte woorden zeggen, dat in der daed al zijn Quartieren thands nog niet aen het *Zutphensche* Reglement zouden kunnen voldoen, aengezien dat Reglement vordert, dat de 8 Quartieren van die begeeren verschreeven te worden, niet alleen adelijk maer ook opgezwooren moeten zijn in Ridderschappen of stiften &c.

Nu gebeurt het den *Zutphenschen* Edelen dagelijksch dat ze een of ander Quartier voeren, dat wel adelijk is, doch niet is opgezwooren; 't zij het zelve originair is uit een Land daer men nog Ridderschappen noch Stiften noch Opzweeringen kent; 't zij dat de opzweering niet te vinden is; in welke gevallen het gewoone middel is, dat men een Dogter of Zuster, die zodanig Quartier voeren, in eenig Stift ziet te plaatsen of zelvs ziet in eenige Ridderorder te komen en op deese wijse een Quartier te laeten opzweeren en qualificeeren, om vervolgens aen het *Zutphensche* Reglement te kunnen voldoen, en dit is juist het geval van den Deducent, die een ieder defieert van aen hem te toonen, dat een eenig van zijne agt Quartieren niet van zeer goeden Ouden Adel zou zijn.

Maer al waeren des Deducents Quartieren al

eens zoo gesteld, dat alle hoop om ooit aan 't *Zutphensche* Reglement te kunnen voldoen, volstrekt waere afgesneeden en hij in persoon daer nooit zou kunnen worden geadmitteerd, wat bewijst dit teegens hem in cas van admissie in deese Ridderschap? Is niet klaer beweesen *dat ieder Jonker moet voldoen, niet aen de Reglementen van dat Land of Provincie, waer uit hij koomt, maer daer hij begeert verschreeven te worden?*

Waer uit blijkt toch, dat een vreemd Jonker eerst in dat Land, waer uit hij koomt, moet zijn verschreeven geweest, of alle Requisiten moet hebben om het te kunnen worden, voor en aleer hij hier admissibel zou zijn? wel word de actueele verschrijving in de Voorouderen gerequireerd, en niet zonder reede; men wilde namelijk hier door den nieuw gemaekten adel de pas affluiten om zig hier in te dringen; doch het zelvde van den Jonker voor zijn persoon te willen eisschen zou absurd zijn; bij voorbeeld, men stelle eens, dat onze *Overijsselsche* Edelen, die den Roomschen Godsdienst nog belijden, zig in de *Ceulsche* of *Munsterche* Ridderschappen, daar de Edelen uit deeze Provincie komende, zo Roomsche als Protestantsche geadmitteerd worden, begeerden te laeten verschrijven, doch dat men hun daer wijgerde onder voorgeeven, dat zij hier aan het *Overijsselsch* Reglement, het welk vordert, dat men gereformeerd is, niet kunnende vol-

voldoen, daerom als geen *Overijsselsche* Edelen konden worden aengemerkt, en dus ook niet konden jouisseeren van die voordeelen, waer toe de *Overijsselschen* anders in die Landen geregtigd zijn, zou men zig niet over de onnozelheid van die chicane moeten verwonderen? Een ander voorbeeld! Een Gereformeerd Edelman, wiens Voorouders voor den Jaere. 1622 in een Roomsche Ridderschap, daer de *Overijsselschen* ook admissibel zijn, waeren verschreeven, versoekt hier te worden geadmitteerd, zou het niet belagchelijk zijn van deesen te eischen, dat hij op den zelven tijd Roomsch zou zijn, om te kunnen voldoen aen Requisiten van die Ridderschap waer uit hij originair is, en teffens Gereformeerd om alhier admissibel te zijn. Eene stelling nu daer ongerijmdheeden uit voortvloeien, kan onmogelijk aen U Ed. Mog. worden toegeschreeven; en dus moet een ieder zig qualificeeren na inhoud der Reglementen, die plaets hebben daer hij begeert te worden verschreeven. In *Overijssel* is het Reglement van 1713 de eenige rigtsnoer en Regel, die men in de verschrijving der Edelen volgt en dat Reglement eischt nergens, dat men 8 opgezwooren Quartieren hebbe of Roomsch zij, gelijk 'er in de hier voor bijgebragte Declaratoiren, waer in de *Zutphensche* Edelen met name admissibel zijn verklaerd, ook geene andere Conditie is uitgedrukt, dan alleen deese eene: *datze voldoen moesten aen de Reglementen alhier beraemd en vastgesteld.*

En

En hoewel de Deducent in persoon in *Zutphen* niet is verschreeven, zo toond nochthands de Ridderschap dier Graefschap, dat hij haer niet vreemd en indifferent is, vermits dezelve de moeite wel heeft willen neemen van den Deducent te voorzien, en te begunstigen met het geproduceerde Declaratoir, en hem hierdoor in staet te stellen, om aen het *Overijsselsche*-Reglement te kunnen voldoen.

ADVIS van den Heer Professor JORDENS.

Aen mijn ondergeschreeven zijnde voorgesteld twee opgekoomene bedenkingen over het voorgenoomen verzoek van admissie van den Hoog Welgebooren Heer J. D. *Baron* VAN DER CAPELLEN tot de verschrijvinge in de Ridderschap deeser Provincie, als namelijk:

1mo. Dat zijn Hoog Welgebooren, vermids deszelvs Quartieren niet aen alle Requisiten van 't *Zutphensche* Reglement voldoen, in de Graefschap *Zutphen* in de Ridderschap niet zoude admissibel zijn; en

2do. Dat een vreemde, in de Graefschap *Zutphen* begeerende verschreeven te worden eene Havesaete, bij Huwelijk of Succesfie verkreegen, moet

moet bezitten, en dat daerom de Heer *van Campherbeek* ook voormaels zoude zijn afgeweesen.

Ende bij mij in serieuse overweeginge genoomen zijnde, dat om te oordeelen, of Hooggem. Heer VAN DER CAPELLEN in de Ridderschap van *Overijssel* admissibel is, men zien moet, wat het Reglement deeser Landschap van eenen vreemden Edelman, alhier verzoekende verschreeven te worden, ende niet wat het Reglement van de Graefschap *Zutphen* van eenen Jonker, aldaer de verschrijvinge in de Ridderschap verzoekende, vordert, ende gevolglijk, of zijn Hoog Welgebooren aen de vereischtens van het *Overijsselsche*, ende niet of hij aen de vereischtens van 't *Zutphensche* Reglement, voldoen kan, mitsgaders, dat zijn Hoog Welgebooren aen het vereischte bij Art. 2., raekende de Admissie der Riddermatigen deeser Provincie, in andere Provincien of Landen geöordeeld zal moeten worden voldaen te hebben, als hij beweesen heeft, dat zij in de Graefschap *Zutphen* in de verschrijvinge toegelaeten worden, mits aen de Requisiten van 't *Zutphensche* Reglement voldoende; zoude ik ondergeschreeven, *salvo saniori judicio*, van advise zijn, dat om geene van de twee vooren gemelde bedenkingen de Heer VAN DER CAPELLEN uit de verschrijvinge in de Ridderschap van *Overijssel* kan of behoore geweerd te worden, maer dat zijn Hoog Welgebooren aen alle de vereisch-

eischtens van het welbekende *Overijsselsche* Reglement van 1713. voldoende, ongeëigt deselve bedenkingen daer toe behoore toegelaeten te worden.

Ita censeo Daventriae ad d. 27. *Nov.* 1769.

(was get.)

GEORG JORDENS.

ADVIS van den Heer Doctor Fabius.

De ondergeteekende Advocaet met alle attentie overwoogen hebbende de nadere voorgekoomene bedenkingen over de admissie van den Heer van der Capellen tot de verschrijvinge in de Ridderschap van *Overijssel.*

1mo. Als of zijn Hoog Welgebooren, vermits deszelvs Quartieren niet alle aen de Requisiten van 't *Zutphensche* Reglement voldeeden, in die Graeffschap niet zou admissibel zijn; en

2do. Dat een vreemde in de Graeffschap *Zutphen* begeerende verschreeven te worden, een Havezaete bij Huwelijk of Succesfie moet bezitten en dat daerom de Heer *van Campherbeek* ook voormaels was afgeweezen.

Zoude

Zoude, *salvo meliori judicio*, van advis zijn, dat deeze objectien opgem. Heer VAN DER CAPELLEN, uit de verschrijving in de Ridderschap van *Overijssel* in geenen deelen uitsluiten, nemaer dat zijn Hoog Welgebooren voldoende aen de Requisiten van 't *Overijsselsche* Reglement met Regt de admissie in de Ridderschap van *Overijssel* versoeken kan, gelijk desnoods breeder zou kunnen worden geadstrueerd.

Aldus geadviseerd in Zwol den 18. Aug. 1769.

(was get.)

A. N. FABIUS Dr.

ADVIS van de Heeren METELERCAMP, HUBERT en HERWEIJER.

Gezien en met alle attentie bij ons ondergeschreeven geëxamineerd een Request ende Deductie cum documentis voor de Heer J. D. VAN DER CAPELLEN ten fine van admissie in de Ridderschap van *Overijssel*.

Ende nader gevraegd zijnde of ook de verweigerde admissie van den Heer *van Campherbeek* in consequentie kan getrokken worden, om den Heer

Heer Deducent alhier uit de Ridderschap te weeren; alsmede of de tweede zwaerigheid, en het voorgeeven, dat den Deducent met zijne Quartieren aen het *Zutphensche* Reglement niet zoude kunnen voldoen, ook zoude kunnen obsteeren.

Dunkt ons (onder correctie van beter gevoelen) dat nog het eene nog het andere poinct met eenig fundament aen den Heer Deducent kan hinderlijk zijn om redenen in die voorschreeven Deductie in het breede geallegeerd, welke desnoods nog meer zouden kunnen geëxtendeerd worden.

Zwoll den 19. Januarij
1770.

(was get.)

R. M: METELERCAMP. H: HUBERT.

Campen den 20. Janu.
1770.

(was get.)

G. A. HERWEIJER.

C.

EXTRACT uit het Register der Resolutien van Ridderschap en Steden de Staeten van OVERIJSSEL.

Zwol den 18. April 1749.

De Heeren van *Coeverden* tot *Rande* en andere hunner Edele Mog. Gecommitteerden tot het examineeren der ftukken van de Heeren Edelen, welken op de poincten van uitfchrijving verzoeken verfchreeven te worden tot deeze Vergadering, hebben ter Vergaderinge gerapporteerd dat van advijfe zouden weezen: Dat *Gerrit Maurits van Hemert*, nader door een Certificaet en Refolutie van de Heeren Staeten van de Provintie van *Utrecht* zoude moeten aentoonen, dat deszelfs Familie aldaer voor Riddermaetig erkend is, en deszelfs voorouderen in het Lid van de Heeren van de Ridderfchap geëligeerd en geadmitteerd geweest zijn, en in de Staetsvergaderingen wegens het gemelde Lid van de Ridderfchap verfcheenen, votum & feffionem gehad hebben en dat de Deducent het zelve bij een te doene electie als nog zoude kunnen en moeten hebben. Ten tweeden, dat bij behoorlijke acte zal hebben uittebrengen, dat alle Riddermatige

Edelen uit de Provincie van *Overijssel* in de Ridderschap van de Provintie van *Utrecht* op het geannecteerde Reglement van *Overijssel* van den 5. April 1713. reciproce geadmitteerd en aengenomen zullen worden. Waer op gedelibereerd zijnde, is goedgevonden, het zelve Rapport mids deezen te agreëren en te converteeren in eene Resolutie (*) van Ridderschap en Steden.

(*) Het Reglement op de verschrijving der Edelen is in *Overijssel* een Grondwet, zie het laetste art. van dat Reglem. de Ao. 1713. Het kon dus niet veranderd worden dan na expresse voorafgaende verschrijving van alle de Leden van Staet. En sederd de herstelling der Stadhouderlijke Regeering werdt daer, volgens het Reglem. op de Regeering der Provintie, boven dien nog toe vereischt de *aggreatie en approbatie van den Heere Erfstadhouder in der tijd.*

Dit een en ander ontbrak aen deese Resolutie, die eene gantsche omkeering maekte in de admissie van vreemde Edelen.

D.

EXTRACT uit het Register der Resolutien van Ridderschap en Steden de Staeten van OVERIJSSEL.

Zwol den 16 April 1773.

De Heeren van *Coeverden* tot *Rande* en andere hunner Ed. Mog. Gecommitteerden tot het examineeren der stukken van de Heeren, die bij de pointen van uitschrijvinge verzogt hebben verschreeven te worden, hebben ter Vergaderinge gerapporteerd, dat, geëxamineerd hebbende de stukken overgegeeven door *Gerrit Maurits van Hemert* verzoekende verschreeven te worden van den Kritenberg in Zalland, bevonden hadden, dat dezelve, onder anderen, niet hadde voldaen aen den tweeden artikel van de Resolutie van Ridderschap en Steden van den 5. April 1713, en dat dus voor als nog niet zoude behooren en kunnen geadmitteerd worden.

Waerop zijnde gedelibereerd hebben de Heeren van de Ridderschap zig met het voorschreeven Rapport geconformeerd en hebben de Heeren Gedeputeerden van de Steden aengenomen zig hier op nader te verklaeren.

De Heeren van *Voerst tot Alerdink en Capellen van Breedenhorst* zullen zig hier over nader verklaeren.

Welgemelte Heeren hebben nog gerapporteerd, dat geëxamineerd hebbende de deductie en stukken van J. H. VANDER WIJCK, verzoekende de verschreven te worden van *Stoevclaer*, bevonden hadden, dat hij niet en hadde bewezen, dat de Familie van VANDER WIJCK adelijk was, nog ook dat hij van zoodaene Familie descendeerde, en eindelijk in het generael niet en hadde voldaen aen het Reglement op de admissie der Heeren Edelen van 5. Apr. 1713. en zouden van advise zijn, dat dezelve dus behoorde te worden afgewezen.

Waar op zijnde gedelibereerd is daer op gedisponeerd als op het voorige Rapport (*).

(*) Zie boven bl. 169 en beneden bl. 174.

EX-

E.

EXTRACT uit het Register der Resolutien van Ridderschap en Steden de Staeten van OVERIJSSEL.

Deventer den 21. Maert 1774.

De Heer VAN DER CAPELLEN TOT DEN BREEDENHORST heeft zijn Advijs op de Admissie van *G. M. van Hemert van den Krijtenberg* ter Vergaderinge voorgeleezen, zo als het zelve deezen is geïnsereerd.

(*Fiat insertio.*)

EDELE MOGENDE HEEREN!

De ondergetekende in de Genealogie van den Heere *van Hemert tot den Krijtenberg* (die ook trouwens reeds voor lang de nauwkeurige toets bij de Heeren van de Ridderschap heeft doorgestaen) geen defect vindende, maer het Hem, onder verbeeteringe, voldoende beweezen toeschijnende, dat die Heer wettig afstamt van *Jan van Hemerten*, die, zo wel als zijn Broeder *Reijer van Hemerten*, voor den gerequireerden tijd in de Ridderschap van *Utregt* zijn verschree-

ven geweest; en daerbij confidereerende, dat zijne Doorlugtigste Hoogheid de Heer Erfstadhouder in de bekende Acte, te vinden in U Ed. Mog. Notulen van den 3. Maert 1772. en betreffende het tusfchen de Ridderfchap en de Steden gereezen verfchil over den waeren zin en interpretatie van het *gelijke regt* in den tweeden Artikel van het oude Reglement op de admisfie der Edelen voorkoomende, duidelijk heeft gelieven te bepaelen en te decideeren:

„ Dat aen de woorden *gelijk regt genieten*, „ voorkoomende in het tweede Artikel van het „ Reglement, naer den aert der zaeke en agtervolgends den duidelijken teneur en context van „ hetzelve Reglement geen anderen zin of meening kan worden geattribueerd of gegeeven, „ dan dat daerbij bedoeld word *eene reciproque* „ *Admisfibiliteit van wederzijdsche Edelen in te-* „ *genoverstelling van eene directe uitfluiting*, zo- „ danig en in deezer voege, dat de Edelen van „ *Overijsfel* in die Provincien, Landfchappen en „ Quartieren, waeruit de Adfpiranten tot de *O-* „ *verijsfelfche* Ridderfchap afkomstig zijn, vol- „ doende aen het voorfchrift der Reglementen, „ welke op de verfchrijvinge der Edelen in die „ Provintien, Landfchappen en Quartieren re- „ fpectivelijk vigeeren, aldaer wegens of ter zae- „ ke van hun Vreemdelingfchap niet uitgeflooten, „ maer NB· *Admisfibel* moeten zijn: en dat te-

gen

„ gen deezen waeren zin der opgemelde woorden
„ van geene uitwerking zijn kan de Refolutie
„ bij Ridderfchap en Steden ten jaere 1749. in
„ het geval van *G. M. van Hemert* genomen (†)
„ als dewelke geheel *buiten*, zo niet *tegens* den
„ letter van het voorfchr. Reglement difponee-
„ rende, ook bij defect van de expresfe Appro-
„ batie en Agreatie van den Heer Erfftadhouder
„ in der tijd, bevonden wordt ten eenemael ge-
„ deftitueerd te zijn van het Requifit, het welk
„ tot de legislative operatie van dusdanig befluit,
„ ingevolge de fundamenteele wet op de Erfftad-
„ houderlijke Regeering in de Provintie volftrekt
„ noodig was geweest:

Zo zoude de onderget. van advijfe zijn, dat de Poftulant, nadat de reciproque Admisfibiliteit onzer Edelen in de Provintie van *Utrecht* in forma zal gedoceerd hebben, tot de verfchrijving in onze Ridderfchap zou dienen toegelaeten te worden.

(was get.)

J. D. VAN DER CAPELLEN.
TOT DEN BREEDENHORST.

F.

(†) Dit is dezelfde *G. M. van Hemert*, die zig, niettegenftaende deze verklaering des Stadhouders, tot deeze uure toe, nog uit de Ridderfchap van *Overijsfel* gefloten ziet.

F.

EXTRACT uit het Regiſter der Reſolutien van Ridderſchap en Steden de Staeten van OVERIJSSEL.

Deventer 21. Maert 1774.

De Heer VAN DER CAPELLEN TOT DEN BREEDENHORST heeft ter vergadering voorgeleezen en voorts overgegeven zijn advis omtrent de Admisſie van JAN HENDRIK VAN DER WIJCK *van Stoevelaar* op de Deductie in den voorleden jaere (*) overgegeven, zo als hetzelve dezen is geinſereerd.

Fiat inſertio.

EDELE MOGENDE HEEREN!

De ondergetekende de Deductie en Stukken door den Heere *van der Wijck*, ten fine van admisſie in de Ridderſchap deezer Provintie, aen U

(*) Zie boven bl. 172. Alles, wat verder over de de Admisſie van den Heer VAN DER WIJCK is voorgevallen, is te vinden in de Jaerboeken van 1775, bl. 1014—1107.

U Edele Mog. gepræfenteerd, meer dan eens, zo nauwkeurig als hem doenlijk was, hebbende onderzogt en alle de Argumenten door dien Heer tot Appui van zijn zaek, en de zwaerigheden daer tegens ingebragt (voor zo verre die aen hem bekend zijn) hebbende overwogen; zo vindt hij zig gedrongen, om, hoe ongaerne ook, van het rapport, door de Heeren Gecommitteerden tot de Admisfie der Edelen op den 16. April 1773 in deezen uitgebragt, gantfchelijk te moeten verfchillen, aengezien hij, door de evidentie, die hij vermeent, dat in de bewijzen, van den kant des Deducents geproduceert, doorftraalt, zodaenig is getroffen, dat het hem niet meer vrijftaet aen de Adelijke afkomst en de regtmatigheid van deszelfs prætenfie en verzoek te mogen twijffelen.

Hij rekent zig uit dien hoofde van 't geen hij U Edele Mog., der Juftitie en zig zelven fchuldig is verpligt aen U Ed. Mog. fchriftelijke rekenfchap te geeven van de redenen, die Hem tot dat gevoelen beweegen en van den weg, dien hij heeft gehouden, om, zo veel in hem was, alle dwaling te vermeiden, in een zaek, daer aen den eenen kant het belangende voorregten van het Corps, daer hij de eer heeft een Lid van te zijn, maer ook, aen den anderen de ftaet en rang, die eene talrijke Familie in 't vervolg in onze burgerlijke Maetfchappij zal houden, zo direct in betrokken zijn.

Zijn eigen oordeel en den ongevoeligen invloed van opgevatte opinien mistrouwende, zo was zig aen kundiger te addresſeeren, het veiligst middel om niet van 't ſpoor te raeken. —

De in Jurisprudentia Heroica zo zeer ervaren Heere *van Schuler* (†) te *Utrecht* was het, aen wien de ondergetekende met toezending der Stukken eenvoudig voorſtelde: of de Deducent uit dezelven (de authenticiteit vastgeſteld zijnde) zijne afkomst van de Familie van *van der Wijck van Neuhaus*, naer genoegen, en zo als in rechten beſtaenbaer is, beweezen had?

Op deeze vraeg had zijn Hoogwelgeb. de vriendelijkheid van zijne gedagten ampel en nadrukkelijk mede te deelen zo als te zien is, in deeze nevensgaende authentique copie, die de ondergetekende verzoekt, dat tot zijn' eigen' decharge, en om dat de redenen, waerom hij van zo veele Leden deezer Vergadering moet verſchillen, daar in omſtandig ontvouwd worden, ter Griffie dezer Provincie, neffens de gecopieerde Stukken van den Deducent, moge geplaetst worden.

De bewijzen die den ondergetekende klemmende en de zaek alleen voldingende voorkomen, zijn deezen,

Onafhangelijk van het in de Deductie vermelde ge-

(†) N. N. Jaerb. 1775, bl. 1085 — 1098.

geſchil, raekende de Munſterſche Erbmannen, als mede van de vooronderſtelling, dat *Herman van der Wijck*, die te *Nede* blijkt gewoont te hebben, en de ontwijffelbaere Stamvader van den Deducent te zijn, een van de twee, in 't begin der voorige Eeuw, hun Vaderland en Stamhuis *Neuhaus*, om de Protestantſche Relige, verlaeten hebbende, Ridderboortig zou zijn geweest, en diergelijke aen de hoofdzaek niets af- of toedoende pointen, zo ſchijnen egter den ondergeteekenden deeze volgende Stukken klaer beweezen, en geen diſput onderhevig te kunnen zijn; als

1. Dat *Hendrik van der Wijck* Heer van *Neuhaus* van die Ridderſitz of Haveſaete voor den Jaere 1622, in de, eenen Stand in de Regeering maekende, *Osnabrugſe* Ridderſchap, is verſchreven geweest, en als zodanig ten Landdage gecompareerd heeft, zie dit (U. 2.) zich refereerende tot het geen over de geloofwaerdigheid van het Document ſub O. 2. in de Deductie, maer voor al in 't beredeneerd Advis van de Heere *van Schuler* uit gezonde en redelijke regtsbeginzelen is bijgebragt en aengedrongen, en zig zelven door oculaire inſpectie gerust geſteld hebbende niet alleen wegens de oudheid en aenzienlijkheid van gemelde Document, maer ook dat het waerlijk met de hand van *Godfridt Nierman*, Paſtor te *St. Vit* is geſchreven: zo houd hij het voor eeven zeker, dat

2.

2. Bovengezegde *Hendrik van der Wijck* tot *Neuhaus* een Zoon heeft gehad, die Ao. 1563 gebooren, en Ao. 1614 getrouwd is met *Anna van Raben.*

Niet kunnende gouteeren de ſtelling, dat Doop-, Trouw- of Ledemaeten-Boeken van zekere jaeren geen geloof zouden meriteeren, om dat zij niet verder gaen of niet eerder beginnen dan zij doen, waer in het zo genaemd defect van die van *Nede* alleen beſtaet, en niet in eenige defectuoſiteit of verminktheit van exemplaren, die ook zelfs nog het exteerende niet zou devitieeren, maer, ſalvo meliori, van begrip zijnde, dat Publique Regiſters, voor zo verre zij exteeren, altijd bewijzen, het geen zij bevatten, hoe klein de Periode van tijd ook zij, waertoe zij relatif zijn, zo denkt de ondergetekende het uit hoofde van (M. 1.) eene beweezene zaek, dat

3. Te *Nede* Ao. 1616 en vervolgens zekere *Herman van der Wijck* heeft gewoond, die ter Vrouwe had *Anna* (of volgens de eenvoudigheid der tijden met den zelfden den naem *Anneken*) *Raben* genoemd, die daer Kinderen hebben laeten doopen, bij wier doop bekende Edelen hebben geäſſiſteerd, en met wier Afſtammelingen zo min, als met gezegde *Herman van Wijck* zelven, insgelijks bekende Edelen geen zwaerigheid hebben gemaekt zig te vermaegſchappen: als mede dat die *Herman van der Wijck* en *Anna Raben*

4.

4. Een Zoon hebben nagelaeten met naeme *Derk*, die uit het Ledemaeten- en Communicanten-Boek van *Nede* ten tijde van den Predikant *Westenberg* (wiens leeftijd door het insgelijks onder (M. 1.) aengehaelde Doopboek, als blijkende daer uit Ao. 1630. bij den doop van een Zoon van *Herman van der Wijck* en zijn Vrouw *Anna* geässifteerd te hebben, word bepaeld) beweezen word, gehuwd te zijn geweest aen *Geesken toe Linteloe*, en uit dit huwelijk geprocreëerd te hebben een Zoon, genaemd

5. *Johannes van der Wijck*, getrouwd met *Margareta Michorius*, dewelke als verwandte assifteerden bij den Doop van *Geesken van der Wijck*, Dochter van *Coenrad van der Wijck*, die Zoon was van eerstgem. *Herman van der Wijck* en *Anna Raben*: verder dat deeze *Joh. van der Wijck* (naderhand Scholtus te *Raalte* en volgens R. 1. en R. 2., vergeleeken met R. 4. en R. 5. dezelfde Perfoon, die onder S. 1. ten tweedenmael is in den egt getreden met *Elifabeth Bloemert*) uit dit Huwelijk volgens (S. 2.) Vader werdt van

6. *Berent Hendrik van der Wijck*, die ingevolge T. uit *Anna Margareta Klint*, naliet

7. *Jan Hendrik van der Wijck* den Deducent in deezen, waermede dus, na de opinie van den ondergeteekenden beweezen zijnde, dat de Deducent afftamd van eerstgemelden *Herman van der Wijck* en *Anna Raben*, die Ao. 1616 en vervol-

gens

gens te *Nede* voorkomen: zo is de nog overschietende vrage, of deeze *Herman van der Wijck* en *Anna Raben*, in der daed dezelfde Persoonen zijn, die Ao. 1614. op het Adelijke Huis *Neuhaus* blijken met elkander getrouwd te zijn.

De ondergeteekende considéreerende, dat hier de quæstie niet is, of 'er andere soort van bewijzen had kunnen worden ten voorschijn gebragt, maer dat het 'er alleen maer op aenkomt of het geen door den Deducent wordt geproduceerd in welgestelde Rehtbanken volstaen kan, en U Ed. Mog. teffens verzoekende, van niet uit het oog te willen verliesen, dat men hier verzeert, niet in het prouveeren van eene Mathematische of soortgelijke waerheid, maer van eene Historische, die eeniglijk op getuigenissen steunende, en dus nooit verder kunnende gebragt worden, dan tot eenen genoegzamen, hoe wel tot onze overtuiging billijk eischenden graat van probabiliteit, in haeren aert niet vatbaer is voor eene eigelijk gezegde demonstratie uit grondbeginselen, wier tegengestelde onmogelijk is.

Zoo is het dat hij ondergetekende uit hoofde van hetgeen in de Deductie zelve, als ook in het advijs ven den Heere Pag. 9. (waer toe hij zig refereert) voorgedragen en kragtig aengedrongen is, zig niet kan voorstellen, dat zo veele dingen als gelijkheid van leeftijd, naem en wapen, beide onder het oog van de regte familie gevoerd, van rang en andere omstandigheden des gemeenen levens zonder eenige ge-

fun-

fundeerde objectie tegens de waerschijnlijkheid der gebeurtenis (komende *Hermans* Huwelijken in zijnen hoogen ouderdom nog ook de zogenaemde onwaerschijnlijkheid dat men in ruim twee Jaeren niet zijn Vaderland zou kunnen verlaeten, van geloof veranderen, trouwen, kinderen teelen en zig in een nabuurig Land etablisseeren, bij den ondergetekende in geene aenmerking) hij zegt, dat zo veele omstandigheeden zouden zaemen loopen en nogthans een diversiteit van persoonen plaets hebben. ——

De uitwerkselen van een en 't zelfde bewijs op verscheiden Persoonen blijken hier uit zeer verschillende te zijn: bij den ondergeteekende heeft het in zijn geheel en alle betrekkingen beschouwd eene diepe overtuiging gemaekt, bij veelen Uwer Ed. Mog. nauwlijks eene præsumtie, terwijl 't bij anderen in 't geheel geen reflectie heeft gemeriteerd.

'Er is dan niets op, dan dat in eene zaak van die natuur een ijder zijn eigen licht volge, het welk de ondergetekende doende, en het daar voor houdende, dat de Deducent aen alle de Artikelen van het oude Reglement (waerna hij oordeelt, dat deszelfs zaek alleen moet worden gejugeerd, om dat volgens de eenvoudigste Regtsbeginselen, *wetten nooit rugwaerds kunnen werken*) voldaen heeft, uitgezonderd het bewijzen van den eigendom zijner Havezate, en van de reciproque admissibiliteit onzer Edelen (eene essentieel Artikel van eene onzer Grondwetten, waerin de Resolutie in den jaere 1714 op sujet van den Hee-

re

re *van Huffel*, door de præſente Leden, zonder de expresſe verſchrijving der overigen, en dus tegen dien nadrukkelijken 6. Art. van het Reglement op de Regeering van 1705 genoomen, niet kan gerekend worden eenige verandering te hebben gemaakt, aengezien volgens de bekende fundamenten onzer Regeering de Souverainiteit niet is bij de Heeren praeſenten ten Landdage, maer bij de Ridderſchap met de Steden zelven, die in vollen getale niet kunnende compareeren eenige uit hun midden committeeren om nevens de Edelen, die altijd in Perſoon teegenwoordig zijn, de Staeten maer alleen te vertoonen, om zaeken in de Politieke huishouding dagelijks voorvallende, naer de vastgeſtelde wetten af te doen, maer geenzints om wetten, die den form der Regeering betreffen, fundamenteele wetten, te maekenof te veranderen)

Zo zoude hij Ondergeteekende van adviſe zijn, dat in het verzoek van den Poſtulant, zo dra hij die beide manqueerende requiſiten zal gepræſteerd hebben, niet behoord te worden gedifficulteerd, maer dat hij, als behoorlijk, gequalificeerd, als dan tot de verſchrijving in de Ridderſchap deſer Provintie dient te worden toegelaten. (was get.)

J. D. van der CAPELLEN
tot den BREEDENHORST.

Accordeerd met voorſchr. Register.

VOOR-

G.

VOORBERICHT van Jr. J. D. VAN CAPELLEN voor de *Staetk. Verhand. over de noodzaek. eener wel ingerigte Burger - Land - Militie* door AND. FLETCHER.

Er is geen ontegenzeggelijker bewijs, dat in een Land de kunſtgreepen van Staet (zo als de Heer FLETCHER zig uitdrukt) ingerigt zijn, om het volk in ſlavernij te brengen of te houden, dan wanneer men 'er belet wordt zijne gedagten over *S*taetzaken vrij en onbelemmerd aen elkander mede te deelen; een inklevend regt nochtans, dat de leeden eener Burgerlijke Maetſchappij nooit kunnen vooronderſteld worden aen dezulken, aen wien zij het beſtier over dezelve toevertrouwen, te hebben afgeſtaen, vermids het van redelijke wezens niet te verwagten is, dat zij den vrijen en onafhangelijken natuurſtaet zouden hebben verlaten om ſlaven te worden. De voorſtanders van lijdelijke gehoorzaemheid en 't heilig regt van al wie maer op eenigerlij wijze, hoe wederrechtelijk ook, in bezittinge is van eenen Troon (daer *Spartacus*, die bijna Keizerlijke ſlaef en zwaerdvegter, maer weinige trappen af was, die naderhand door deszelvs eige-

weerdige opvolgers *Cæſar* en *Auguſtus* gelukkiger beklommen werden) mogen zig vergeefſch afſchreuwen; de reeden, zo men haer gehoor geeft, leert dat niets meer kan afgeſtaen zijn, dan even zo veel als nodig is om in de Maetſchappij te kunnen leven in een ongeſtoord genot van al wat men het zijne kan noemen, waeronder het regt van zijnen God, na zijne eigene denkbeelden, te dienen en zijne gedagten, vooral die over den toeſtand der gemeene zaek, aen anderen, die 'er even groot belang in hebben, te moogen mededeelen, zo wel moeten gerekend worden te behoren als de geruſte bezitting van de vrugten van ieders arbeid.

Niets beveſtigt daerom meer den argwaen tegens Prins Willem den Derden opgevat, dan het Placcaet, waer bij op doods-ſtraffe verboden werdt te zeggen of te ſchrijven, dat zijne Hoogheid na de Souvereiniteit ſtondt en dat wel na het alom bekende Gelderſche aenbod van dezelve.

De Vrijheid heeft ſteeds openlijke en bedekte Vijanden, zo wel als onbedagtzame vrienden. Die haer in opregtheid des harten wel eer hulde zwoeren en een' tijd lang getrouw dienden, worden, door de allen menſchen min of meer aengeborene begeerte van te heerſchen verlokt zijnde, vaek dezulken, daer zij zig het meest voor te wagten heeft, en hierom is zij met geene moge-

lijk-

lijkheid te behouden, dan door eene allerwaekzaemste jalouzie van den kant van het volk.

Maer zal deeze waekzaemheid (eene der weezenlijkste deelen van de *Constitutie* van eenig volk, dat zoo gelukkig is van voorregten te verdedigen te hebben) de gewenschte vrugten voortbrengen, de Drukpers moet geheel vrij zijn, door welke te belemmeren zelvs de beste Overheid een volk onfeilbaer in slavernij brengt. Dit is het oogmerk der onze niet. Eene vrije gedagte van zijn eigen brein of die van een ander niet te durven mede deelen, zou daerom beledigend zijn voor de Vaderen onzes Vaderlands, die de stem van een volk, dat wel door hun bestierd wordt en hen van zijn' kant hartelijk bemint, niet behoeven te vreezen. Ik vinde derhalve geen zwarigheid om mijne Landslieden dit Werkje aen te bieden.

De Heer FLETCHER oordeelt eene staande Armée gevaerlijk; wil hij daerom de Koninglijke Regeering vernietigd hebben? 't zij verre! hij stelt een constitutioneel behoedmiddel voor; daer was in zijn tijd nog geene staende Armée, en hij wil 'er geen. In ons Land is dit, voor als nog, niet navolgbaer; maer de Leezer oordeele zelv, wat in deeze verhandeling al of niet toepasselijk is op onze gesteldheid, en of het agtste lid van de Unie van Utregt eene dode letter is, om dat de overdaed en verwijfdheid een ontwerp van een Nationael Militair Kweekschool, in allen opzigte

 aen

aen dat van den Heere FLETCHER gelijk, voor het tegenwoordig, bij ons onuitvoerlijk maken.

De Staetkundigen, Mannen van naem, die na onzen braven Brit hebben geschreeven, denken even als hij over de staende Armées. De Heer HUME houdt die rond uit *voor eene dodelijke gesteltenis in de Engelsche Constitutie, waer door dezelve ten laetste onfeilbaer moet te gronde gaen.*

Noch een woord aengaende onzen Schrijver, Uit twee egte berigten, voor zijne *Political Works* geplaetst, blijkt, dat hij een der uitmuntendste Characters van zijn tijd was. Hij was een Schots Edelman; wel bemiddeld; van een doordringend oordeel; der Engelsche, Latijnsche, Griekfche, Fransche en Italiaensche Talen magtig; een groot geschied en Staetkundige, en wel bedreven in de Wetten van zijn Land, welke kundigheden hij steeds aenwendde tot het welzijn van het menschdom in 't algemeen en bijzonder tot dat van zijne Landgenooten. Een man van eer, wiens woord heilig was; braef was hij als zijn degen; vrij van eenigerlij ondeugden, een standvastig vriend, maer een onverzoenlijk vijand. Hij had een Ziel, die een walg had van al dat laeg en veragtelijk is, en was zoo vastgehegd, aen 't geen hij oordeelde regt te zijn, dat geen gevaer of voordeel, ja zelvs geen Koningrijk noch al het Goud van Amerika hem konden in verzoeking brengen om 'er van af te gaen. De Heer LOCKHART zegt

van

van hem, dat hij durft verzeekeren, dat de Heer Fletcher, gedurende zijn gantfche leven, nooit één éénige maetregel genomen heeft met eenig inzigt van eigen belang, verder, dan hij dit voordelig rekende voor zijn Vaderland, en hij eindigt de befchrijving van zijn Character met deeze aenmerkelijke woorden:

„ Om alles bij een te trekken; hij was een ge-
„ leerd, dapper, eerlijk en van alle zijden wel
„ befchaeft Edelman: en neemt ooit iemand voor
„ zijn Vaderland te dienen en 'er zig wel verdiend
„ bij te maken, die ftelle zijn moed, ijver en
„ ftandvastigheid als een model voor zig, en
„ denke zig zelven genoeg toegejuigd en beloond,
„ indien hij het Character verkrijgt van te zijn
„ gelijk Andrew Fletcher van Sal-
„ toun".

Hij was onder *Carel II.* Lid van het Parlement van Schotlant daer de Hertog van *York* (naderhand *Jacob II.*) Commisfionaris was, alwaer hij zig openlijk verzette tegens de eigendunkelijke oogmerken van dien Vorst, het welk hem noodzaekte Schotland te verlaten, en eerst na Engeland en daerna na Holland te vlugten. Hij werdt toen ingedaegd en niet verfchijnende als een verrader veroordeeld en zijne goederen verbeurd verklaerd. Toen begaf hij zig na Hongarie en diende verfcheiden Veldtochten onder den Hertog van Lotharingen. Na het overlijden van *Carel II.* kwam

 hij

hij met den Hertog van Monmouth over; maer was wederom genoodzaekt na Holland te vlugten, daer hij bleef tot dat hij eindelijk ten tijde van de Revolutie met Prins Willem III. over ſtak. Maer, zegt de Heer LOCKHART, die Prins was niet veele maenden in Engeland of hij zag zijne oogmerken, verliet hem, haette hem, en toonde zig daerna zoo zeer als iemand in het Koningrijk tegen hem te zijn.

Hij werdt in 1703. wederom Lid van het Schotſe Parlement. Verſcheiden Redenvoeringen, in het zelve door hem gedaen, zijn gedrukt, en ademen niets dan vrijheid en het geluk van zijne natie. Deeze Verhandeling (*) werdt in 1698. te Edinburg met den Druk gemeen gemaekt. Men heeft in de Overzetting zig zo na doenlijk was aen de eigen woorden van den Schrijver gehouden; alleen ſcheen de Tijtel dit niet toe te laten, dien men daerom na den aert der Hollandſche Tale en den inhoud van het Werkje heeft ingerigt,

(*) Gedrukt 1774. te Amſt. bij *C. N. Guerin.*

VOOR-

H.

VOORREDE voor de VERZAMELING VAN STUKKEN geplaetst. Zie de Nota op bl. 45 van CAPELLEN REGENT.

De vrijheid, die men zig ten mijnen opzigte gegeeven heeft, van naer geheugen of, zo men zegt, uit het hoofd, Affchriften te maeken en onder de hand te verfpreiden van het MONDELIJK VERTOOG, dat ik den 27. Maert laetstleeaen RIDDERSCHAP en STEDEN gedaen heb, is eene der beflisfende redenen van het uitgeeven van deeze VERZAMELING van STUKKEN, die meest allen zo veel betrekking op elkander hebben, dat het een zonder het ander, in verfcheidene opzigten, onverftaenbaer zou zijn en daarom in éénen *Bondel* dienden uitgegeeven te worden.

Dit VERTOOG, waer van de tegenwoordige uitgave met het opftel, dat ik, om zeeker van mijne uitdrukkingen te zijn, onder het uitfpreeken voor mij had, woordelijk overeenftemt, was oorfpronglijk door mij niet gefchikt om aenweezig te blijven: ook heb ik 'er tot deeze uure toe maar aen zeer weinigen het gehoor door voorleezing, en aen geen fterveling eene *Copij* van

toegeſtaen. Ik maek egter tans geene zwaerigheid, ja vind mij. uit aenmerking van het geene ik mij zelven ſchuldig ben, gedrongen, hetzelve met den druk gemeen te maeken, op dat het Publiek van nabij moge weeten, wat ik toch der Vergadering hebbe voorgehouden.

Het ſtuk intusſen draegt duidelijke tekens van de haest en de gemoedsgeſteldheid, in welken het opgeſteld is. Overmand van verdriet had ik noch tijd, noch lust, noch vermogens van geest, om het te beſchaeven (†). In tegendeel zweefde mij deeze moedlooze en op mijnen toeſtand zo wel pasſende tael, die men bij *Salluſtius* vindt (††), ſteeds voor de gedagten: *Fruſtra niti, neque aliud, ſe fatigando, niſi odium quærere, extremæ dementiæ eſt: Vergeefſche poogingen te doen en door zig afteſlooven niets anders dan haet te gewinnen is het toppunt van uitzinnighëid.* Het *Formulier* van onzen Eed heb ik vooraf laeten gaen, op dat mijne Medeburgers, aen welken rekenſchap van mijn gedrag te geeven ik als een weezenlijk voorregt aenmerk, in ſtaet mogen zijn te oordeelen, of ik *inderdaed* wel reden genoeg gehad heb tot het doen der bekende en zo veel gerugts gemaekt hebbende ſtappen. Het Advis *over de* Augmentatie,

hoe-

(†) Dat ik wat den ſtijl, doch niet de uitdrukkingen en zaeken, aengaet, anders zeeker zou gedaen hebben, en 't ook wel nodig had.

(††) *Bell: Jugurth*: C. 3.

hoewel anders met de *Memorie over 't Reglement op de Regeering* niets gemeens hebbende, heb ik bij deezen *Bondel* gevoegd, om dat een of ander baetzugtige en averegtſe broddelaer heeft beſtaen ook van dit ſtuk eene ſlordige en gebrekige *Copij* in 't licht te geeven. Ik heb 'er in de HISTORISCHE COURANT *van den* 22 *April deezes jaers* No. 48. eene zeer ernſtige Advertentie tegen laeten doen, die ik hoop, dat, ook voor 't vervolg, van uitwerking zal zijn.

Niet gewoon zijnde mijne *politieke* gevoelens of verrigtingen *te gelde te maeken*, zo heb ik, om ook in dit geval zelfs den ſchijn van eigenbelang te vermijden, de voordeelen van de tegenwoordige of eenige volgende Uitgaeven van deeze VERHANDELING *van* STUKKEN aen de DIACONIE van het door de twee Watervloeden en aenhoudende Veepest meer dan eenige andere landſtrek deerlijk bezogte CAMPERVEEN geſchonken. Mogt ik de elenden van dit ongelukkig Dorp, van welken ik oogetuige ben, op eene meer verligting aenbrengende wijze kunnen verzagten.

Over de verdere omſtandigheeden, die het *roïeeren* van mijn Advijs in de zaak der Schotſche Brigade (†) verzeld hebben, kan ik mij niet uitlaeten:

(†) Reeds lang had ik voorgenoomen dit Advijs opzettelijk, wat den voornamen inhoud betreft, te verdedigen. Doch

ten: inzonderheid ſtaet het mij niet vrij te melden, door wien en op welke wijze daer toe aenleiding is gegeeven. Ridderſchap en Steden hebben raedzaem geöordeeld, dit alles in de *Secrete Capſe* te ſluiten. Ik moet mij aen de *Orde* van Regeering onderwerpen, hoe wel mijn Eed mij eigenlijk geene verdere geheimhouding oplegt, dan *voor zo veel den dienst van 't Land het vereischt.* Welken weezenlijken dienst die *Secreete Capſe*, ook in dit geval, den Lande doet, betuig ik niet te vatten. Doch ik onderwerp mij; hoe wel in 't algemeen van gevoelen; dat men het Volk doorgaends te blind *in zijne eigene zaeken* houdt.

'Er zal dan over den *gewigtigen* en *delicaeten* inhoud van mijne *Memorie* gedelibereerd worden.

Van

Doch dit is, onder anderen, tot heden agtergebleeven, om dat ik van alle bijzonderheden, die tot eene volledige verhandeling over de *Militaire Jurisdictie* vereischt worden, nog niet genoeg voorzien ben. Intusſen denk ik, dat de *Tijd* mij reeds in veele opzigten geregtveerdigd heeft, inzonderheid wat de gevaerlijke gevolgen van het leenen dier Brigade aengaet. Hoe gevoelig zouden de *Amerikaenen* deeze bereidwilligheid om hunne Vijanden met troepes te voorzien, door hunne kapers op onze Scheepvaert gewrooken hebben? En zouden Wij dezelve met onze geringe Zeemagt hebben beſchermd, daer de Engelschen, die gedugte, die trotſe Opperheeren van den Ocean, in dit hun gewaend Rijksgebied, tans onder hunne eigene Vlag niet meer durven zeilen, maer genoodzaekt zijn ter voortzetting van hunnen kwijnenden koophandel de ſcheepen van andere Volken te huuren? —— Wat diezelfde *Tijd* al verder ter mijner verdediging zal te weeg brengen, is nog lang niet uitgemaekt.

Van welken aert die deliberatien *kunnen* zijn, is boven mijn begrip: wat zij *zullen* zijn, is voor mij een geheim: ik ben niet in de *Correspondentie.* Ik hoop en wensch intusſen, dat de verpligting tot het verder al of niet naerkoomen van AL de punten eener GRONDWET (†) die zonder eenige uitzondering is bezwooren, het onderwerp dier deliberatien niet zal zijn; maer dat dezelven mij de moeite zullen beſpaeren van de aenteekening te moeten doen, die ik mij tegen alle

(†) De onkunde over den aert der Grondwetten is groot bij veelen. De Grondwetten zijn niet anders dan het plan en de wijze, waer naer het Volk wil geregeerd zijn. Zij, die deeze bepaeling niet aenneemen en het Volk liever onder eene ſlaefagtiger gedaente beſchouwen, moeten ten minſten toeſtemmen, *dat de Grondwetten het* CONTRACT *zijn, dat het Volk met zijne Overheid heeft aengegaen over de voorwaerden, op welken het zig aen haer zal onderwerpen.* In beide deeze gevallen ziet men, zo men niet met opzet zijne oogen gelieft te ſluiten, dat het veranderen dier Grondwetten zonder 's Volks nieuwe tusſenkomst en goedkeuring, *geheel boven de magt van die Overheid is*; ten ware men uitzinnig genoeg mogt zijn, om ſtaende te houden, *dat wederzijds verbindende contracten door* EENE *der beide partijen kunnen verbrooken worden.* Men geeve niet voor, dat men van wederzijde *ſtilzwijgende* van Grondwetten kan afgaen. Die *ſtille toeſtemming* is eene ſchoone uitvinding om den Volken ongevoelig alle hunne dierbaerſte regten afhandig te maeken. Men kan dezelve altans niet onderſtellen, dan in die Landen, daer het Volk of in perſoon of door Gemagtigden, *die het* ZELF *aenſtelt*, deel aen de Regeering heeft, en dus in de mogelijkheid is om voor zijne belangen te waeken. Noch 't een, noch 't ander heeft in *ons Land* plaets, en 't waere, derhalve, de onedelmoedigheid zelve, van deeze regtskundige ſpitsvindigheid, *hier* gebruik te willen maeken.

alle de aenſtellingen en ineedneemingen, die op den 6. Maert deezes jaers 1777. geſchied zijn, gereſerveerd heb, *in zo verre die niet zijn gedaen naer het voorſchrift van het Reglement op de Regeering dezer Provintie.*

Ik eindig dit Voorberigt met te verzoeken, dat men zig een denkbeeld maeke van de wanſchapene, de ontroerende gedaente, die onze Regeering zou hebben, indien dezelve ophield langer door Grondwetten getemperd te worden: — dit laetſte nogtans zou vroeg of laet onfeilbaer gebeuren, indien men ophield die Grondwetten *in alle haere deelen* te handhaeven.

I.

I.

VOORREDE van J. D. Baron VAN DER CAPELLEN voor R. PRICE *Aenmerk. over den aert der Burger-Vrijheid.*

Na al de hardigheden, die men mij, zelfs in openlijken Druk, gezegd heeft, over dat gedeelte van mijn Advijs van den 16. December des voorleeden jaars, waarin ik, zo ik meen, op goede gronden en om dringende redenen, mij verpligt vond over de zaek der *Americaenen* een gunſtig oordeel te vellen, was 't mij niet weinig aengenaem zo groot en goed eenen Man, als de Eerweerde Doctor *Price*, die zaek in dat zelfde licht te zien beſchouwen en op dien zelfden voet te verdedigen als ik gedaen had. Ik begreep, dat ik mij over dit Stuk bij de Natie, aen welke ik mij in de hoedanigheid van Regent wel degelijk rekenſchap ſchuldig erken, niet beter kon verantwoorden, dan door mij op dit meeſterſtuk van redeneerkunde te beroepen; niet twijfelende of zij, die na het zelve geleezen en overdagt te hebben, den opſtand der Volkplantelingen alnog eene *Rebellie* blijven noemen, zouden mij ten minſte dit regt doen, van te bekennen, dat ik op 't voetſpoor en in 't gezelſchap van de

de grootste Mannen dwael. Dit gevoegd bij 't vooruitzigt, dat deze *Verhandeling* uitneemend geschikt was om mijne Landgenooten den gevaarlijken toestand van Englands *Krediet* (*), zo wel als de ware gronden der Vrijheid en Burgerregeering van nabij te leeren kennen, welk een en ander niemand zoekt verhoolen te houden, dan die aen dit Rijk een beeter hart toedraegt, dan aen zijn eigen Vaderland; en die de slavernij liever op den troon zag dan de vrijheid; dit alles liet mij niet toe omtrent eene Nederduitsche uitgave onverschillig te zijn. Met ongeduld, derhalve, zag ik dezelve verscheidene maenden te gemoet, tot dat ik mij eindelijk regtstreeks bij den Heere *Herdingh*, die de aenkondiging gedaen had, vervoegde en vernam, dat Hij, door het agterblijven eener Vertaeling, die men Hem had toegezegt, tot hier toe buiten staet was gesteld om aen zijne belofte en 't verlangen van 't Publiek te voldoen.

Het vertaelen was mij een ongewoon werk. De *Staetkundige verhandeling over de Noodzaeklijkheid eener welingerigte Burgerlandmilitie van* *den*

(*) De Graef van *Stair*, die zijnen *Staet van Englands Schulden, Inkomsten en Uitgaven* onder den tijtel van *State of the National Debt.* &c. kort na het uitkomen van deeze AENMERKINGEN uitgaf, heeft de zaeken van Groot-Brittannie in noch veel ongunstiger licht geplaetst; dan de Heer PRICE gedaen had. Eene Nederduitsche Uitgave van dit Stukje, dat, naer gissing, nauwlijks zo groot is als de *Appendix*, die hier volgt, zou mogelijk in dit tijdstip niet ondienstig zijn.

den Heere ANDREW FLETCHER *Schildknaep*, in den jaere 1774. te Amſterdam bij *C. N. Guerin*, doch zonder mijnen naem, gedrukt (†), was de eenige proef, die ik 'er van had genomen; en deze had mij door ondervinding geleerd, dat het heel wat anders is eenen Schrijver in zijne eigene tael te verſtaen, of hem 't zelfde in eene andere te doen zeggen: maer inzonderheid weerhield mij de vrèes van de fraeiheden van zo ſchoon een origineel door eene kragtlooze copij te zullen verduiſteren. Dan na reeds zo lang vergeefs gehoopt te hebben, dat een kundiger dan ik deze taek mogt on-

(†) Dit Stukje, waervan de weergalooze 'Schrijver van de VERKLAERING DER UNIE *D.* 2. *bl.* 139. *in de note* heeft gelieven te zeggen, dat het „ *waerdig is door aenzienlijken en minaenzienlijken, bij herhaeling geleezen te worden*" heb ik met geen ander *oogmerk afgegeeven*, dan om allen, die Hollandsch verſtaen, te doen opmerken, dat 'er in de hedendaegſche Burgerſtaeten, daer de geſteldheid der dingen het op de been houden van eene loontrekkende, ſteeds aenweezig blijvende en volgends den aert en eisch der zaeke van *één* hoofd alleen afhangende Krijgsmagt noodzaeklijk maekt, geen 't minſte evenwigt overblijft, zo het gros en het beſte gedeelte der Natie geheel ongewapend is. Ik ben niet dwaes genoeg om aen eenig Europeaensch Volk het *Spartaenſche* Ontwerp van den Heere *Fletcher* aenteprijzen, zo als ſommigen zig verbeeld hebben dat ik bedoelde. Dit dulden onze door weelde verzwakte lighaems en zielsgeſtellen niet: ook kan eene Burgermilitie, die eeniglijk tot een evenwigt zal dienen, haer oogmerk zeer wel bereiken, ſchoon zij niet volmaekt op de *Pruisſiſche* wijze gedrild zij. — Voor 't overige wil ik den Leezer wel voorkoomen met Hem te bekennen, dat dit Werkje wat al te getrouw vertaeld en hier door op ſommige plaetſen wat ſtroef geworden is.

onderneemen, zag ik 'er niets anders op, dan zelf de hand aen 't werk te ſlaen, en mij als vertaeler aenbieden. Eenige ruwheid van ſtijl, die de Leezer, zoo ik verwagt, hier en daer zal aentreffen, verzoek ik, dat Hij, voor een gedeelte, gelieve toeteſchrijven aen de kortheid des tijds, dien ik aen deze vertaeling heb kunnen beſteden, en welke mij niet toegelaeten heeft dezelve, na eene wijle geleegen te hebben, naer behooren te beſchaven, of aen eene voorafgaende beoordeeling van anderen te onderwerpen. Den zin nogthans van mijnen Auteur meen ik verſtaen en getrouw overgebragt te hebben.

Nauwlijks verſcheenen deeze AENMERKINGEN of een drom van naemlooze Schrijvers, waeronder doorgaends veelen zijn, wier pennen de honger beſtiert, deed 'er eenen hevigen aenval tegen. Des Doctors perſoon en denkenswijze werden niet geſpaerd; de ſcherpſte verwijtingen, waer van een ſtael te zien is in zijne *tweede Voorrede*, werden Hem toegeduwd: doch met dit gevolg, dat zijn boek, zijne treflijke hoedanigheden en de lof, dien hij bij de onafhanglijkſte Lieden van 't Rijk behaeld heeft, 'er te algemeener door bekend zijn geworden En naerdien het mij tot een waer genoegen ſtrekt hierin ook het mijne te moogen toebrengen, zoo had ik voorgenomen in deze *Voorreden*, uit het *London Magazine*, mede te deelen een berigt van 's Mans uitmuntend karacter

rakter en schriften, als mede het besluit van den *Lord Maijor*, de *Aldermans* en *Gemeente* der Stad LONDON, waerbij Zijn Eerweerde voor het uitgeeven van dit Werk, uit naem dier aenzienlijke en onafhanglijke Vergadering, niet alleen op eene plegtige wijze bedankt, maer daerenbooven met het burgerregt, Hem in eene gouden doos aengebooden, openlijk beloond en vereerd is. Dan verstaen hebbende, dat dit Stuk in de *Vad. Letteroeffeningen* van *October* geplaetst is, zo vind ik 't onnoodig hetzelve, hoewel reeds door mij vertaald en ter Drukpers verveerdigd, hier te herhaelen, en ik zal mij daerom alleen bepaelen tot een getuigenis, welk reeds in 1767. is afgegeeven, en derhalve, zo min als de in 't voorleeden jaer gemaelde kenschets van Juffer *Chapone*, die ook in de Letteroeffeningen voorkomt, kan verdagt worden den oorsprong aen partijzugt of *Amerikaensche* dankbaerheid schuldig te zijn. Zie hier op wat wijze de schrandere Schrijver van 't werk getijteld *Crito's Essaijs on various subjects* 2. *vol. London* 1767. *vol.* 2. *p.* 131. *in n.* ter geleegenheid van 's Doctors *Review of the principal questions &c.* of *Beschouwing der zwaerste Stukken in de Zedekunde* (*) zig uitdrukt. —— Dit

Re-

(*) Wenschelijk ware 't, dat dezelfde kundige hand, die de *Vier Verhandelingen*, die bij *van der Plaats* te *Harlingen* gedrukt zijn, heeft vertaeld, dit onvergelijkelijk Werk ook geliefde te onderneemen.

Review zegt hij „ bevat zo veel bondige redenee-
„ ring als ooit door eenigen Schrijver, zelfs den
„ Heere *Locke* niet uitgezonderd, in een boek van
„ dezelfde groote is bij eengesteld; en als de
„ Leezer zig met het boek gestigt heeft, laet hij
„ dan tragten zijne eigene zeden aen die van den
„ Schrijver gelijkvormig te maken, En opdat
„ men niet denke dat *Crito* tot vleierij bekwaem
„ is, zo zal ik 'er bijvoegen, dat indien de Heer
„ *Price* nog twintig boeken schreef, waervan elk
„ dit REVIEW zo ver overtrof, als het zelve de
„ boeken, die 'er daeglijks uitkoomen, te bo-
„ ven gaet, deeze twintig geenen Schelling weerd
„ zouden zijn, zo ze vergeleeken wierden bij de
„ weerdij van 's Mans *zuiver en voorbeeldig leeven.*"

Zij, die zig verbeelden, dat de Regten van 't Menschdom in 't algemeen, en de waere aert der burgermaetschappijen, met al wat 'er van afhangt, of mede verbonden is, in 't bijzonder, door *Grotius* en *Puffendorf* zoodanig zijn uitgeput, dat het eenen *Locke*, eenen *Hutcheson*, ja zelfs nu in onze dagen eenen *Priestleij* of *Price* niet mogelijk kan zijn over deeze gewigtige stoffen een helderer licht te verspreiden, dan die beide waerlijk groote en boven allen lof verheevene Mannen reeds gedaen hebben, zullen, waerschijnlijk, eenigen van des Doctors stellingen als nieuw, mogelijk als gevaerlijk aenzien. Inzonderheid zal hun de leer van s'*Volks Alvermogen*;

gen; en die van de *Kragtloosheid der Verbindtenisſen en Overgiften, die de Vooroudeers ten nadeele van de Vrijheid en aengeboorene Regten der Nakomelingſchap hebben aengegaen en gedaen*, vreemd voorkoomen —— Maer, om mij in geen onderzoek of verdediging van deze Stukken in te laeten, waertoe hier de plaets niet is; hoe veele tans algemeen aengenoomene waerheden zijn 'er niet, die weleer ook op de zwarte lijſt der gevaerlijke nieuwigheden geſtaen hebben? Herinnert men zig niet, dat een *Galileus*, en dat wel na het herleeven der Letteren, bijna aen den brandpael raekte, omdat hij geleerd had, dat de Zon ſtil ſtond? —— Werd niet de *Carteſiaenſche* Wijsgeerte als eene ketterij verfoeit eer ze de Leerſtoelen onzer Hoogeſchoolen inkreeg? —— Ja heeſt niet de Leer des Euangeliums zelve, niet tegenſtaende zij blijkbaer geſchikt was om 't Menſchdom gelukkig te maeken, bij haere eerſte verkondiging, moeten ondervinden, dat zij, die met veroordeelen bezet zijn. of hunne rekening bij de oude dwaelingen vinden, alle onderzoek ſchuwen en alle hervormers haeten? —— Zie hier wat de beroemde HUTCHESON, *Hoogleeraer te Glasgow*, in zijne *Philoſophia Moralis Roterodami* 1745' p. 219, & 235. over deze onderwerpen zegt. „ 'T is eene uitgemaekte zaek, „ dat het algemeene welzijn het groote doel van „ alle burgerregeering is. Dit is 't geene het Volk

„ beweert, en waerin zig alle Koningen beroemen, „ die niet uitzinnig genoeg zijn om zig, na vergeeten te hebben, dat zij maer menschen zijn, „ de regten van 't Opperweezen op eene schendige „ wijze aentematigen; of om beeter te zeggen, „ regten, die 't Opperweezen zelf niet eischt. Al „ wat van eenen burgerlijken aert is, verschilt he„ melbreed van *willekeurige heerschappij.* Die „ magt in eenen burgerstaet is derhalve alleen wet„ tig, die het algemeene welzijn bevordert. Die „ aen hetzelve hinderlijk is, *offchoon zij door de* „ *toestemming van een onweetend en kwaellijk be-* „ *raeden Volk vastgesteld ware, is uit haeren aert* „ *van geener weerde.* Eene overeenkomst van „ deeze soort is van zelf zonder verbindings„ kragt, omdat de partijen het in het weezen „ of ten minste in de hoofdeigenschappen des on„ derwerps, waer over dezelve is aengegaen, „ niet eens zijn geweest." Vervolgens p. 235. „ De Overheeden hebben geene andere magt „ of regten, dan die hun oorspronglijk door het „ Volk verleend zijn. In alle burgermaatschap„ pijen is ergends eene zelfde Oppermagt te vin„ den; ten minste is die bij 't geheel volk. „ Doch de magt, die aen eenen Koning, aen „ eenen Raed, of aen beiden tevens toe be„ trouwd wordt, is in de onderscheidene burger„ staeten zeer verschillend. Want in sommigen „ heeft zig het volk eenige regten voorbehou-

„ den;

„ den: terwijl het in anderen alles aen de voor-
„ zigtigheid en trouw zijner regeerders heeft
„ overgelaeten. *Daer nogtans 's volks heil en*
„ *geluk het eenige doel der burgerregeering is*,
„ *gelijk dit elk moet toestemmen*, *zo is alle magt*,
„ *die daer van afwijkt*, *wetloos*; *zo dat een*
„ *volk*, *welk zulk eene magt onvoorzigtiglijk mogt*
„ *weggegeeven hebben*, *beregtigd is om dezelve*
„ *te rug te eischen of te vernietigen*, INDIEN
„ DESZELFS WELZIJN DIT VORDERT.
„ Niets toch kan trouwloozer of vermeeteler zijn,
„ dan dat zij, aen wien tot 's volks heil en nut ee-
„ nige magt toebetrouwd is, dezelve, schoon dood-
„ lijk voor 's volks welzijn bevonden wordende,
„ uit een inzigt van eigenbelang, door geweld zou-
„ den tragten te behouden. 'T zou wel te wen-
„ schen zijn, dat zodanige weleer verleende magt
„ liever door middel van vriendelijke onderhande-
„ lingen dan door geweld te rug gevorderd wierd:
„ ook behoord men, zo 'er zelfs maer tamelijk voor
„ het gemeene welzijn gezorgd is, niet terstond,
„ om geringe oorzaeken, tot dwangmiddelen en
„ burgerlijke oorlogen de toevlugt te neemen:
„ doch wanneer 't zigtbaer is, dat 's volks vrij-
„ heid en welweezen niet genoeg beveiligd zijn,
„ en dat 'er uit de regeeringsform zelve meer en
„ duurzaemer onheilen dan uit eenen geweldigen
„ ommekeer van zaeken staen gebooren te wor-
„ den; dan eindelijk is het loflijk en geoorloofd

„ het uiterſte te beproeven en door alle mogelijke
„ middelen de gedaente en wijze der regeering te
„ veranderen (†).”

Zo deeze woorden van den Heere *Hutcheſon* geene waerheid behelzen, en het ſchitterend *Boni ci-*

(†) Ik kan mij niet wederhouden van, bij tegenſtelling, eene ſtael op te geeven, van de bekrompene denkenswijze van een anderſins zeer groot Man en Leermeester onzer jeugd, den vermaerden *Heineccius* in zijne *Aenleitung zur Hiſtorie der Weltweisheid* p. 269. „ Het *Monarchomachismus* (*)
„ heeft zijnen oorſprong en voortgang aen verſcheidene ge-
„ legenheden en tijrannige daeden te danken. In *Duitsch-*
„ *land* aen de vervolgingen om den Godsdienst; in *Frankrijk*
„ aen den *Parijſchen* moord; in de *Nederlanden* aen de wreed-
„ heden des Hertogen van Alba. Bij alle deeze gelegenhe-
„ den begonnen de geleerden de Magt der Koningen en Mo-
„ narchen te beſtrijden, en gingen daer zo ver in, dat zij
„ hen TOT BLOOTE DIENAEREN HUNNES VOLKS MAEKTEN.

1°. „ Omdat zij door het volk aengeſteld zijnde, bij ge-
„ volg ook aen hetzelve onderworpen zijn.

2°. „ Omdat het volk hun grondwetten kan voorſchrijven.

3°. „ Dewijl het ook Regeerders heeft kunnen ſtraffen,
„ bij voorbeeld Karel I. van England.

4°. „ Omdat een Koning niets anders heeft dan eene ont-
„ leende plaetsbekleedende magt (Majeſtas perſona-
„ lis); terwijl het weezenlijk oppergezag (Majeſtas
„ realis) bij het Volk is.

„ Deeze BOOZE LEERINGEN” ſchrik niet Leezer! „ dree-
„ ven *Franc. Hotomanus*; *Steph. Junius Brutus*; *Jo. Milton*;
„ *Jo. Althuſius* en RATB. HERM. SCHELIUS in zijn boek *de*
„ *Jure Imperii.*” —— Waerlijk 't ſtrekt tot eer een gevoelen te belijden, onder welks voorſtanders een SCHEELE die roem der Overijsſelſche Ridderſchap geteld wordt.

(*) *Monarchomachismus* is de ketterij van hun, die, naer ſommiger begrip, de magt en de regten der Koningen en Vorſten te nauw beperken. *Monarchomachus* betekent naer den letter eenen *Vorſtenbeſtrijder*.

civis &c. (*) als eene, geene uitzondering duldende godsſpraek moet blijven aengemerkt worden, wat wordt 'er dan van het tegenwoordige Regeeringsgeſtel van ons eigen Land? Op welken grondſlag zal men het zelve dan vestigen? — Heeft wel ooit eenig volk een uitgeſtrekter gebruik van zijn alvermogen gemaekt dan wij Nederlanders? — Ik beroep mij niet op 't afzetten van den Koning van Spanje die — was een tijran, en zijne regeering was niet vatbaer voor verbeetering — 'er was niets anders op dan hem te verjaegen. —— Maer welke daeden van dwingelandij hadden de Regeeringen, die in en om de jaeren van 1672. en 1747. afgeſchaft zijn, gepleegd? — Misbruiken, die herſtelling nodig hadden, en daer nog nooit eene regeering van bevrijd bleef, waren 'er ze-

(*) *Boni Civis* &c. Eene vermaerde Spreuk der Ouden, die te kennen geeft, *dat het de pligt eenes goeden burgers is de aenweezende regeeringsvorm te verdedigen*; *ja zelfs daerin nooit verandering te wenſchen* GROTIUS de J. B & P. L. II. C. 4. §. 8. brengt hij dezelve bij als een gezegde van *Augustus*. Dit op 't gezag van dien geleerden Man aenneemende, omdat ik mij thans bij geene boeken bevind, waerin ik deeze plaets zou kunnen nazien, merk ik 'er op aen, dat het inſtampen van deeze leer *Augustus* waerlijk zeer fraei ſtond, na dat hij door geweld, list en bedekten invloed alle gezag zodanig had aen zig getrokken, dat 'er van de oude vrijheid en regeeringsform, in zijn Vaderland, niets meer dan de *naem* en *uiterlijke ſchijn* overbleef. Een dief zou, na dat het hem gelukt was de goederen zijnes naeſten te rooven, even gevoeglijk de verpligting tot het handhaeven der *tegenwoordige bezitters* kunnen Prediken.

zekerlijk ingeſloopen; maer wat toch hadden zij bedreeven, dat eene gantſchelijke vernietiging *vereischte* of *verdiende?* Waren 't geene wettige Regeeringen; die haer gezag zonder list of geweld verkreegen hadden, en door 's Volks onderwerping en langheid van tijd, ja de laetstgenoemde door een verloop van bijna eene halve eeuw bevestigd en door de gewoone eeden beveiligd waren? — Het volk nogtans vond goed niet langer door dezelven geregeerd te worden; maer eene heel nieuwe en van de voorigen hemelbreed verſchillende ſoort van Regeering in te voeren. — Men zegge niet, dat dit alleen het bedrijf van een toomloos graeuw was, welk zijnen wettigen Regeerderen geweld aendeed, — 'T zij zo — Maer het volk zag, dulde en bijgevolg wilde dit alles. Hoe weinig het gepeupel vermag, als het der agtbaere Burgerij *ernst* is hetzelve te beteugelen, bleek in 't werk der plonderinge te Amſterdam, daer eene handvol Schutters de rust in een oogenblik herſtelde. Hetzelfde had dat gedeelte der Natie, welks ſtemmen in ſoortgelijke omſtandigheden van 't meeſte gewigt behooren te zijn, overal kunnen doen, indien 't dit gewild had — ten minſte had het, na het bedaeren der oploopen, zijne afkeuring van 't gene voorgevallen en door derzelver middel ingevoerd was, openlijk kunnen en moeten te kennen geven.

Ik betuig, in gemoede, de wettigheid onzer

tegenwoordige Regeering, van welke ik verklaer een welmeenend, doch *omzigtig* en *belangeloos* voorſtander te zijn, niet anders te kunnen verdedigen. Weet nogtans iemand een vaster en beter grondvest voor dezelve uittedenken, hij doe dit. Mijne verpligting voor dit onderrigt zal evenredig zijn aen 't belang, dat ik neem in de uitbreiding van het rijk der Waerheid en in mijne eigene vordering in nuttige kennis. Intusſen zal ik voortgaen onze Conſtitutie als het *Schepſel des Volks* te eerbiedigen, en dezelve tevens te beminnen als, naer mijn begrip, oneindig beter geſchikt voor den toeſtand onzes Gemeenebests, dan de voorige was, die, zo 't mij toeſchijnt, onvermijdelijk op eene erflijke Edelregeering (†) eene ondraeglijke ſoort van heerſchappij zou uitgeloopen zijn. — Alleen maer hoop ik verſchoond te blijven van ooit eenigerlei gebreeken of inſluipſels, evenveel waer of onder welke gedaente ze mij mogen voorkomen, te moeten goedkeuren of verbergen.

Hier kon; hier moest ik eindigen. Doch naerdien de Schrijvers der *Brieven*, *Aenmerkingen*, *Bedenkingen* enz. enz. over mijn bovengenoemd *Advijs* mogelijk van overlang nieuwsgierig zullen zijn geweest te verneemen, welke uitwerking hun-

(†) *Ariſtocratie.*

hunne Schriften op mij gehad hebben, zo hoop ik, dat de Leezer mij zal vergunnen deze gelegenheid te mogen waerneemen om die Heeren, den *zig zelven* zo noemenden VIJAND DER KWAADSPREEKENHEID niet uitgezonderd, te verzeekeren, dat de vrije trant, waerop zij, elk naer zijne bekwaemheid of geaertheid, hunne gedagten over het gedrag van een Regent aen de Natie hebben medegedeeld, mij ten uiterste aengenaem is geweest. Doch of zij door de kragt hunner redeneeringen elk overtuigd hebben, dat wij de Schotse Brigade niet konden of mogten weigeren; dat wij door dit leenen dier Troupes geene partij koozen; dat het menschenbloed, welk deze dus door ons geleende Troupes stonden te vergieten, niet mede ter onzer verantwoording zou komen, en dat het derhalve niet nodig, niet pligtlijk was de regtveerdigheid der zaek, waerin zij zouden gebruikt worden, in aenmerking te neemen en te beoordeelen; dat onze Republiek steeds de vrede gezogt, en den koophandel naerbehooren aengemoedigd heeft; dat wij in geenen staet van deerlijke, en mogelijk onherstelbaere onmagt zijn, ja dat wij 'er ons niet moetwillig ingebragt hebben; dat uit het werk in Engelsch-Amerika geen gevaer voor de rust van Europa te dugten is; dat het niet waerschijnlijk is, dat 'er zig het Huis van Bourbon mede zal bemoeien; dat Frankrijk onze natuurlijke Vriend niet is; dat Engeland al-

alleen de voordeelen uit onze gemeenschaplijke oorlogen niet getrokken heeft; dat die oorlogen ons niet uitgeput hebben; dat zij onvermijdelijk waren; dat England de *Tractaeten van Commercie* heilig heeft onderhouden; dat het de gedaene diensten edelmoedig heeft vergolden; dat de Republiek voordeel uit deze cessie van troupes te wagten had; dat dezelve geene strekking had tot eene nodelooze *augmentatie*; dat de *Militaire Jurisdictie* in haeren oorsprong, aert, gedaente, en gevolgen niet is, zoo als ik dezelve heb beschreeven enz. — Of zeg ik die Heeren deze stellingen betoogd en dus de nietigheid der voornaemste gronden, waerop ik gebouwd had, hebben aen den dag gelegd, geef ik over aen die uitspraek van 't onzijdig en kundig Publik, die ik met verlangen en onderwerping alnog te gemoet zie; mij inmiddels innerlijk verheugende, zo als zij, die mij in persoon kennen, weeten dat ik ongeveinsd doe over de vrijheid van schrijven (*), die men tans in ons Land geniet, en zonder welke de regten van een volk niet meer beveiligd zijn, dan

(*) De Leezer vatte mij hier wel. Zo noodzaeklijk de onbepaelde vrijheid van schrijven in eene Burgermaetschappij is, zo gevaerlijk is 'er het doen van redevoeringen voor eene vergaderde menigte. De *Schrijver* verlicht alleen het *koele* verstand; daer de *Redenaer* de *brandende* hartstogten bewerkt, en zijne toehoorders gereedlijk tot daedlijkheeden vervoert. 'T is van 't uiterste aenbelang dit nauwkeurig te onderscheiden.

dan eene door in- en uitwendige vijanden belaegde ſtad zonder WAGTERS.

De Drukpers (dat ik dit nog om 't gewigt der zaeke in 't voorbijgaen aenroere) alleen vreeslijk voor hun, wier gedrag en oogmerken geen openbaer onderzoek kunnen doorſtaen, is van dien aert, dat zij geen den minſten teugel dult; zij kent geenen middelweg; zij kan niet *ten deele* vrij zijn; men kan geene zelfs anderſins wenſchelijke bepaelingen voor haer uitdenken, die haer niet *geheel* vernietigen; haer misbruik is *onafſcheidelijk* met haer gebruik verbonden. De burgerlijke maetſchappij nogtans, zo lang zij uit eene verzameling van zwakke en van booze menſchen moet beſtaen, kan zonder dezelve niet veilig, niet gelukkig zijn; niet toeneemen in volmaektheid. — Ver zij het, derhalve, van mij, dat ik de minſte gevoeligheid zou ontwaer worden, ik zwijg van die te toonen, over eenige *openlijke* beoordeelingen; onderrigtingen; vermaeningen; berispingen; beſtraffingen — Onder den naem van een gebooren *Regent* niets anders zijnde dan een *dienaer* des volks, en in mijn geweeten overtuigd, dat mijne grootſte misdaed zal beſtaen in *gedwaeld te hebben*, geef ik elk vrijheid al mijne daeden, die ik in de hoedanigheid van *Regent* verrigt, zonder de minſte toegeevendheid ten toetſe te brengen, om welken voor het oog van 't Publiek te verbergen ik geene *Secreete Capſe* begeer noch behoef.

K.

K.

PLACAAT.

De *Staeten Generael der Vereenigde Nederlanden*, allen den geenen die deezen ſullen ſien of hooren leeſen, ſalut; doen te weeten: Dat hoe ſeer het volgens de zeedelijke geſteldheid deeſer Landen, eene ontwijffelbaere waerheid is, dat in deſelve Landen het onderſcheid tusſchen Vrije en Onvrije Perſoonen al ſedert verſcheide Eeuwen heeft opgehouden, en de ſlavernije gecesſeerd is, ſoodanig, dat alle Menſchen hier te Lande voor Vrije Luiden erkent en gehouden worden, de voorſz. waerheid egter niet in allen opſigten toepasſelijk gemaekt kan worden op de Neger- en andere Slaeven, welke uit de Colonien van den Staet na deeſe Landen overgebragt of overgeſonden worden, met dat effect, dat dezelve, alleen door hunne gepermitteerde overkomſte hier te Lande, hunne vrijheid daedelijk ſouden hebben verkreegen, en dus nooit tegens hun wil wederom na de gemelde Colonien terug geſonden ſouden moogen worden, of dat, wanneer ſij in de gemelde Colonien wederom terug gekoomen waeren, de regten, die hunne Eigenaers op dezelve gehad hebben, nooit ſouden kunnen reviviſceeren, dewijl de Eigenaers van ſoodanige Slaeven dan veeltijds tegen hun wil en

dank ontſet ſouden worden van hunne Goederen, die hun wettiglijk toebehoorden, het geen veel ſterker tegens de aengeboore en daedelijke vrijheid van de Ingezeetenen deeſer Republicq ſoude aenloopen, dan dat de regte denkbeelden der Vaderlandſche vrijheid, door de applicatie van het hier voorgemelde principe op de voorsz. Slaeven nader bevestigt zouden worden en nademael de denkbeelden van den Staet en omſtandigheeden der voorsz. ſlaeven van tijd tot tijd gevacilleert hebben, en dat daer omtrent tot nu toe geen vaste bepaeling is gemaekt.

SOO IS 'T dat Wij, tot wegneeming van alle dubieteiten, die daer omtrent ſouden kunnen ontſtaen, goedgevonden hebben te ſtatueeren, gelijk Wij ſtatueeren bij deeſen.

Eerſtelijk, dat alle ſlaeven, welke met hunne Meesters uit de Colonien van den Staet herwaerds overgebragt, of op der ſelver order herwaerds gekoomen zijn, en hunne vrijheid op een wettige wijſe van deſelve verkreegen hebben, ſoo lang zij hier te Lande blijven, als VRIJE Luiden ſullen worden aengemerkt, en wel met ſoodanig effect, dat hunne Meesters alle de regten, die zij op de gemelde ſlaeven gehad hebben, koomen te verliezen, en geen de minſte betrekking op deſelve blijven behouden.

Ten *tweeden*, dat daer en tegen alle ſlaeven, welke buiten weeten en toeſtemming van hunne Mees-

Meesters uit een der gemelde Colonien ontvlugt, en dus op eene clandestine wijse herwaerds overgekoomen mogten zijn, als slaeven zullen blijven aengemerkt, en ten allen tijden door hunne Eigenaers gereclameert, en na gemelde Colonien te rug gesonden moogen worden, en dat voor soo verre deselve daer toe onwillig souden moogen zijn, de Eigenaers van soodanige ontvlugte slaeven of derselver Gecommitteerden de sterke hand van den Regter van de plaets, daer deselve sig mogten ophouden, daer toe sullen moogen versoeken, die aen hun, mits betaelende de onkosten daer toe aengewend, niet geweigert sal moogen worden.

Ten *derden*, dat wanneer de Slaeven, bij het eerste Articul vermeld, wederom met hunne vrije wil na de gemelde Colonien zouden willen retourneeren, sulks aen hun sal weesen geoorlooft, dog dat sij, aldaer koomende, niet anders dan als *Vrijgelaetene* Persoonen aengemerkt sullen worden, en dus onderworpen zijn aen alle sodanige Ordres en Reglementen, welke door de Regeëringen aldaer ten opzigte van de Gemanumitteerden zijn gearresteerd; en dat voor soo verre de Eigenaers van gemelde Slaeven, bij derselver vrijlaeting in de Colonien, versuimt mogten hebben aen de ordres, bij de voorsz. Reglementen ten hunnen opsigte gerequireert, te voldoen, of wel niet eerder als hier te Land te raede mogten

zijn

zijn geworden, aen ſoodanige ſlaeven hunne vrijheid te ſchenken, de gemelde Eigenaers als nog gehouden zullen zijn, de voorsz ordres te obſerveeren, op pœne van te ſullen zijn verſteeken van de avantages, welke uit de vrijlaeting der ſlaeven, ingevolge de Reglementen dien aengaende geëmaneert, ten behoeve van hunne geweeſe Meeſters proflueeren.

Ten *Vierde*, dat de Slaeven, welke door hunne Meeſters hier te Lande, alleen overgebragt of overgeſonden worden tot verrigting van deeſe of geene ſaeken, ſonder aen deſelve hunne vrijheid geſchonken te hebben, met intentie om gemelde Slaeven wederom ten eerſten, na hunne gedaene verrigting hier te Lande, na de gemelde Colonien te rug te ſenden, geconſidereert ſullen worden tot ſoo verre en ten dien effecte in den eigendom van hunne Meeſters gebleeven te zijn, dat deſelve onwillig zijnde de reiſe derwaerds wederom aen te neemen, daer toe, op het verſoek en ten koſten van hunne Meeſters of derſelver Gecommitteerden, door den Regter van de Plaets, daer ſij ſig ſouden moogen bevinden, geconſtringeerd ſullen worden.

Ten *Vijfden*, dat de voorſz. te rug ſending der gemelden overgekoomen, dog niet vrijgelaeten Slaeven, ſoo ſpoedig doenlijk, en uiterlijk binnen den tijd van ſes maenden, te reekenen van den dag dat ſij in de Republicq voet aen Land geſet ſullen

heb-

hebben, werkſtellig gemaekt ſal moeten worden, ten waere de dienst van de Eigenaers een langer verblijf van gemelde Slaeven hier te lande noodſaeklijk requireerde, dog dat de gemelde Eigenaers of derſelver Gecommitteerden in dat geval verpligt ſullen zijn om aen den Regter van de Plaets van hun verblijf of wooning permisſie te verſoeken, om de voorſz. Slaeven nog ſoo veel langer hier te Lande te moogen laeten blijven, als door den Regter na behoorlijk onderſoek van ſaeken, noodſaekelijk ſal worden bevonden; doch dat in alle gevalle het zelve verblijf niet verder zal moogen worden gecontinueert, als uiterlijk in volſtrekte noodſaekelijkheid, tot nog andere ſes maenden; ſullende de gemelde Slaeven, welke binnen den voorſz. tijd van ſes maenden, of van verder geobtineerde prolongatie, reſpectivelijk niet terug geſonden, of ten minſten aen boord van de Schepen, waer mede ſij na de Colonien vervoert moeten worden, gebragt, maer hier te Lande gebleeven ſullen zijn, voor VRIJE Luiden gehouden, en alsdan niet wederom tegen hun wil na de gemelde Colonien geſonden mogen worden.

Ten *ſesden*, dat bij aldien de voorſchreeve overgekoomen, dog niet vrijgelaeten Slaeven, dewelke binnen den tijd, op 't ſlot van 't vijfde Articul gemeld, niet na de Colonien geſonden zijn, naderhand uit hunne vrije wil derwaerds ſou-

den willen retourneeren, ſij alsdan in gemelde Colonien niet anders dan als vrijgelaten Perſoonen ſullen worden geconſidereert, dog niet ten aenſien van hunne voorige Eigenaers, maer ten aenſien van ſoodanig een Casſa als de Regeering der Colonie, waerin ſij ſig bevinden, daer toe het convenabelſte ſal oordeelen, tot welkers profijt vervolgens alleen ſullen koomen de avantatages, die uit de Vrijlaeting van Slaeven, ingevolge de Reglementen dien aengaende geëmaneert, ten behoeve van hunne geweeſene Meesters ſouden kunnen profiueeren, voor ſoo verre die daer op van applicatie zijn.

En dat hetzelve mede ſal plaets hebben ten aenſien van ſoodanige vrijgelaeten Slaeven (bij het derde Articul vermeld) welkers Eigenaers geweigert ſullen hebben te voldoen aen de ordres, bij de voorſz. Reglementen ten hunnen opſigten gerequireert.

Ten *ſeevende*, dat niemand eenige Slaeven, welke aen gehijpothequeerde Plantagien of Huiſen geadfecteert, en daer door mede tot ſecuriteit der Crediteuren verbonden zijn, uit de Colonien van den Staet ſal moogen voeren, of doen voeren, dan na alvoorens bij de Regeering aldaer ſuffiſante cautie te hebben geſteld, dat door den uitvoer van ſoodanige Slaeven geen praejuditie aen de gehijpothequeerde geldopſchieters

ters sal worden toegebragt, en daer van een schriftelijk Declaratoir van de gemelde Regeering verkreegen te hebben, alles op verbeurte niet alleen van duisend Caroli guldens, soo ten lasten van den Eigenaer als van den Schipper, voor ieder van soodanige Slaeven, die sonder voorsz. gestelde cautie en verkreegen Declaratoir uitgevoerd sal zijn, maer ook op pœne, dat soodanige Slaeven hier te Lande gekoomen zijnde, het zij derzelver Eigenaers hun hunne vrijheid geschonken mogten hebben, dan niet, op het versoek der Crediteuren wederom terstond na de Colonie, daer zij invoegens voorsz. uitgevoerd zijn, terug gesonden sullen worden, en aen de gehijpothequeerde Plantagies of Huizen geadfecteerd blijven, tot soo lange derselver Eigenaers aen de ordres op het manumitteeren van soodanige Slaeven gearresteert, voldaen sullen hebben.

En laetstelijk, ten *agtsten*, dat niet te min de Sententien of andere Dispositien, welke voor het publiceeren van dit Placaet, ten aenzien van den staet der Slaeven, contrarie aen den inhoud van het selve mogten zijn geweesen, of genoomen, sullen zijn en blijven in haer volle kragt en waerde, sonder door dit Placaet vernietigd of eenigsints gederogeerd te worden. En dat wijders de Eigenaers der Slaeven den eigendom der selve sullen blijven behouden, en de Slaeven daer en

tegen van hunne vrijheid blijven jouisſeeren, indien de eene en de andere daer van reſpectivelijk in de Colonien van den Staet, voor het publiceeren van dit Placaet, in een geruste posſesſie zijn geweest, mits egter geſubjecteerd blijvende aen de Reglementen op de manumisſien aldaer gearreſteert.

En op dat niemand hier van eenige ignorantie ſoude moogen pretenderen, ontbieden en verſoeken Wij de Heeren Staeten, Erfſtadhouder, Gecommitteerde Raeden en Gedeputeerde Staeten van de reſpective Provincien, en alle andere Juſticieren en Officieren van deſelve Onſe Landen, dat ſij dit Placaet van ſtonden aen alomme doen verkondigen, uitroepen, publiceeren en affigeeren ter plaetſen, daer men gewoon is ſoodanige Publicatie en Affixie te doen. En gelasten voorts den Repreſentant van Sijne Doorlugtige Hoogheid, en de Bewindhebbers van de Geoctroijeerde Westindiſche Compagnie, de Directeuren van de Societeit van Surinamen, mitsgaders de Directeuren van de Berbice, om insgelijks dit Ons Placaet in de Diſtricten onder hun Octroij geleegen en in gemelde Colonien reſpective te doen verkondigen, uitroepen, publiceeren en affigeeren ter plaetſen daer men gewoon is ſoodanige publicatien en affixien te doen.

Gegeeven in den Hage onder het Cachet

van

van den Staet, de Paraphure ven den Heere Praesideerende in Onse Vergaderinge, en de Signatuure van Onsen Griffier, op den 23. Meij 1776.

(*Was geparapheert*)

WASSENAER, *Vt.*

(onder stond)

Ter Ordonnantie van de hooggemelde Heeren Staeten Generael.

(Geteekent)

H. FAGEL.

Zijnde op het spatium gedrukt het Cachet van Haer Hoog Mog. op een rooden Ouwel, overdekt met een papiere Ruite.

L.

VERTOOG over den aert eener Alliantie van de Republiek der Zeven Vereenigde Nederlanden met de Kroon van *Frankrijk*.

Mijn Heer

Ten einde te voldoen, aen UE. begeerte, haeste ik mij om UE. mijne gedagten mede te deelen, over den bijzonderen aert der Alliantie met Frankrijk, dewelke ik denke dat onze Republiek, in haere tegenwoordige omstandigheden, ter beveiliging haerer *Vrijheid* en *Welvaert* noodig heeft.

Ik had wel gewenscht, tot het behandelen van een onderwerp van die tederheid — een onderwerp dat verdiende beter uitgewerkt te worden, een gunstiger oogenblik te mogen inwagten, en daertoe meerder tijd te hebben kunnen besteeden: dan wijl UE. mij gelieft te melden, dat de Engelschen met hunne haer eigen Vaderland haetende factie al nog hemel en aerde beweegen, om ons in de oude ketens te kluisteren, ten minste *zodanige articulen optewerpen, door welken eene Alliantie, van welke natuur die ook moge zijn, met onzen*

Post v. d. N. Rhijn V. D. N. 213 bl. 513 — 520.

onzen edelmoedigen Gealieëerden worde verhinderd of kragtloos gemaekt, zo oordeele ik geene vrijheid te hebben, om het geene ik daeromtrent mede te deelen, en ter overweeging voor te ſtellen hebbe, om welke reden het ook zij, langer bij mij te houden. Alleen, Mijn Heer, verſchoon de gebrekkige wijze, waerop zulks thans moet geſchieden.

De huiverigheid, dewelke alnog bij veelen, die anderzins ijverige en verdienſtelijke Patriotten zijn, tegen eene Alliantie met Frankrijk huisveſt, koomt mij zeer kwalijk geplaetſt en onſtaetkundig voor.

Ik kan mij niet weerhouden een naïven trek, die mij onlangs voorgekoomen en betrekkelijk tot dit onderwerp is, hier vooraftelaeten gaen. Het geſprek ging, in zeeker gezelſchap, daer ik mij bevond, over de weinige luſt, die veele Regenten in Holland betoonen, om een Verbond van onderlinge beſcherminge met Frankrijk te ſluiten, en door dit middel onze mindere kragten met die van onze magtiger nabuuren in evenwigt te brengen. Zeeker Heer antwoorde daer met eenen Laconieken toon op „ *Ik verwagte daerom* „ *ook eerſtdaegs van die Heeren eene Propoſitie* „ *om onze armée tot* TWEE MAEL HONDERD DUI„ ZEND *man en onze vloot tot* HONDERD EN VIJF„ TIG *Schepen te brengen.*" De trek is geestig en behoeft derhalve geene uitlegging.

· Ik zal, Mijn Heer, thans niet onderzoeken, welk gedeelte der rampen van deezen Oorlog aen dien zelfden weerzin, om een formeel Verbond met de vijanden van onzen vijand, inzonderheid met Frankrijk, te fluiten, zij toeteschrijven; en in hoe verre het verzuim in deezen begaen, met de poogingen der Engelsche Factie, om ons deezen verderfelijken Vrede te bezorgen, hoewel zonder boos opzet, hebbe medegewerkt en dezelve onderfleund. Dit daerlaetende merk ik enkel aen, dat mij toeschijnt, dat men in onzen tijd tot een uiterste vervalt, welk juist het tegengestelde is van het geene waertoe wij voormaels vervielen. Wel eer werd Alliantie op Alliantie, Tractaet op Tractaet gesiooten, en dat dikwerf met Mogentheeden, die men vooraf wel kon voorzien, dat wegens de strijdigheid haerer vaste belangen met onze belangen, of met de belangen van die Mogendheden, waermede wij reeds in Verbond stonden, geenen dier verbintenisfen zouden, of naer de staetkunde eener bedorven wereld, konnen naerkoomen. Tot een voorbeeld hier van kan strekken het Verbond van onderlinge beschermingc van elkanders landen, goederen, geregtigheden, koophandel, scheepvaert, visscherij, alles binnen Europa, met belofte van den aenvaller den Oorlog te zullen aendoen, in den jaere 1662, voor den tijd van 25 jaeren, met Frankrijk, ge-

geflooten (*) en waerop, nauwelijks 6 jaeren daerna, een verdedigend verbond, onder belofte van eenen bepaelden doch ontzaglijken onderſtand, met Engeland volgde (†) om nu niets te zeggen van het berugte Verbond tegen Frankrijk, ten zelfden dage, met Engeland geflooten, en welk naderhand door de toetreeding van Sweeden, eene Mogendheid die doorgaens naer Frankrijk overhelde, den naem van *Triple Alliantie*, of drievouwdig Verbond kreeg, en den grond tot onze vernedering lei.

Thans daerentegen ſlaet men tot een ander uiterſte over en men wil de Republiek liever hulpeloos laeten blootſtaen aen de ſlagen haerer uitlandſche, en aen de met dezelven eenſtemmig werkende woelerijen haerer inlandſche vijanden, dan zig te verbinden met die Mogendheid, die, door wederzijds belang, onze natuurlijke Bondgenoot is, en de ontwijfelbaerſte blijken geeft, dat dezelve dit haerbelang kent, en, *zo veel wij 't haer toelaeten*, wil behartigen.

Allen ſtemmen daerin over een, dat men van Frankrijk een voordeelig Commercie Tractaet moet zien te verkrijgen; en hier toe denk ik, op goede gronden, dat dit Rijk thans, wanneer er van onzen kant behoorlijk aenzoek toe gedaen wordt,

(*) *Wagen. Vad. Hiſt.* d. 13. bl. 31.
(†) *Wagen. Vad. Hiſt.* d. 13. bl. 303.

wordt, zeer genegen is. Maer welke veiligheid geeft ons een Commercie-Tractaet, dat in zig zelf niets anders is dan eene schikking omtrent den Koophandel der beide Volken in elkanders gebied — welke veiligheid, welken bijstand, tegen onze vijanden? —— Vraeg het, en men zal u antwoorden, dat het niet alleen een Tractaet van Commercie, maer ook tevens een Tractaet van vriendschap, van *naeuwe* vriendschap moet zijn! ja dat men, zo mogelijk, een of meer artikelen daer bij zoude kunnen zien te voegen, die ons zouden verpligten, om steeds eene goede Zeemagt te onderhouden. — En op die wijze rekent men de Republiek, die 't beweezen is, dat zonder een *magtig* en *vast* Geallieerden niet kan staende blijven, die omringd is van de grootste Mogendheeden], tegen geene van welken zij bestand is; die met elk niet altijd in vrede zal kunnen leeven; die den Oorlog *haeres ondanks* nu en dan zal moeten zien — op die wijze rekent men de Republiek —— door eene niets beteekenende en tot geenerlei hulp verpligtende Alliantie — door eene Alliantie, door de Heeren Schrijveren van *de Post van den Neder-Rhijn* zeer eigenaertig eene *Alliantie van Complimenten* genaemd, genoegzaem tegen alle dreigende gevaeren beveiligd!

Zij, die, wanneer men hen spreekt van zig met Frank-

Frankrijk te verbinden, terstond de gevaeren gaen optellen, waerin eene *offensive* en *defensive* Alliantie met die Kroon ons zoude storten, bevegten eene hersenschim van hun eigen maeksel. Wie toch heeft ooit gedroomd van een *offensive* Alliantie — van een *beschadigend* Verbond met Frankrijk aentegaen? Hoe zou zulk een Verbond thans te pas koomen? — Een bloot *verdedigend Verbond* is het eenige dat ons dient. Wij moeten enkel een *Verbond van onderlinge bescherminge* met onzen natuurlijken Bondgenoot aengaen, en dit alleen kan ons beveiligen.

En wijl verbonden, zo min als Regeeringsvormen, voor alle volgende geslagten kunnen gemaekt, maer, van tijd tot tijd, naer de omstandigheeden moeten worden veranderd en ingerigt, en ten einde telkens ons Bondgenootschap, als 't ware, op prijs te kunnen houden, en ons noodzaeklijk te maeken, zoo oordeele ik, dat dit voorgestelde Bondgenootschap slegts voor een bepaeld getal van jaeren behoort te worden aengegaen.

De Switsers sluiten aldus hunne meeste Verbonden voor eenen bepaelden tijd, en doorgaens duuren dezelven niet langer dan het leeven van den Vorst met welken zij aengegaen zijn, en de vier of vijf eerste jaeren van zijnen opvolger (*).

Wijl

(*) MABLY. *Droit Publ. de l'Europe* T. 1. p. 121.

Wijl verder, volgens de leer van den beroemden VATTEL (†) hetgeeven van eenen onderſtand, waer toe men door een reeds vooraf aenweezig verdedigend Verbond verpligt is, geene *wettige* reden tot Oorlog oplevert, maer moet aengemerkt worden als de betaeling van eene ſchuld, die de verbonden Mogendheden reeds te vooren aen elkander ſchuldig waeren, mits egter dat die onderſtand vooraf *bepaeld* en niet egael zij aen iemands *geheele* magt, en dat zulk een Verbond ook niet uitdrukkelijk tegen iemand is aengegaen, zo oordeele ik dat in het voorgeſtelde Verbond behoort bepaeld te worden, waerin de onderſtand zal beſtaen, dien de Bondgenooten elkanderen zullen geeven. Ik zal dit met de voorbeelden ophelderen.

Bij het Verbond tusſen de Republiek en Zweeden, in 1614, voor den tijd van 15 jaeren aengegaen, beloofde men zig onderling eenen *bepaelden* onderſtand (*a*). Het zelfde geſchiedde bij het Verbond, in 1613, voor 15 jaeren, aengegaen tusſchen de Republiek en eenige Duitſche Vorſten (*b*).

Bij het Verbond tusſen Denemarken, de Republiek, Brandenburg en Lunenburg, in 1666. ge-

(†) *Droit des Gens*, L. 3. ch. 6. §. 101 & 105.
(*a*) *Wagen. Vad. Hiſt.* d. 10. bl. 67.
(*b*) *Wagen. Vad. Hiſt.* d. 10. bl. 65.

gesloten, word beloofd, dat het zal duuren 6 jaeren, binnen welken die Mogendheden zig onderſteunen zullen met eenen bij dit Verbond *bepaelden* onderſtand; doch binnen de twee jaeren met *alle magt* (*a*).

In 1655 werd tusſen de Republiek en Brandenburg een verdedigend Verbond aengegaen, voor 8 jaeren onder belofte van eenen *bepaelden* onderſtand (*b*). Het zelfde geſchiedde in 1665. (*c*)

Bij het Verbond van onderlinge beſcherminge tusſchen Engeland en de Republiek in 1668 geſlooten, werd de onderſtand bepaeld op 40 Schepen, 6000 Knegten en 400 Ruiters: de kosten van welken onderſtand binnen drie jaeren na het eindigen van den Oorlog zouden voldaen worden, door die Mogendheid, die denzelven genooten had (*d*). *Mably* (*e*) tekent over dit berugt Verbond aan, dat het gemaakt wierd op een tijdſtip, in welk de beide verbonden Mogendheden zig wederzijds aenmerkten als Volken, die uit hoofde hunner tegenſtrijdige belangen niet anders dan eeuwigduurende vijanden konden zijn.

In 1668. ſloot de Republiek een Verbond van on-

(*a*) *Wagen. Vad. Hiſt.* d. 13. bl. 240.
(*b*) *Wagen. Vad. Hiſt.* d. 12. bl. 389.
(*c*) *Wagen. Vad. Hiſt.* d. 13. bl. 184.
(*d*) *Wagen. Vad. Hiſt.* d. 13. bl. 303.
(*e*) *Droit Publ. de l'Europe* T. 1. p. 160.

onderlinge beſcherminge met den Keurvorst van Brandenburg, welk eerst na het eindigen van den toenmaeligen Oorlog zoude beginnen en dan 10 jaeren duuren (*a*).

In 1673. werd een Verbond geſlooten tusſchen de Republiek en Denemarken met belofte van bepaelden onderſtand (*b*).

Bij de Verbonden in 1678 en 1689. tusſchen Engeland en de Republiek geſlooten is verſtaen, dat de beloofde onderſtand zal onderhouden worden door die denzelven geeft, en ſtaan onder de orders van die hem geniet (*c*). Dit laetſte, het ſtaen, namelijk, onder de orders van die het ſecours geniet, was reeds vastgeſteld bij het verdedigend Verbond tusſchen Engeland en de Republiek van den jaere 1668 (*d*).

Bij het Tractaet van garantie van Weſtmunſter van 1716. belooven de Keizer en de Koning van Engeland zig eenen *bepaelden* onderſtand, zo nodig, naderhand te *vermeerderen* (*e*).

Frankrijk, Rusland en Pruisſchen belooven elkanderen in het Tractaet van Amſterdam van den jaare 1717 eenen onderſtand, dien men, wanneer het geval daer zoude zijn, zou bepaelen (*f*).

Bij

(*a*) *Wagen Vad. Hiſt.* d. 14. bl. 274.
(*b*) *Wagen. Vad. Hiſt.* d. 14. bl. 274
(*c*) *Mably Droit. Publ. de l'Europe* T. 2. p. 205.
(*d*) *Mably* T. 1. p. 159.
(*e*) *Mably* T. 2. p. 151.
(*f*) *Mably Droit Publ. de l'Europe* T. 2. p. 151 en 152.

Bij het verdrag van Seville van den jaere 1729, tusschen Frankrijk, Engeland, Spanje en de Republiek, garandeeren de Bondgenooten zig elkanders Rijken, Landen, Bezittingen en Regten, zo met opzigt op den Koophandel als anderzins, beiden in en buiten Europa, met belofte van elkanderen, des noods, ieder met 12000 man te zullen onderſteunen, of met geld of met Schepen naer evenredigheid (*a*). Bij een ſecreet artikel werd bedongen, dat de Koning van Engeland, wanneer het Keizerrijk aen Spanje of Frankrijk den oorlog zoude aendoen, als dan zijnen onderſtand, als Rijksvorst, zoude mogen leveren, doch niet meer; waertegen zijne ſtaeten alomme, en inzonderheid in Duitschland, van vijandlijkheden zouden verſchoond blijven (*b*). Doch bij een nader punt werd beraemd, dat de Koning van Engeland, wanneer het Keizerrijk den beiden genoemde Mogendheden den oorlog aendeed, zijn aendeel, als Rijksvorst, in 't geheel niet opbrengen zoude (*c*).

Bij het Verbond van Hanover, in den jaere 1725. voor den tijd van 15 jaeren geſlooten, belooven Frankrijk, Groot-Brittannie en Pruisſchen zig eenen *bepaelden* onderſtand, en garandeeren

zig

(*a*) *Wag. Vad. Hiſt.* d. 18. bl. 500.
(*b*) *Wag. Vad. Hiſt.* d. 18. bl. 502.
(*c*) *Wag. Vad. Hiſt.* d. 18 bl. 503.

zig elkanders Staaten, Landen, Steden, Regten, Vrijheden en voordeelen, zo die zij bezaten, als die zij behoorden te bezitten, beide buiten en in Europa, bijzonderlijk met opzigt op den Koophandel (*a*).

Ik heb gemeend, mijn Heer, dat het van dienst konde zijn den inhoud der voornaemste Verbonden door onze Republiek, ook sommigen door andere Mogendheden aengegaen, in één oogpunt samentetrekken, ten einde te doen zien, dat Verbonden van onderlinge bescherminge, voor een *bepaeld* getal van jaeren, en met beloften van eenen *bepaelden* onderstand onder de Mogendheden zeer gemeen, en door onze Republiek zelve meermaelen geslooten zijn.

Het is waer, dat noch GROTIUS en PUFENDORFF de vraeg: *in hoe verre het geeven van eenen bepaelden onderstand*, *waertoe men door een reeds vooraf aenweezig Tractaet verpligt is*, *eene wettige reden tot oorlog oplevert*, behandelen; als ook dat WOLFF (*b*), van een geheel ander begrip schijnt. Maer dees groote man schijnt mij in zijne gansche redeneering, daer ik de vrijheid neeme UEd. kortheids halve heen te wijzen, te onderstellen het gene beweezen moet worden. Zijne leer is, gelijk de Heer *Vattel* aenmerkt, bo

(*a*) *Wag. Vad. Hist.* d. 18. bl. 322.
(*b*) *Jus Gentium* Cap. 6. §. 636.

boven dien, uit haeren aert, gefchikt om de oorlogen te vermenigvuldigen, en dezelven tot verwoefting der volken buiten maete te verfpreiden. Gelukkig is het, voegt hij 'er bij, voor Europa, dat het ftandvastig gebruik aldaer met de waere grondbeginfelen van het Volkenregt overeenftemt. Zelden, dus gaet hij voort, zal eene Mogendheid durven klaegen, dat men, ter onderfteuning van een Bondgenoot, een fecours geeft, bij een vooraf aenweezig Tractaet, en dat derhalve niet bijzonderlijk tegen die Mogendheid gemaekt is, beloofd (en wijders niet egael is aen des zenders ganfche magt) De Heer *Vattel* beroept zig op den onderftand in geld en troupes, door de Republiek aen de Koningin van Hongarije in den laetften oorlog verleend; als mede dat de Switfers, uit hoofde hunner Verbonden, talrijke benden aen hunne Bondgenooten leveren, en nogtans in vrede met geheel Europa blijven.

Het is zoo. De practijk onder de Mogendheden van Europa heeft deeze leere gewettigd.

In 1745 zond de Republiek aen Engeland, welk toen reeds met Frankrijk in oorlog was, het verfchuldigde fecours, en Frankrijk heeft 'er zig niet gevoelig over getoond.

In 1747 klaegde Frankrijk, dat de Republiek *onbepaelden* onderftand aan de Koninginne van Hongarije zond; dat de Republiek zijnen vijanden een verblijf op haeren bodem verleende; onderftand

van *allerlei* ſoort verſchafte; en verklaerde zijne Allerchristelijkſte Majeſteit daerom der Staeten bodem niet langer te kunnen verſchoonen. (*a*) en dien volgende genooddrongen te zijn de bronnen te ſtoppen, waeruit zijne vijanden hadden getrokken eenen onderſtand van *allerlei* ſoort, *verre booven den inhoud der verdragen.* (*b*)

In het antwoord op deze klagten zeggen Hunne Hoog Mogende; dat zij in het onderſteunen van 's Konings vijanden *niets anders* gedaen hadden, dan waertoe zij zig bij de *verdragen verpligt* hadden &c. *al het welke* hun volgens het *Regt der Volken* volkomen vrijſtond. (*c*)

Deeze beide Mogendheeden waren het derhalve over de voorgeſtelde grondbeginſelen van het Volken-Regt volkomen eens, maer beſchuldigden elkander de paelen, bij hetzelve voorgeſchreeven, overtreeden te hebben.

Na alles, wat ik tot hier toe de eer hebbe gehad UE. te zeggen, kan UE. ligt opmaeken, welke ſoort van Alliantie ik voor de Republiek dienſtigſt zoude oordeelen.

Ja, mijn Heer; ik zoude het eenen plegtigen Dankdag waerdig keuren, wanneer ik mijn geſolterd Vaderland met onzen Edelmoedigen Weldoe-

(*a*) *Wagen. Vad. Hiſt.* d. 20. bl. 56 en 57.
(*b*) *Wager. Vad. Hiſt.* d. 20 bl. 162.
(*c*) *Wag. Vad. Hiſt.* d. 20. bl. 163.

doener en zijn magtig Rijk verbonden zag door een Verbond van onderlinge befcherminge voor den tijd van — bij voorbeeld – 12 jaeren, onder beloften, dat Frankrijk de Republiek, wanneer zij in haere bezittingen; in haeren geoorloofden en op de gronden der gewaepende Neutraliteit gedreeven Koophandel, of in andere haer toebehoorende regten, in de vier werelddeelen, aengevallen of bekort mogt worden, ten zijnen koste zoude bijftaen, met bij voorbeeld — 32 Schepen van Linie, of met Landtroupes in evenredigheid, naer haere verkiezing: waertegen de Republiek van haere zijde, onder gelijke voorwaerden, zoude belooven, Frankrijk bijteftaen met — bij voorbeeld — 16 Schepen van gelijke zwaerte, of met geld naer evenredigheid: zullende die fecourfen, als gezegd, onderhouden worden door die ze geeft, en ftaen onder de ordres van die ze ontvangt. Ook zou men ze op het voorbeeld der Switferfche Compagnien, die in onzen dienst zijn, te rug mogen ontbieden, wanneer men zelf in oorlog mogt raeken, en ze daerom niet dan met gemeen overleg buiten Europa zenden.

Dit zijn, mijn Heer, de hoofdpunten van het Verbond, welk mij toefchijnt, dat wij noodig hebben, zonder tijdverzuim met Frankrijk, te fluiten, indien deeze Mogendheid daer toe te brengen is. Het fpreekt van zelfs, dat 'er onder het handelen, hier en daer, wat af of wat toe-

gedaen zal worden. Dit zijn slechts de hoofdtrekken.

Voor zo verre vriendschap tusfen Moogendheeden plaets kan hebben; heeft Frankrijk zekerlijk getoond de waere vriend der Republiek te zijn. Maer of het onvermoogen der *Gebiedende* Magt, om de *Uitvoerende* Magt tot haeren pligt te houden, geduurende het gansche beloop van deezen oorlog, maer al te zeer gebleeken — maer of de schandelijke en wraekroepende gebeurtenis der niet uitgevoerde expeditie naer Brest deeze Mogendheid ook zoude kunnen afschrikken van zig dieper met een, tot hiertoe, nog zoo verwerd, en ter eigen redding onvermogend Volk intelaeten, zal de tijd moeten leeren.

Dit zij zo het is. Het voegt intusfen ons het eerste aenzoek te doen. Frankrijk kan, op den duur, beeter zonder ons, dan wij zonder Frankrijk bestaen.

Vergun mij, mijn Heer, nog eene aenmerking te maeken over de waerschijnlijke gevolgen van zodanig een Verbond, met betrekking tot onze Neutraliteit — het waere Sijstema der Republiek.

Niemand zal ons, om het geeven van zulk een *bepaeld* en *verschuldigd* secours ligt den oorlog aendoen, indien wij voor het overige wel gewapend en ontzaglijk zijn; wijl de Mogendheid, tegen welke het secours verleend word, het, naer den gewoonen loop van zaeken, doorgaends van

haer

haer belang zal rekenen, dat wij haeren vijand slegts met een *bepaeld gedeelte* van onze magt onderſteunden, en niet met *al* ons vermogen. Dit laetſte zou nogtans moeten gebeuren, wanneer zulk eene Mogendheid onbezonnen genoeg waere, om de gevoeligheid, die wegens dat verleenen van den verſchuldigden onderſtand bij haer mogt huisvesten, openlijk te toonen, en ons dus te noodzaeken *ganſchelijk* en met *alle kragten* deel in den oorlog te neemen.

Ik herzegge, dat het *doorgaens* zoo is, dat men liever met een *gedeelte* der magt van eenig Volk te doen heeft, dan met het *geheel.* Dit echter gebeurt niet volſtrekt altijd. De natuurlijke wereld heeft haere zeldzaemheeden, haere gedrogten; en de politieke wereld heeft ze ook. Wij ſtrekken ten voorbeelde daer van. De roofzugtige Brit rekende het van zijn belang, dat wij — magtige en heldhaftige Natie — het getal zijner vijanden vermeerderden; maer het is een ongewoon verſchijnſel. Zelden word eene moeder door haere eigen kinderen aen een Slaevendrijver verkogt. Dit was voor ontaerte Nederlanders bewaert: op deezen rekende de Brit; en hij rekende wel.

Wijders, wel verre, dat het aenweezig zijn van zulk een Verbond van onderlinge beſcherminge onze kans op de Neutraliteit zoude verminderen, oordeel ik, dat dezelve even daerdoor, merkelijk zoude vermeerderen: want deeze of geene Mogend-

 heid,

heid, die de lust zoude kunnen bekruipen, om ons te mishandelen, of ons in onze Neutraliteit te beknibbelen, zou, dunkt me, in eene overweeging, dat zij niet enkel met ons alleen, maer tegelijk met een aental der Franſche Schepen van Linie of Troupes, naer evenredigheid, zoude te doen krijgen, natuurlijker wijze niet weinig beweegredenen tot omzigtigheid en nadenken moeten vinden.

Hier mede, mijn Heer, zo veel mij voor tegenwoordig mogelijk is, aen UE. intentie meenende voldaen te hebben, neem ik de vrijheid het bovenſtaende aen UE. beoordeeling overtelaeten, en mij met alle hoogagting te noemen.

MIJN HEER!

UE. onderdanige Dienaer.

C.

M.

M.

Ter eeuwige en onſterflijke Gedachtenis van den Edelmoedigſten Ridder JOHAN DERK BARON VAN DER CAPELLEN, Heer *van den Pol*, *Apeltern*, *Altforst*, *Hagen &c.* Beſchreeven in de Ridderſchap van OVERIJSSEL &c. &c. &c.

Die, in navolging der aloude waere Ridderen, den onderdrukten bijſtand biedende; door wijs beleid, onvermoeide vlijt, ſtandvastige verduuring, verachting en overwinning veeler wederwaerdigheden, zonder dat zijn groote geest bezweek, de Vrijheid van den vrijen Landman in Overijsſel, tegen het ſlaefſche juk van Drostendienſten, met Gods hulp, heeft verdedigd.

Die ook door de rechtvaerdige uitſpraek der Ed. Mog. Heeren Staeten deezer Provincie, Beſchermers van Recht en Vrijheid, het wit zijner loflijke poogingen, in de geheele uitroeijing van die harde en verachtelijke dienstbaerheid heeft bereikt.

Voor deezen rechtgeaerten Ridder, den roem onzer Edelen, hebben wij Huislieden van Twente met algemeene toejuiching, deezen brief, als een gedenkteken onzer dankbaerheid voor zulke voortreffelijke daeden, opgericht.

Zijne Edelmoedigheid, die onze voorgenomen dubbel verschuldigde kostbaerer vereering heeft afgeslagen, kan ons niet weigeren, dat wij hem hierbij tevens een recht van altoos duurend verblijf in onze dankbaere harten opofferen; eene dienstbaerheid, die wij aen braeve Regenten, welken alle slaefsche diensten van een vrijgevochten Volk verfoeijen, toekennen.

Wij wenschen, dat dit gedenkteken bij zijn laeter nageslagt eeuw uit eeuw in gezien, en onze erkentenis daer door vereeuwigd worde.

Wij hebben deezen door de Boerrichters uit elke Boerschap doen ondertekenen, en, om dat wij geen zegel gebruiken, een gouden gedenkpenning, met dit opschrift,

De nijvre landman juicht, zijn Vrijheid is hersteld!
CAPELLEN *zegepraelt op baetzucht en geweld!*

aen een keten van het zelfde metael hier aen doen hangen.

Aldus gedaen in TWENTE *in het Jaer Onzes Heeren* MDCCLXXXIII. *op den* 25. *September*.

OLDENZAAL.

Jan Boerrigter van Lemsel.
B. Hoffste, Boerrigter.
Van Rossum.
Jan Scholten als Boerrigter van *Dulder*.
B. Kolker Boerrigter van *Lesser*, uit verzoek geschreven *A. Maguël.*
Jan Wenynynk, Boerrigter van *Valthe*.

C. Austij

G. Austij Boerrigter van *Boninge.*

G. Groothuis Boerrigter van *Gammelke*, uit verzoek geschreeven *A. Maguël.*

H. Wennynk Boerrigter van *Doernynge.*

B. Bruyns Boerrigter van klein *Driene.*

E. Nijhuis Boerrigter van *Hasselo*, uit verzoek geschreeven *A. Maguël*,

Geerijt Boerrigter van *Lutte*,

Wijllem Rikkert Boerrigter van *Berghuisen.*

Enschede,

Gerlig Gerik als Boerrigter van *Lonker.*

Gerrit Zeggelt als Boerrigter van de *Ees Markte.*

Hermen Heege Boerrigter van de *Broek Heurne.*

Gradus de Rutbek als Boerrigter van de *Rudbek.*

Jan Nijhuis namens en uit verzoek van *B. Hallink* als Boerrigter van *Boekel*

Berent Snuverink als Boerrigter in de *Helmink*, uit verzoek geschreeven *Jan Nijhuis.*

Jan Nijhuis Boerrigter in de *Gerdink* zijt.

Herman Strootman Boerrigter van *Twickelo.*

Albert Warbeeke als Boerrigter van *Driene.*

Ootmarsum.

Namens *Reutum*, ik *Badde.*

Namens *Geesteren*, *J. H. Boeijnk.*

Namens *Vasse*, *Berent Hofstig.*

Gerrit Wijgerink namens *Ageloo.*

Jan Denijnck als Boerrigter namens *Mander.*

Berent Groothuis Boerrigter van *Tubbergen*, uit verzoek geschreeven *A. V. van Beverforde.*

Gerrit Jan Aleman als Boerrigter van *Nordoringen.*

Jan Sonderhos als Boerrigter van *Denekamp.*

Jan Hendrik Steggink Boerrigter van *Nutter* en *Olden Oetmersen*, door 't verzoek geschreeven *J. Steggink.*

Jurien Scholten van *Brekelenkamp.*

Hermen Arnink Boerrigter van *Tilgte.*

Gerrit Hijnvaert namens *A-lebergen.*

Jan Drost Boerrigter van *Hesinge*, uit verzoek geschreeven *B. Cramer.*

DELDEN.

Hijndrik Nijhoff Setter van *Hengelo.*

Hendrik Bruins Boerrigter van *Woolde.*

Jan Wessels Boerrigter van *Hengevelde.*

Hendrik Hiddink Boerrigter van *Oele.*

Gerrit Aunink Boerrigter van *Berkum.*

Jan ter Hagreijse Boerrigter van *Wedenhoen.*

Hermen ter List Boerrigter van *Delderbroek.*

Jan Hendrik Brasse Boerrigter van *Bentelo.*

Jan Ottenhof als Boerrigter van *Esch.*

Egbert Dubbeling Boerrigter van *Aselo.*

BORNE.

Jan ten Cate als Setter van 't *Dorp Borne.*

Johans Jacobs als Setter van 't *Dorp Borne.*

Gradus Misdorp Kerspelman van *Hertem.*

Yannes Nijhof Kerspelsman van *Zenderen.*

Yohanes Bruijl van het *Borner Broek.*

Op de voorzijde van den gouden Penning, hier aanhangende, ziet men het Borstbeeld van den Ridder met dit omschrift:

JOH. DERK VAN DER CAPELLEN TOT DEN, POL, BESCH. IN DE RIDD. VAN OVERYSSEL.

Op de tegenzijde, onder het gemelde vers, leest men:
d. 1 Nov. 1783.

Als wanneer de zogenaamde Drostendiensten zijn afgeschaft. Boven ziet men het wapen van het Adelijk geslagt VAN DER CAPELLEN, *en onder eenige Bouwmans gereedschappen benevens den hoorn des overvloeds.*

Eer-

Eerzaeme Boerrigters, Zetters, Kerſpelsmannen of Gevolmagtigden der Gerigten van Oldenzaal, Ootmarsum, Enschede, Delden en Borne, en onderhoorige Dorpen.

Daer het verdriet, van op de vrije halzen van zo veelen mijner Medeburgeren nog zo diepe en duurende tekenen van het prangend juk der dienstbaerheid te moeten aenſchouwen; — daer de verontwaerdiging, dat de Bewooners van het Platte Land deezer Provintie, ſchoon zij zo wel als de Edelen en de Stedelingen de Spaenſche dwingelandij hadden helpen afſchudden, nogthans de eenigen ſcheenen te zullen blijven, van welken men, in den eigenlijken zin, konde zeggen, dat zij vergeefs geſtreeden; vergeefs hun bloed geplengd, vergeefs overwonnen hadden; — daer deeze vermengde aendoeningen, met eigenbaet niets gemeen hebbende, de bron waren, waeruit in mij de begeerte ontſproot, om van die omſtandigheden, in welken de Voorzienigheid mij geſteld had, gebruik te maeken, en eene pligtmaetige pooging te doen, om Ulieder Vrijheid te bewerken; — daer dusdanig mijne beweegredenen waren, kon ik niet anders dan mij, door den gezegenden uitſlag, waer mede die zelfde Voorzie-

nig-

nigheid deeze mijne onderneeming eindelijk bekroond, en Ulieder Vrijdom van slaeffche Drostendiensten op eenen duurzaemen voet daer gesteld heeft, voor alle vervolgingen en wederwaerdigheden, die ik deswegens hebbe moeten ondergaen, overvloedig beloond rekenen.

Ik had, mijne vrienden, niets anders, niets meer, dan ik verpligt was, gedaen. Ik verdiende dus geene belooning. Ik had eenen gegronden eisch op de ondersteuning, op de bescherming mijner Medeburgers, in wier dienst ik eigenlijk was; — wier zaek, wier belangen, en niet de mijnen, ik verdedigde. Ik heb die ondersteuning, die bescherming genooten. Op de begeerte des Volks, en in spijt mijner vijanden, ben ik in de plaets van eere, waer uit ik door een verregaend misbruik van die magt, dewelke het Volk enkel ter bevorderinge van het algemeene welzijn zijner groote Maetschappij verleend heeft, was gestooten, hersteld geworden. Wat meer is, Ik hebbe zelfs het geluk en onuitspreeklijk genoegen gehad van te zien, dat mijn val, mijne vervolgingen, mijne ongehoorde ontzettinge uit de Regeeringe van nut, ja van groot nut voor de zaek des Vaderlands, — des zinkenden, des slaepzieken, des verblinden Vaderlands zijn geweest; — dat veeler oogen door dezelven geöpend zijn; — dat de toeleg op onze Vrijheid 'er te zigtbaerer door ontwikkeld is geworden. Ik had dus mijn oog-

oogmerk bereikt. Ik had niets meer te verlangen.

Dan, mijne vrienden, ſchoon ik in mijn binnenſte eenen afkeer voede, zo wel van de giften van particulieren, als van de verleidende gunſten der grooten; waer van ik de eerſten, door Gods goedheid, niet behoeve, terwijl ik de andere verſmaede, en aen mijne vijanden niet misgunne; — zo oordeele ik nogthans, dat niets mij behoort te weerhouden van te verklaeren, dat het door uliedên, namens de Ingezeetenen van ulieder reſpectieve Boerſchappen, aen mij overhandigd blijk van goedkeuring van mijn gedrag, in 't ſtuk van regeeringe, bijzonderlijk met betrekkinge tot ulieder belangen, mij ſeer aengenaem is geweest. Het zoude dit echter nog meer geweest zijn, indien gijlieden had kunnen goedvinden van u, op mijn herhaeld verzoek, tot een gansch onkostbaer getuigſchrift op parkement te bepaelen, het welk toch de gevoelens van ulieder hart mijwaerts even zo wel aen de volgende geſlachten had kunnen overbrengen, als het kostbaerst metael dit kan doen.

Dewijl nogthans ulieder verkiezing aldus is geweest; — dewijl gijlieden mij deezen vriendelijken dwang hebt willen aendoen, zo ontfange ik dit Eereteken met die gewaerwordingen, die het zelve moet verwekken in eene ziele, die zig ongelukkig zoude agten; — die een walg van haer

aen-

aenweezen zoude hebben, indien zij, boven die gebreken, daer zij reeds over bloost, nog dit in haer moest ontdekken, dat eigen belang, — dat eene begeerte naer ijdelen roem, — dat eene buitenſpoorige regeerzucht de drijfveer haerer daeden in de ſtaetkundige wereld zouden zijn geweest.

Dat mijne vijanden mij lasteren — dat zij, nu het hun belet is mij ſtellig te vervolgen, voortgaen mijne beste poogingen, om de Vrijheid van mijn Vaderland, zo ver de kring, in welke de voorzienigheid mij geſteld heeft, en onze ongunſtige omſtandigheden dit toelaeten, op een veel breeder en vaster fundament te helpen vestigen, dan zij tot hier toe immer gedaen heeft, in een haetelijk licht te plaetſen; — dat zij voortgaen zelfs den eenvoudigen Landman in deeze Provincie, waere 't mogelijk, tegen mij intenemen, door dezelven in een wanbegrip te brengen, als of mijne nauwgezetheid, om niet te dulden, dat ons Reglement op de Regeeringe, — die eenige *Capitulatie*, welke wij met het Huis van Oranje nog hebben, — die eenige ſcheidsmuur tusſchen onze tegenwoordige Regeeringsvorm en Eenhoofdig gezag, verder willekeuriglijk overtreeden worde; — als of, herzegge ik, dit pligtmaetig handhaeven van bezwooren grondwetten oorzaek zoude kunnen, ja, zo ver gaet de onbe-

beſchaemdheid, zoude moeten zijn, dat gijlieden van het voordeel der *Redemtien* van eenigen van s'Landsmiddelen; — een voordeel, dat aen ulieden, uit kracht van het voorſchreeven Reglement, mag worden vergund, en in het zelve, ten zij men het moedwillig verdraeide, nergens verbooden is, verſtooken zoudet worden.

Dat mijne vijanden het vuilaertig vermaek genieten, om van mij eene ſchilderij te maeken, waer van de trekken van hun ontleend zijn. — Mijn geweeten ſtelt mij in deezen gerust. — Hij, die de harten en nieren beproeft, kent mijne oprechtheid, en gijlieden zult ſteeds ondervinden, dat ik mij zelven, als Staetsman, altoos gelijk zal zijn.

Ik beveele ulieden in de beſcherming des Allerhoogſten en ben ſteeds met alle verkleefdheid.

EERZAEMEN!

Ulieder bereidvaerdige Dienaer

Zwolle 20 *April* 1784.

J. D. VAN DER CAPELLEN
TOT DEN POL.

Den Drukker dezes heeft thans op de Pers

Het Slot des Staetkundigen Werks, genaemd Jr. J. D. VAN DER CAPELLEN *Regent*, uitgegeven door *Fr. Adr. van der Kemp.*

Ook zijn bij denzelven te bekomen:

STUKKEN betrekkelijk tot de Vereenigde Staeten van *Noord-Amerika*, met een Voorrede van *Fr. Adr. van der Kemp*, onder den naem van JUNIUS BRUTUS.

Vijf Brieven over de Militaire Jurisdictie, de Quoten der Bondgenooten en andere Pointen der Unie, door *Fr. Adr. v. d. Kemp.*

Elftal Leerredenen door *Fr. Adr. v. d. Kemp.*

Vijftal Bedestonden door *Fr. Adr. v. d. Kemp.*

Het gedrag van Israël en Rehabiam ten Spiegel van Volk &c. Vors. In een Leerrede door *Fr. Adr. van der Kemp.*

STUKKEN Over de Drostendiensten in *Overijsfel*, meest uitgegeeven en bij een verzameld door *Fr. Adr. van der Kemp.* zijnde tien diverse stukken waer toe eersdaegs een Generale in 't koper gesneden tijtel gratis zal te bekoomen zijn.

Verzameling van Stukken, betreffende de Augmentatie der Land-en-Zeemagt der Republicq.

De XXX Artikelen nevens hunne aenhangsels, of nieuwe bedenkingen, voorgedragen aen den Heere Admirael — Generael der Zeven Vereenigde Provincien, over de mislukking der EXPEDITIE NAER BREST. Door EEN VRIEND VAN GOEDE ORDE EN VRIJHEID.

Lierzang aen de Batavieren, door E. H. J.

Lierzang aen Eenige Friese Heeren, door E. H. J.